TÜRKİYE TEKSTİL SANAYİİ İŞVERENLERİ SENDİKASI AYLIK DERGİSİ

TEKSTİL İŞVEREN

SAYI: 449 • OCAK-ŞUBAT-MART 2021

Ankara Tiftik Keçisinin Muhteşem Dönüşü

Ankara Tiftik Keçisi Yetiştiriciliğini Geliştirme Projesi ile üretim canlanıyor

SALGINLA MÜCADELEDE ÖRGÜTLÜ İŞ YAŞAMI

Çalışma hayatı nasıl etkilendi? TİSK Baskanı Özgür Burak Akkol ILO Türkiye Ofis Direktörü Numan Özcan ve IOE Başkanı Erol Kiresepi anlattı

MODA İÇİN BİYOMATERYAL ÜRETİMİ

Bol ödüllü tasarımcı Ece Gözen ile buluştuk

HAMMADDE VE NAVLUNDA YAŞANAN SORUNLAR

ÖZEL MAKALELER

Doç. Dr. Ahmet Atıl Aşıcı yazdı: Avrupa Yeşil Düzeni ve Türkiye hazır giyim sektörüne olası etkileri

Yrd. Doç. Dr. Bader Arslan yazdı: Küresel yan etkilere karşı bünyeyi nasıl güçlendireceğiz?

Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası
Metrocity A Ofis Blok Büyükdere Cad. No: 171 K: 19 34330 1. Levent - İstanbul
Tel: (0212) 344 07 77 (Pbx) Fax: (0212) 344 07 66-67
www.tekstilisveren.org.tr info@tekstilisveren.org.tr

‘Yeşil mutabakat’tan, hammadde krizine

Sevgili Okuyucumuz,
Geçtiğimiz günlerde; koronavirüs salgınının dünyanın başka bir köşesinde yaşanan ve uzaktan izlediğimiz bir olaydan, önce yanı başımızdaki İtalya’ya, sonra diğer Avrupa ülkelerine sıçradığı, en nihayetinde bizim de gerçeğimiz olduğu tam bir yılı geride bıraktık. Önce arz şoku, sonra talep şokuyla imalatımızı etkileyen salgının şartlarına, hızlı adapte olduğumuz söylenebilir. Bizim sektörümüz açısından bakıldığında; imalat şartlarının izin verdiği ölçüde uzaktan çalışma, kişisel korunma ekipman üretimine hızlı dönüşüm, fiziksel fuarlardan sanal fuarlara geçiş, dijitalleşme yatırımları, bu adaptasyon sürecinin parçaları olarak sayılabilir. Sendikamız, bu zorlu geçiş sürecinde üyelerine ve dolaylı olarak tüm sektöre liderlik ve bilgilendirme anlamında elinde gelen desteği vermektedir.
En büyük ihracat pazarımız Avrupa Birliği’nin (AB), tedarikçilerini de etkileyecek en büyük dönüşüm programı sayılan Yeşil Mutabakat’a daha önceki sayılarımızda değinmiştik. Bu sayımızda sektörümüzü çok somut bir şekilde etkileyecek olan sınırda karbon düzenlemesi ve döngüsel ekonomiyle başlayarak ‘Yeşil Mutabakat Ne Getirecek?’ sorusuna cevap arıyoruz. Sendikamızın bu konudaki bilgilendirme çalışmaları önümüzdeki dönemde de devam edecek.
Son aylarda gerek yurt içindeki ekonomik gelişmeler, gerekse küresel piyasalardaki iniş-çıkışlar imalat sanayiinde hammadde krizi olarak karşımıza çıktı. Çip tedarikinde yaşanan sorunlar devasa otomotiv fabrikalarının üretime ara vermesine sebep oldu. Aşıdaki olumlu gelişmeler ve üretimin artması, diğer medikal ürünlerin tedarikinde sıkıntılara yol açtı. Pandeminin ilk aylarında kırılan tedarik zincirinden dolayı, gerek hammadde ve ara mamul gerekse son ürünleri üreticiden tüketiciye taşımak için kullanılan konteynırlar bulunamaz oldu; navlun fiyatlarının ise üç-dört katına çıktığına dair haberler var. Tekstil ve hazır giyimde ise değer zincirinin ilk halkaları olan elyaf ve pamukta fiyatlar yükselişe geçti. Tüm bu faktörleri, sektörümüzün farklı alanlarından tecrübeli isimlere sorduk.
Ülkemizin üretimde tekrar söz sahibi olması için projelendirilen Ankara tiftik keçisi, İstanbul’un geleneksel alışveriş caddelerindeki son durum, küresel kültür-sanat arenasındaki gururumuz Refik Anadol’un görsel şölenini ve daha fazlasını bu sayımızda bulabilirsiniz. Keyifle okumanızı dileriz.

Av. Başar AY
Genel Sekreter

Tekstil İşveren Dergisi

Ocak - Şubat - Mart 2021 Sayı: 449

Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası Adına
İmtiyaz Sahibi
Ahmet Hamdi Topbaş

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Av. Başar Ay

Yayın Kurulu
Levent Oğuz, Av. Çiğdem Ayvazoğluyüksel,
Av. Yaşar Mert Babayiğit, Tuba Kobaş Huvaj, Lerzan Öztürk, İrem Yılmaz, Gamze Kılınç

İdari Merkezi
Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası
Metrocity A Ofis Blok Büyükdere Cad. No: 171 K: 19 34330 1. Levent-İstanbul
Tel: (0212) 344 07 77 (Pbx),
Fax: (0212) 344 07 66-67,
www.tekstilisveren.org.tr

JODOMO

Yayına Hazırlayan
JODOMO Bilgi Teknolojileri ve Danışmanlık A.Ş.

Baskı
Birinci Baskı Matbaacılık ve Reklamcılık Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti
Maltepe Mah. Davutpaşa Çifte Havuzlar Sokak No: 2/61/1 Zeytinburnu/ İstanbul
Tel:0212 612 0088

Yayın Türü:
Yerel, Aylık, Süreli
ISSN: 1307-6566

Bu dergi, JODOMO Bilgi Teknolojileri ve Danışmanlık A.Ş. tarafından,
Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası
için hazırlanmıştır. Para ile dağıtılıp, satılamaz. Dergide yayımlanan yazı, fotoğraf, harita, illüstrasyon ve konuların her hakkı saklıdır. İzinsiz, kaynak gösterilerek dahi alıntı yapılamaz. Dergide bulunan imzalı yazıların sorumluluğu yazarlara aittir.

İşbu yayındaki bilgi ve veriler, genel bilgi edinilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Bu yayında yer alan bilgilerin doğruluğu konusunda gerekli özen gösterilmiş olmasına rağmen, bilgi ve verilerdeki olası hatalardan ya da alınacak yatırım kararları ile bunların sonuçlarından TTSİS sorumlu değildir. Zira buradaki bilgiler yatırım amaçlı bir tavsiye amacını taşımamaktadır. Makale yazarlarının ya da görüş alınan kişilerin beyanları ise şahsi niteliktedir.

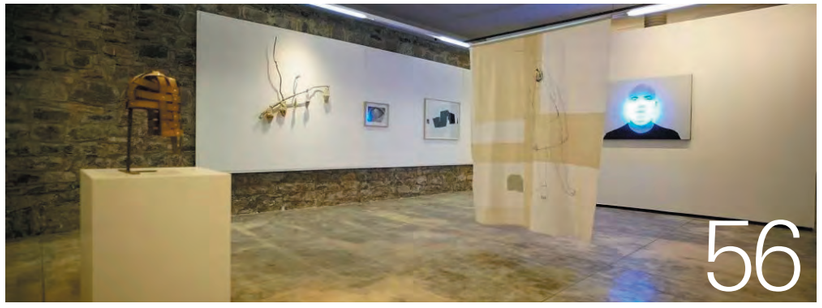

6 Aklımızda kalanlar

10 Dünyada çalışma hayatı

12 Avrupa Yeşil Düzeni (AYD) ve Türkiye tekstil-hazır giyim sektörüne olası etkileri
Doç. Dr. Ahmet Atıl Aşıcı (İTÜ) yazdı.

18 Hammadde ve navlunda yaşanan sorunlar
Sektörün önde gelen isimleri, artışı farklı açılardan değerlendirdi.

26 Salgınla mücadelede örgütlü iş yaşamı
ILO'nun Ocak ayında yayınladığı COVID-19 ve Çalışma Yaşamı Gözlem Raporu çarpıcı veriler ortaya koydu.

40 Ankara tiftik keçisi ve üretimi canlanıyor
Tarım ve Orman Bakanlığı Hayvancılık Genel Müdürlüğü sorumluluğunda 'Ankara Tiftik Keçisi Yetiştiriciliğini Geliştirme Projesi' başlatıldı.

48 Küresel yan etkilere karşı bünyeyi nasıl güçlendireceğiz?
Dünya Gazetesi Araştırma Müdürü Yrd. Doç. Dr. Bader Arslan'ın kaleminden.

52 Alışveriş caddelerinde durum nasıl?
Cushman&Wakefield, İstanbul'un üç ana caddesini inceleyen yedinci 'İstanbul Alışveriş Caddeleri' raporunu yayınladı.

56 Maske ve farklı çağrışımları
Maske/Çağrışımlar sergisi, pandeminin toplum üzerindeki etkilerine sanatın gözünden bakıyor.

60 Tasarımcı: Ece Gözen
Bol ödüllü genç tasarımcı Ece Gözen, kendi adıyla kurduğu enstitüde sürdülebilir biyomateryaller geliştiriyor.

64 İlkbahar rotaları
Doğayla başbaşa, şehirden uzakta adresler...

68 Kültür sanat

69 İngilizce özetler

En çok Almanya ile çalıştık

Şubat ayında İstanbullu şirketlerin en büyük pazarı Almanya oldu. Ülke ihracatında da önemli bir yer tutan Almanya'ya İstanbul'dan gerçekleştirilen ihracat şubat ayında geçen yılın aynı dönemine göre, yüzde 11.7 artarak 528 milyon 15 bin dolardan, 589 milyon 640 bin dolara yükseldi. Almanya'nın ardından 337 milyon 331 bin dolarla Birleşik Krallık, 282 milyon 451 bin dolarla ABD, 275 milyon 713 bin dolarla İspanya, 263 milyon 392 bin dolarla İtalya, 237 milyon 456 bin dolarla İsrail, 217 milyon 426 bin dolarla Fransa, 180 milyon 565 bin dolarla Irak, 179 milyon 526 bin dolarla Hollanda, 140 milyon 139 bin dolarla Birleşik Arap Emirlikleri, İstanbullu şirketlerin en büyük pazarları arasında yer aldı. Söz konusu dönemde İstanbul'dan miktar bazında ihracatın en fazla artış kaydettiği ülke ise 65.8 milyon dolarla ABD oldu. ABD'yi 61.6 milyon dolarla Almanya, 55.4 milyon dolarla Özbekistan, 51.2 milyon dolarla Yunanistan, 42.8 milyon dolarla Birleşik Arap Emirlikleri izledi.

AKLIMIZDA KALANLAR

UİB'den ihracat rekoru

Uludağ İhracatçı Birlikleri (UİB), ocak ve şubat aylarında 5 milyar 10 milyon 339 bin dolarlık ihracata imza attı. Uludağ Otomotiv Endüstrisi İhracatçı Birliği'nin (OİB) ardından ocak-şubat döneminde 191 milyon 703 bin dolarla en fazla ihracat yapan birlik, Uludağ Tekstil İhracatçıları Birliği oldu. Dış satımdan en fazla pay alan Almanya'ya bu süreçte 19 milyon 471 bin dolarlık ürün gönderildi. Birlik, ikinci sıradaki İspanya'ya 13 milyon 694 bin dolarlık ihracat yaptı. 10 milyon 496 bin dolarlık ihracat yapılan İtalya ise üçüncü sırada yer aldı. Uludağ Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği'nin ocak-şubat ihracatı ise geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 12.98 artış gösterdi. Birliğin ihracatı 136 milyon 142 bin dolar olarak kayıtlara geçti. Birlik en fazla ihracatını 38 milyon 288 bin dolarla İspanya'ya yaptı. Ürün grubunda en fazla dış satımı 67 milyon 680 bin dolarla 'kadın dış giyim' alanında gerçekleştirdi. Ocak-şubat döneminde UİB kapsamındaki 'diğer birlikler' ise 400 milyon doların üzerinde dış satım yaptı ve böylece UİB'den yılın iki ayında 5 milyar 10 milyon 339 bin dolarlık ihracat gerçekleştirildi.

Tekstil ve konfeksiyon sektörüne destekler sürecek

Ticaret Bakanı Ruhsar, tekstil ve konfeksiyon sektörünün, Türkiye'nin sanayi üretim ve ihracatı içerisinde önemli bir yere sahip olduğunu ve gelecek yıllarda da bu önemini sürdüreceğini belirtti. Pekcan, sektörün geçen yıl 28 milyar 500 milyon dolar ihracat gerçekleştirdiğini söyledi. Bakanlığın ihracatçı firmalara destek imkânlarını sunmaya devam edeceğini belirten Pekcan, 'Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi - UR-GE programımız kapsamında bugüne kadar, tekstil ve hazır giyim sektöründe, 21'i aktif 21'i tamamlanmış olmak üzere 42 farklı projeye destek sağlamış bulunuyoruz. TURQUALITY programı kapsamında 37 firmamızın 39 markası, 'Marka Programı' kapsamında ise 12 firmamızın 12 markası desteklenmektedir. Pandemi döneminde, tekstil ve konfeksiyon sektörüne yönelik 10 sanal ticaret heyeti programı gerçekleştirdik. Sektörümüzün, başta Avrupa ülkeleri olmak üzere küresel pazarlarda en güçlü biçimde yer almaya devam etmesi için bu desteklerimizi sürdüreceğiz'' diye konuştu. Pekcan, düşük faizli kredi kullanan esnafa da seslendi. Esnaf sanatkarların TESKOMB aracılığıyla düşük faizli kredi kullandıklarını ve toplam kredinin 68 milyar dolara ulaştığını söyleyen Pekcan, ''Bunun sadece 42 milyon doları 2020 yılında verildi. Düşük faizli kredi kullanan, TESKOMB kefaletiyle kredi kullanan yaklaşık 1 milyon 300 bin esnafımızın 13 milyar lira kredisi haziran sonuna kadar ertelendi'' dedi.

İstanbul'dan dünyaya

İstanbul'daki ihracatçılar, şubat ayında 27 ayrı sektörde ürettiği 6.1 milyar dolarlık ürünü 212 ülke ve bölgeye ulaştırdı. Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin (TİM) verilerine göre, Türkiye'nin ihracatı şubat ayında geçen yılın aynı ayına göre, yüzde 9.6'lık artışla, 16 milyar 12 milyon dolara çıktı. İstanbullu şirketler şubat ayında 6.1 milyar dolarlık ihracata imza attı. Geçen yılın aynı döneminde 5.8 milyar dolar düzeyinde ihracat gerçekleştirilmişti. Bu rakamlar İstanbullu şirketlerin ihracatının şubat ayında geçen yılın aynı dönemine göre, ihracatını yüzde 5.2 artırdığını ortaya koydu. Türkiye'nin şubat ayında gerçekleştirdiği toplam ihracatta İstanbullu şirketlerin payı ise yüzde 38.2 oldu. İstanbullu şirketlerin şubat ayı ihracatında, aslan payını yüzde 16.9 ile hazır giyim ve konfeksiyon sektörü aldı. Hazır giyim ve konfeksiyon sektöründe faaliyet gösteren İstanbul merkezli şirketlerin ürün ihracatı geçen ay 2020'nin aynı dönemine göre, yüzde 2.4 azalarak 1 milyar 34 milyon 759 bin dolara geriledi.

Halı üreticilerinin hedefi 3 milyar dolar ihracat

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Halı Sektör Kurulu Başkanı Salahattin Kaplan, 2021'de 3 milyar dolarlık ihracat hedeflediklerini belirtti. Halı üretiminde en önemli sorunun hammadde ithalatının önüne geçebilmek olduğunu hatırlatan Kaplan, ''Bunun için kendi hammaddemizi kendimizin üretebileceği bir tesisin kurulması için çaba sarf edeceğiz. Bu konuyla ilgili ön çalışmaları yapıyoruz. 2020 yılı, hedeflerimizin üzerinde ihracat gerçekleşti ve 2021 yılı için de 3 milyar dolarlık hedef belirledik'' dedi.

Avrupa'nın en büyük gipe iplik tesisi Tokat'ta kuruluyor

'Anadolu Kalkınma Politikası' kapsamında, 50 milyon dolarlık ihracat kapasitesi ve yıllık 4 bin ton rekor üretimi ile Avrupa'nın en büyük gipe iplik tesisinin temeli Tokat'ın Erbaa ilçesinde atıldı. Tesis ilk etapta 10 bin metrekare kapalı alandan oluşacak. Proje tam kapasiteye ulaştığında büyük bir Ar-Ge merkeziyle 30 bin metrekare alanda faaliyette bulunacak ve yıllık 4 bin ton rekor üretim gerçekleştirecek.

Tekstil Kent'in son adresi: Elazığ

Türkiye'nin birçok ilinde kurulan Tekstil Kent'e bir yenisi daha eklendi. Elazığ OSB, Tekstil-Endüstri Park Prestij Yatırım Merkezi Projesi Sözleşmesi imzalandı. 20 milyon TL bütçeli proje kapsamında 3 bin kişiye istihdam sağlayacak 14 adet tekstil sektörüne yönelik tesis kurulacak. Fırat Kalkınma Ajansı'nın koordinesinde Elazığ Valiliği, Organize Sanayi Bölgesi Başkanlığı'nın işbirliği ile hazırlanan Tekstil-Endüstri Park Yatırım Merkezi'nde kurulacak 14 yeni iş alanından dokuzu bin 500 metrekarelik, diğer beş adedi de bin metrekarelik alanlar şeklinde tesis edilecek.

Bilgi için: İrem Yılmaz / Tel: (0212) 344 07 77

Tedarik zincirine virüs (!) girdi

İngiliz iş danışmanlığı ve muhasebe firması BDO LLP'nin gerçekleştirdiği yeni bir araştırmaya göre, İngiltere'deki imalat işletmelerinin üçte ikisi, COVID-19'un neden olduğu tedarik kesintilerini önlemek amacıyla kilit bileşenler için ikili veya çoklu kaynak sağlamayı planlıyor. Kasım 2020'de, Make UK ve BDO tarafından 206 imalatçı işletme arasında gerçekleştirilen ankette, 10 üreticiden neredeyse dokuzu salgına yanıt olarak tedarik zincirlerini gözden geçirdiklerini söyledi. Ankete katılanların yüzde 59'u tedarik zincirlerini çeşitlendirmeyi, yüzde 46'sı Birleşik Krallık odaklı bir tedarik zinciri oluşturmayı planladıklarını aktardı. Üçte biri (yüzde 33), Birleşik Krallık'ın tekstil ve konfeksiyon endüstrisinde tekrar tekrar gündeme gelen İngiltere'ye mal üretimini yeniden düzenlemeye odaklanacaklarını dile getirirken, sadece yüzde 27'si tedarik zincirlerini AB'deki farklı ülkeler arasında çeşitlendirmek istediklerini belirtti. Birleşik Krallık'ın 1 Ocak 2021'de AB'den çıkmasının ardından yürürlüğe giren yeni kurallar, yeni ticari sürtüşmeleri de beraberinde getiriyor. Bu sürtüşmeler aynı zamanda tedarik zincirinin daha fazla kesintiye uğramasına ve yeniden düzenlenmesine de yol açabilir.

AKLIMIZDA KALANLAR

Çevresel riskler şirketlere 120 milyar dolara mal olacak

Büyük şirketlerin karbon salınımları hakkında bilgi toplayan uluslararası organizasyon Carbon Disclosure Project- CDP'nin yaptığı yeni araştırmaya göre, şirketler 2026 yılına kadar, tedarik zincirlerindeki çevresel risklerden kaynaklanan 120 milyar dolara varan maliyetlerle karşı karşıya kalacak. CDP'nin en son raporu 'Transparency to transformation: A Chain Reaction' (Şeffaflıktan Dönüşüme: Zincir Reaksiyon)'da CDP'nin iş birliği içinde olduğu 8 bin tedarikçiden alınan veriler analiz edildi. Maliyet artışlarına neden olan çevresel riskler, iklim değişikliği, ormansızlaşma ve su ile ilgili etkilerden kaynaklanıyor. Kurumsal alıcıların bu artan maliyet artışından etkilenebileceğini öngören CDP, 120 milyar dolarlık artan maliyetlere ek olarak, aynı dönemde iklim değişikliği, ormansızlaşma ve su güvensizliği nedeniyle 1,26 trilyon dolarlık bir gelirin de risk altında olabileceğini ileri sürüyor. CDP, COVID-19'un baskılarına rağmen büyük kurumsal alıcıların, tedarikçilerinden giderek daha fazla çevresel etkiler konusunda şeffaf davranmalarını ve bunları ele almak için harekete geçmelerini talep ettiklerini söylüyor. 2020'de CDP sistemi üzerinden aydınlanma talebinde bulunan alıcı sayısı yüzde 24 arttı ve toplamda 15 bin 600'ün üzerinde tedarikçiden veri talep edildi. Bu oran geçen yıla göre yüzde 19 yükseldi. Pazar talebindeki bu artışta giderek daha fazla, tedarik zincirinden kaynaklanan emisyonlarını azaltmaları gereken, bilime dayalı hedefleri olan büyük şirketler başı çekiyor.

Ampüte protezleri için tekstil sensör yaması

ABD'nin North Carolina Eyalet Üniversitesi'nden bir araştırma ekibi, ampüte protez uzvunun soketindeki sorunlu basınç noktalarını tespit edebilen iletken ipliklerden yapılmış bir tekstil sensör yaması geliştirdi. Protezlerdeki basınçların azaltılması için genellikle kullanılan sert sensörler rahatsızlığa neden olabiliyor. Bu nedenle araştırma ekibi, kullanıcı için ek rahatsızlığa yol açmayacak ve daha muntazam takılabilecek, tekstile entegre edilebilen sensörler tasarladı. Küçük bir bilgisayara bağlı olan cihaz, iletken ipliklerden oluşan bir kafes içeriyor. Araştırma ekibi protez uzuv üzerindeki bu sistemi, iki gönüllüyle yapılan yürüme deneylerinde test etti ve sistemin basınç değişikliklerini gerçek zamanlı olarak güvenilir şekilde izleyebildiğini gördü. Yapılan son deneyde, bacağı kesilmiş bir gönüllü, protezinde basıncın yüksek olduğu alanlara yamayı taktı. Gönüllü kişi bir koşu bandında yürürken sensör yaması test edildi ve sistemin dayanıklı olduğu ve basınç değişikliklerinin güvenli bir şekilde izlenebildiği ortaya koyuldu.

Yapay zeka ile desen örme

ABD'deki Massachusetts Teknoloji Enstitüsü'nün (MIT) Bilgisayar Bilimi ve Yapay Zeka Laboratuvarı (CSAIL) ekibi, desen örme işlemlerini otomatikleştirmek için bir yaklaşım geliştirdi. Bu sayede, yeni tasarımların programlanması karmaşık olduğundan şimdiye kadar sadece bazı büyük şirketlerde yer alan uzman teknisyenler tarafından kullanılan çağdaş örgü modellerini üreten araçlar, artık tasarımcılar için çok daha ulaşılabilir hale geliyor. MIT CSAIL ekibi, yapay zeka ve makine öğrenme teknolojilerini kullanarak geliştirdikleri desen örmeyi otomatikleştirme yaklaşımının, sıradan tasarımcıların yarattıkları kıyafetleri özelleştirmesine ve makine kodlama bilgisi olmadan yeni desenleri keşfetmesine olanak tanıdığını belirtiyor. Ekip ayrıca bu yaklaşımın, üretimdeki verimlilik ve israf sorunlarını çözmeye de yardımcı olacağını söylüyor. Bu teknoloji çok fazla veri gerektiriyor. O nedenle ekip şu anda ilk proje taslağını tamamlamak ve sağlamlaştırmak için ek veriler elde etmeye ve üretmeye devam ediyor.

Yüne vegan alternatif

Hintli start-up şirketi Faborg, çiçekli Calotropis bitkisinden ve organik pamuktan üretilen Weganool aracılığıyla yüne ve bitki bazlı boyalara sürdürülebilir bir alternatif geliştirerek çevreyi ve yerel ekonomiyi desteklemeyi amaçlıyor. 2017'den bu yana Calotropis bitkisini araştıran Faborg şirketi, Calotropis'in benzersiz niteliklerinin, kaşmir gibi içi boş protein liflerine benzeyen selüloz yapısında yattığını keşfetti. Calotropis lifleri, yüzde 70 oranında yağmurla beslenen organik pamukla karıştırılıyor ve Faborg'un Weganool adını verdiği bir ipliğe dönüştürülüyor. İplikler, basit örgülerden yüksek kaliteli jakarlı dokumalara kadar çeşitli kumaşlar için uyarlanabiliyor. Weganool şimdiye kadar, gömlekler, hafif ceketler ve kazaklar dahil olmak üzere çeşitli giysilerin üretiminde kullanıldı. Calotropis lifi, doğası gereği antimikrobiyal olduğu için üzerinde bakterilerin oluşmasına izin vermiyor. Sulamaya ihtiyaç duymadan yetişen ve her kesildiğinde yeniden büyüyebilen, çok yıllık Calotropis, zirai ilaçlama da gerektirmiyor.

Yapay zekâ desteğiyle sürdürülebilir alışveriş

Kasım 2019'da Berlin'de dört İtalyan ortak tarafından kurulan Staiy, tüketicilere çevre dostu bir alışveriş alternatifi sağlıyor. Kurucu ortaklardan Ludovico Durante, misyonlarının sürdürülebilir modaya geçişi hızlandırmak olduğunu belirtiyor. 140'tan fazla markanın sürdürülebilir koleksiyonlarına çevrimiçi erişim sağlayan Staiy, böylece sürdürülebilir bir moda pazarı oluşturuyor. Burada amaç sürdürülebilirliği teşvik etmek için tüketicilerin bir 'seçim kültürü' içinde var olmasına katkıda bulunmak. Şirket, "kullanıcının daha sürdürülebilir düşünmesini sağlamak" amacıyla hiper kişiselleştirilmiş bir kullanıcı deneyimi sunan yapay zekâ kullanıyor. Şirketin çevrimiçi algoritmaları, kullanıcının daha sürdürülebilir şekilde alışveriş yapması için satın alabileceği alternatif ve ilgi çekici sürdürülebilir ürünleri onun önüne getiriyor. Platformu kullanmak isteyen tüm şirketleri 'sürdürülebilirlik derecelendirmelerine' göre puanlayan Staiy, bir perakendecinin üretim sürecini aktif olarak beş alanda değerlendiriyor: Üretim sürecinde kullanılan su (su); eşyaların üretiminde yaratılan kirlilik (hava) miktarı; üretimde (malzemeler) seçilen kumaş ve boyaların kaynağının ve kullanımının etik değerlendirmesi; üretim sürecinin herhangi bir parçasında yer alanların insan haklarının korunması (çalışma koşulları) ve tedarik zinciri niteliklerinin anlaşılması (tedarik zinciri farkındalığı).

Tekstil ürünleri için dayanıklı su itici kaplama

Dünyanın önde gelen malzeme bilimi şirketlerinden ABD merkezli Dow, silikon kimyasına dayalı kumaşlar için yeni nesil dayanıklı su itici yüzeyler olan DOWSIL ™ IE-8749 Emülsiyonu piyasaya sürdü. Yeni formül florokarbon içermiyor ve mükemmel dayanıklılığa sahip. Ayrıca yıkama döngülerine karşı da dirençli. Dow'un teknik hizmet ve geliştirme bilimcisi Shawn Mealey, kullanılan su itici yüzey kaplamalarını incelemenin önemli olduğunun altını çiziyor. Bunların yanı sıra moda tasarımcılarının da tasarım, bakım kolaylığı ve dayanıklılık konularında tüketicilerin ve toplumun beklentilerini karşılayan kumaş çözümleri bulmaya yöneldiklerini söyleyen Mealey, DOWSIL ™ IE-8749 Emülsiyon'un bütün bu ihtiyaçları karşılayabileceğini belirtiyor. Çalışmalar, malzemenin standart silikon kaplamalara kıyasla çok daha gelişmiş bir kumaş tutuşuna sahip olduğunu ortaya koyuyor. iticilik özelliği devam ediyor.

Buğday glüteninden çocuk bezi

İsveç KTH Kraliyet Teknoloji Enstitüsü ve SLU İsveç Tarım Bilimleri Üniversitesi'ndeki araştırmacılar, mükemmel sıvı tutma kapasitesine sahip buğday glüteninden yapılmış sürdürülebilir bir süper emici malzeme geliştirmeye çalışıyor. Araştırmacılar, glütenin kimyasını sentetik malzemelerinkine daha çok benzeyecek şekilde değiştirerek ve molekülleri gardenya meyvesinin bitki özleriyle çapraz bağlayarak buğday glüten polimerinin şişme potansiyelini artırdı. Şu anda malzeme henüz bir prototipte test edilmedi ancak ekip, sanayi partnerlerinin farklı uygulamalarda test edebilmesi için yakında pilot ölçekli üretime geçmeyi umduklarını söylüyor. ABD'deki Çevre Koruma Ajansı, her yıl yaklaşık 20 milyar tek kullanımlık çocuk bezinin, çöpe atıldığını bildiriyor.

Bilgi için: İrem Yılmaz / Tel: (0212) 344 07 77

AB ve ILO krizden çıkış için işbirliğini pekiştiriyor

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Avrupa Birliği, çalışma yaşamının geleceğini şekillendirmek ve insana yakışır işi desteklemek amacıyla işbirliğini pekiştiriyor. Bu işbirliği, koronavirüs krizinin çalışma dünyasında yarattığı yıkıcı etkilere karşı AB'ye ve ILO'ya çalışmalarında katkı sağlayacak. Bu kapsamda, 4 Şubat 2021 tarihinde Avrupa Komisyonu ile ILO mektup teatisinde bulundular. Avrupa Komisyonu'nun İstihdam ve Sosyal Haklar'dan Sorumlu Üyesi Nicolas Schmit, konuşmasında, çalışma dünyasının değişmekte olduğunu, salgının istihdam ve sosyal işlere çok büyük etki yarattığını, dijitalleşmenin ve iklim değişiminin çalışma şekillerini dönüştürdüğünü belirtti ve bu zorluklarla mücadele etmek için faaliyete geçmek gerektiğine, aynı zamanda sosyal boyutun da dahil edilmesi gerektiğine dikkat çekti. ILO Genel Müdürü Guy Ryder da konuşmasında, çalışma dünyasının çok fazla zorluklarla yüz yüze olduğu bir zamanda çalışma hayatının geleceğine yönelik insan odaklı bir yaklaşım için güçleri birleştirmeye ihtiyaç olduğunu vurguladı.

AB'de 2020'nin 4. çeyreğinde işgücü maliyeti artışı yüzde 3.3

2020 yılının dördüncü çeyreğinde saatlik işgücü maliyeti, geçen yılın aynı dönemine kıyasla, Avrupa Birliği'nde (AB) yüzde 3.3 oranında ve Euro bölgesinde yüzde 3.0 oranında artış gösterdi. 2020 yılının üçüncü çeyreğinde ise, bu artış oranları sırasıyla yüzde 1.6 ve yüzde 1.8 idi. İşgücü maliyetinin iki temel bileşeni ücretler ve ücret dışı maliyetten oluşuyor. Saat ücretlerinin maliyeti AB'de yüzde 3.7 artarken, ücret dışı maliyet bileşeni yüzde 1.8 oranında artış kaydetti. Ücret dışı maliyet bileşeninin daha düşük oranda artmış olmasının sebebi, bilhassa krizden etkilenen firmalara AB hükümetlerinin hibe ettiği destekler ve vergi indirimlerinden kaynaklanıyor.

Çalışma hayatında toplumsal cinsiyet eşitliği

ILO Türkiye Ofisi ve Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ) tarafından gerçekleştirilen 'Çalışma Yaşamı ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği' konulu etkinlikte kadınlar için insana yakışır işlerin sağlanmasında toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesinin ve sendikaların bu süreçteki rolünün önemine dikkat çekildi. "Sendikalar, çalışma yaşamında toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesi için kilit bir role sahip" diye konuşan ILO Türkiye Ofisi Direktörü Numan Özcan "Zira, sendikalar sahada çalışanlarla teması olan ve bilgilerini onlara ilk elden aktaran, sosyal diyalog yoluyla biçimlendirdikleri politika ve uygulamalarla kadınlar ve erkekler arasındaki eşitliği çalışma yaşamında bir gerçekliğe dönüştürme gücüne sahip" dedi.

Dijital ekonominin hızlı büyümesi, uyumlu politika önlemleri gerektiriyor

Uluslararası Çalışma Örgütü ILO'nun 'Dünyada İstihdam ve Sosyal Görünüm 2021: Çalışma Yaşamının Dönüşümünde Dijital Çalışma Platformlarının Rolü' raporuna göre, dünyada son 10 yılda dijital çalışma platformları beş kat büyüdü. Dijital çalışma platformları kadınlar, engelliler, gençler ve geleneksel işgücü piyasalarında ötekileştirilmiş olanlar dahil olmak üzere birçok insan için yeni iş olanakları sağlıyor. Platformlar işletmelerin kendi müşteri tabanlarını genişletirken aynı zamanda çeşitli becerileri olan büyük ve esnek işgücüne erişmelerine de olanak tanıyor. Platform çalışanlarının karşılaştığı zorluklar çalışma koşulları, iş ve gelir düzenliliği, sosyal koruma, örgütlenme ve toplu pazarlık haklarına erişim olmaması alanlarında yoğunlaşıyor.

Zorla çalıştırma ile mücadele kampanyası

Hükümetlerin zorla çalıştırmayı önlemek üzere harekete geçmeleri için çağrı yapan 'Özgürlük için 50 İmza' kampanyasının koyduğu ilk hedefe ulaşıldı. Protokolü onaylayan 50'nci ülke Sudan oldu. Uluslararası antlaşma, hükümetlerin zorla çalıştırmayı önlemek, mağdurlarını korumak, tazminat dahil adalet ve hukuki yollara erişim sağlamak için etkili önlemler almasını şart koşuyor. ILO ortakları, 2014 yılındaki Uluslararası Çalışma Konferansı'nda, 29 sayılı Zorla Çalıştırma Protokolü'nü kabul etmişti. ILO, Uluslararası İşverenler Teşkilatı (IOE) ve Uluslararası İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ITUC), hükümetleri protokolü onaylamaya teşvik etmek ve farkındalık artırmak amacıyla, 'Özgürlük için 50 İmza' kampanyasını başlatmıştı.

Güney Kore 87, 98 ve 29 no'lu ILO sözleşmelerini onayladı

Güney Kore'de ILO'nun temel sözleşmelerinin onaylanması için uzun yıllar devam eden kampanyalarının ardından 87, 98 ve 29 sayılı ILO sözleşmeleri onaylandı. 87 no'lu Sendika Özgürlüğü Sözleşmesi, 98 no'lu Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkı Sözleşmesi ve 29 no'lu Zorla Çalıştırma Sözleşmesi'nin onaylanması sonucunda, Güney Kore hükümetinin işçi haklarının korunması ve iş kanununda reform için harekete geçmesi gerekecek. Avrupa Birliği, 2011'de yürürlüğe giren AB-G.Kore Serbest Ticaret Anlaşması'nın şartlarına göre, ILO'nun temel sözleşmelerinin onaylanması için Güney Kore'yi uyarmaktaydı.

OECD işsizlik oranı yüzde 6.8

2021 Ocak ayında OECD işsizlik oranı yüzde 6.8 oldu. Bu oran, Covid-19 salgınının işgücü piyasasını sarsmasından evvel Şubat 2020'de gerçekleşen orana göre yüzde 1.6 puan daha yüksek seviyede. Aynı dönemde Euro bölgesinde işsizlik oranı ise yüzde 8.1 oranında gerçekleşti. ABD'de işsizlik oranı yüzde 0.4 puan azalarak yüzde 6.3 oldu. Yüzde 0.2 puan düşüş kaydedilen Avustralya'da işsizlik oranı yüzde 6.4 ve İsrail'de yüzde 4.5 oldu. Japonya'da işsizlik oranı ise marjinal bir düşüş ile yüzde 2.9 olarak kaydedildi. Kanada'da işsizlik oranı yüzde 0.6 puan artarak yüzde 9.4'e ve G.Kore'de yüzde 0.9 puan artarak yüzde 5.4'e yükseldi. 15-24 yaş arasındaki nüfusu kapsayan OECD genç işsizliği oranı yüzde 14.0 olarak gerçekleşti.

İŞSİZLİK ORANI

(%, OCAK 2019-ŞUBAT 2021)

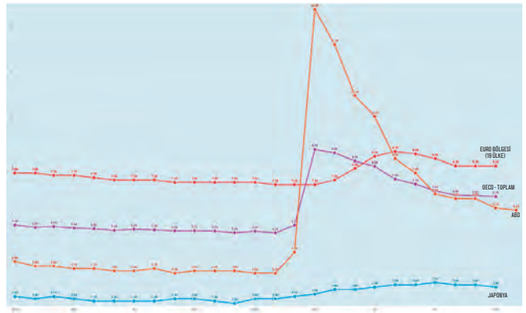

Endonezya'da torba yasaya karşı, daha güçlü toplu sözleşme

Endonezya'da yeni torba yasanın işçi haklarını zayıflattığını savunan işçi sendikaları, haklarını korumak için toplu sözleşmelerin hüküm ve koşullarını kuvvetlendirme kararı aldı. IndustriAll Global İşçi Sendikası'nın Endonezya komitesi, torba yasaya karşı üyelerinin kampanyalarını birleştirerek güçlendirmek amacıyla, 20 sendika yöneticisinin katıldığı iki toplantı düzenledi. Sendika liderleri, yerel sendikalar için bir referans noktası sağlamak üzere, standart bir toplu sözleşme oluşturmayı önerdiler. Ayrıca, yerel sendikaların mücadelesi için, toplu pazarlık becerileri, iletişim, yasal savunma ve iş hukuku konularında daha fazla eğitim planlanacak.

Bilgi için: Lerzan Öztürk, lozturk@tekstilisveren.org.tr, Tel: (0212) 344 07 77

Avrupa Yeşil Düzeni ve Türkiye Tekstil-Hazır Giyim Sektörüne Olası Etkileri

AHMET ATIL AŞIÇI
DOÇ. DR. İTÜ; 2020-2021
IPM-MERCATOR ARAŞTIRMACISI

Aralık 2019 tarihinde Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, Avrupa Yeşil Düzeni (AYD) isimli kalkınma programını duyurdu. İsmindeki 'yeşil'den ötürü sadece ekolojik kaygılara sahipmiş gibi algılansa da, içeriğine bakıldığında hayatın her alanını dönüştürmeyi amaçlayan bir program var karşımızda.

Avrupa Birliği'ni (AB) 2050'de iklim-nötr bir bölge haline getirme hedefi ön planda olsa da AYD ile, zaten bir süredir devam etmekte olan, enerji ve ulaştırma sistemlerinin karbonsuzlaştırılması, doğrusal ekonomik yapıdan döngüsele geçilmesiyle kaynak etkinliğinin artırılması, tarladan çatala bir gıda sisteminin kurulması, ekolojik dengeyi mahveden kirli üretimin sonlandırılması ve son olarak tüm bu hedeflerin gerektirdiği dönüşümün adil biçimde gerçekleştirilmesi amaçlanıyor.

Bu kapsamda bir dönüşüme, halkları ve üye ülke hükümetlerini ikna etmek uzun bir hazırlık sürecini gerekli kılar. Nitekim, AB de iklim değişikliği ve çevre kirliliği hassasiyetlerinin arttığı 1990'lı yıllardan bu yana uygulamaya soktuğu farklı düzenlemelerle bu dönüşümün altyapısını hazırlamaktaydı. İmalat sanayiindeki sera gazı emisyonlarını sınırlandırmak için Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) 2005'te, aletlerin enerji verimliliğine dair eco-design düzenlemeleri 2008'de, binaların enerji performansına ilişkin düzenlemeyi 2010'da, düşük emisyonlu ulaştırma stratejisini 2016'da hayata geçirilmişti.

2019'da AYD'nin, üye ülkelerin desteğini alarak uygulamaya konmasında 2008 Küresel Krizi'nden alınan derslerin de payı büyüktür. 'İkinci Büyük Buhran' olarak anılan kriz sonrası ortaya atılan Yeşil Yeni Düzen (Green New Deal; YYD), yaşananın sadece ekonomik/finansal bir kriz olmadığını, artan yoksulluk ve işsizlikle toplumsal, iklim değişikliğiyle ekolojik boyutlara sahip bir krizle karşı karşıya olduğumuz tespitini yapıyordu. Dolayısıyla ekonomilerini krizden çıkarmaya çalışan hükümetlere, düzenleyecekleri teşvik programlarını bu hedefler doğrultusunda, yani toplumsal ve ekolojik sürdürülebilirliği hedefleyerek oluşturma çağrısında bulunuyordu.

> 2008 krizine karşı temiz teknolojileri teşvik eden Çin, bugün, güneş enerjisi teknolojilerinde dünya lideri oldu.

Halktan da büyük destek alan bu çağrılar, AB, Güney Kore, Çin ve ABD gibi ülkelerde, kısmen de olsa, karşılık buldu. Türkiye'nin de aralarında bulunduğu kimi ülkeler ise mevcut fosil-yoğun ekonomik yapıları teşvik etmeye devam etti. 2021 itibariyle geriye dönüp baktığımızda haklı çıkanların, ilk gruptaki ülkeler olduğunu görüyoruz. 2008 krizine karşı temiz teknolojileri teşvik eden Çin, bugün, güneş enerjisi teknolojilerinde dünya lideri oldu; bu yatırımlarla ucuzlayan yenilenebilir enerji sistemleri sayesinde 2060 itibariyle karbon-nötr olacağını açıklayabildi. Yine 2008'de, elektrikli otomobil-batarya inovasyonlarını teşvik eden ABD, bugün elektrikli otomobil piyasasında dünya lideri konumunda; bu sayede elektrikli otomobiller geniş halk kesimlerine ulaşabildi. AB ise bu dönemde uyguladığı teşvik programlarıyla fosile dayalı yapısını hızla dönüştürdü.

Burada dikkat edilmesi gereken bir nokta da iklimle uyumlu teşvik programları için ekonomik büyümeden feragat

edilmediği gerçeğidir. İşte yukarıda bahsettiğim 'uyanış' da buydu. Ekonomik yapıyı iklimle ve toplumsal hedeflerle uyumlu hale getirmek, bu çağda ekonomik büyüme için de tek çıkar yol haline geldi. Bir diğer ifadeyle, bugün AB, ABD ve Çin gibi küresel ekonomik güçler karbon-nötr bir dönüşüme girdilerse bu, hükümetlerinin ya da iş çevrelerinin aniden ekolojik bir hassasiyete kapılmalarından dolayı değil, mevcut şartlar altında ekonomik refahı sürdürmenin başka yolunun kalmamış olmasındandır.

Türkiye'nin 'Yeşil Ekonomik Dönüşüm'e ihtiyacı var

"Türkiye bütün bu gelişmeleri nasıl okuyor ve nasıl bir pozisyon alıyor? Bu soruya olumlu bir cevap vermek ne yazık ki mümkün değil. Kyoto görüşmeleri sırasında OECD üyesi olarak gelişmiş ülke listesine girmiş bulunan Türkiye o tarihten beri 'iklim yardımı' alamadığından haklı olarak yakınmakta. Ancak, son 20 yıldır iklim müzakeresini "Türkiye hangi listede olmalı?" tartışmasının ötesine taşıyamamış ve Türkiye'ye çok zaman kaybettirmiş mevcut yaklaşımın acilen değişmesi gerekiyor. Aynı şekilde, yanlış bir algıyla ekolojik hassasiyetleri zengin ülkelerin lüksü olarak görüp, fosil temelli ekonomiyi daha da derinleştiren politikalar Türkiye'yi 2018'den beri ağırlaşan derin bir ekonomik buhranın içine çekmiştir. 2012'de açıklanmış Vizyon 2023 hedeflerinin tutturulması bir yana, Türkiye makroekonomik göstergelerde, işsizlik/yoksulluk oranlarında 2012'nin bile gerisine düşmüş durumdadır. Türkiye ekonomisinin yeni bir hikâyeye ihtiyacı var. AB, ABD ve Çin'in tercihleriyle olgunlaşan/dayatılan Küresel İklim Rejimi altında tek çıkar yol Türkiye'nin de bir Yeşil Ekonomik Dönüşüm programı açıklamasıdır.

> Ekolojik hassasiyetleri, zengin ülkelerin lüksü gibi görmek yanlışlığına düşmemeliyiz.

Bu yazıda bu dönüşümün vaat ettiği fırsatları ve ona karşı direnmenin içerdiği riskleri tartışacağım. Öncelikle AYD'nin etki kanallarını kısaca belirtmek istiyorum.

AB AYD Türkiye ekonomisine nasıl etki edecek?

AYD sadece AB ülkelerini değil, AB ile ticari, finansal ve siyasi ilişkide olan tüm ülkeleri etkileyecek. Bu etkilerin iki kanal üzerinden gerçekleşmesi beklenmektedir. Bunlardan ilki Sınırda Karbon Uyarlama (SKU) mekanizması, ikincisi ise Döngüsel Ekonomi (DE) düzenlemeleridir.

'Sınırda Karbon Uyarlaması' mekanizması

Kısaca bahsetmek gerekirse, SKU ile AB 2022 itibariyle AB sınırını geçen ihracat ürünlerinin içerdiği karbonu AB ETS uygulamasına paralel biçimde fiyatlandırmaya başlayacak. Mekanizmanın ne şekilde uygulanacağı ve olası senaryolar için Aşıcı (2021)'e bakılabilir.[1] Beklentiler, ilk etapta karbon ve enerji-yoğun elektrik, demir-çelik, alüminyum, çimento-cam-seramik, kağıt gibi sanayilerin Kapsam 1 (ve belki Kapsam 2) emisyonlarının fiyatlandırılacağı olsa da, süreç içerisinde (AB 2050 iklim-nötr hedefiyle uyumlu biçimde) diğer sektör ihracatlarının da kapsam altına alınacağı beklenmektedir. TÜSİAD (2020)[2] çalışmasında 24 sektörlü Türkiye ekonomisinin 2018 yılında AB28 pazarına yaptığı ihracatın içerdiği karbon sebebiyle sınırda ödeyeceği tutarın sektörlere nasıl yansıyacağı hesap edilmiştir. Şekil 1'den görüleceği üzere ihraç ürünleri üretirken salınan ton CO2e başına 30 ya da 50 avro ödenmek zorunda kalınırsa, bundan en çok çimento-cam-seramik, elektrik, demir-çelik ve kimya sektörlerinin etkilenir. Örneğin, çimento-cam-seramik grubu, AB28 pazarından kazandığı her 100 avro ihracat gelirinin 13-22 avrosunu AB ETS sistemine geri ödemek durumunda kalacaktır. Tekstil ve hazır-giyim sektörleri için bu rakamlar yüzde 0.8-1.4 arasında değişmektedir.

Tekstil, otomotiv gibi Türkiye'nin ihracat gücü yüksek sektörleri için bu rakamlar önemsiz görülebilir. Ancak bu yanlış bir çıkarım olacaktır, zira kısa bir süre önce 30 avro olan karbon fiyatı günümüzde 40 avroya tırmanmış durumdadır. SKU'nun devreye girmesiyle bu fiyatın çok daha hızlı biçimde artacağı öngürülmektedir. Öte yandan tekstil-hazır giyim ve otomotiv gibi sektörler için AYD'nin getirdiği esas risk, döngüsel ekonomi düzenlemeleri bağlamında ortaya çıkacaktır.

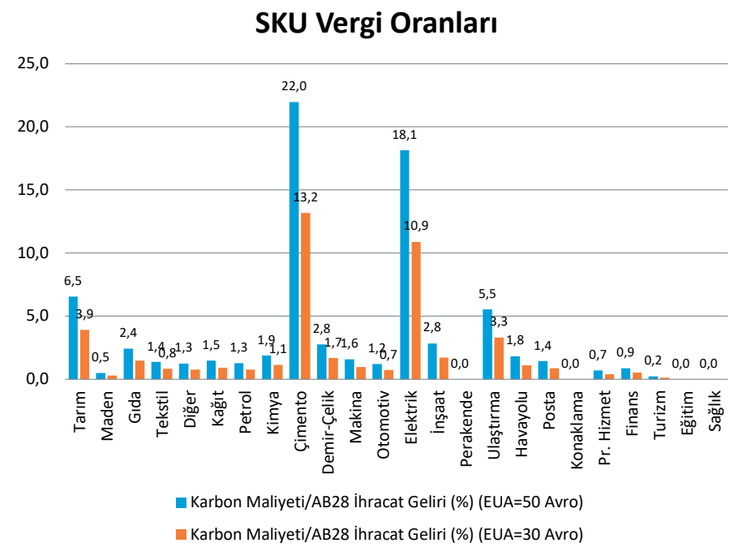

(Kaynak: Ekonomik Göstergeler Merceğinden Yeni İklim Rejimi Raporu, TÜSİAD, 2020)

SKU'nun aksine, eco-design ve tekstil sektöründe etiketleme düzenlemelerinin uzun bir süredir devam etmekte olması nedeniyle sektörlerimizin, DE düzenlemelerine görece hazırlıklı yakalanacağı düşünülebilir. Ne var ki, DE düzenlemeleri eco-design ve etiketlemelerin kapsamını hızla genişletecek, yepyeni ürün standartlarını şart koşabilecektir. Tekstil ve hazır giyim sektöründe bu dönüşüm halihazırda (nadir toprak elementleri vd.) malzeme kıtlıkları, doğrusaldan döngüsel bir yapıya dönüşümü zorunlu kılıyor.

Döngüsel ekonomi, dar bir bakışla, geri-dönüşüm olarak algılansa da AYD belgelerinde çok daha kapsamlı bir biçimde karşımıza çıkmaktadır. SKU'ya benzer biçimde, çok yakın bir gelecekte AB pazarına ihraç edilecek ürünlerin yepyeni birtakım standartları karşılaması beklenecektir.

'Döngüsel Ekonomi' düzenlemeleri

İçinde yaşadığımız ekonomik sistem hammaddeleri işleyip üreten, tüketiciye sunan ve sonra çöp olarak gömen ya da yakan doğrusal bir sistemdir. Ne var ki, bugün yaşamaya başladığımız

hissedilmektedir. Yabancı firmalara fason iş yapan tesisler asgari geri-dönüşümlü malzeme kullanma, malzeme dayanıklılığı, atığı önleyici tam-zamanlı üretim modeline geçme gibi ek şartlara tabi olmaya başlamıştır. AB pazarını kaybetme lüksü yoksa, bu dönüşümlere bir an önce geçilmesinde fayda vardır.

Nasıl bir yeşil dönüşüm?

Yukarıda da bahsedildiği üzere SKU ve DE, AB pazarını önemseyen Türkiye ihracatçı sektörlerini karbon ve malzeme etkinliği temelinde bir dönüşüme zorlamaktadır. Ancak teknik, hukuki ve mali olarak ele alındığında bu, tesislerin/şirketlerin tek başına altından kalkabilecekleri bir yük değildir. Örneğin, SKU altında tesislerin kullandığı elektrik kaynaklı Kapsam 2 emisyonları ele alalım. Sağdaki şekilde sektörlerin AB28 pazarına ihracat yaparken elektrik sektöründen kullandığı elektriğin sebep olduğu emisyonlar gösterilmektedir (turuncu barlar). Tekstil sektörünün Kapsam 1 emisyonu 0.2 Mt CO2e iken, Kapsam 2 emisyonu 1.7 Mt CO2e olarak hesaplanmıştır. Bunu 30 avro ile çarptığımızda sırf Kapsam 2 emisyonları için tekstil ihracatçısının AB sınırında ödeyeceği tutar 51 milyon avrodur.

Elektriğin karbon-yoğunluğu sebebiyle diğer 22 sektörün katlanacağı toplam maliyet 180 milyon avrodur. Bunlar ciddi maliyetlerdir ve zaman içinde hızla yükselebilecektir. Kapsam 2 maliyetlerin düşmesi için tesislerin önünde iki seçenek vardır. İlki, her tesisin kendi yenilenebilir enerji üretimine geçmesi (otoprodüksiyon), ikincisi ise bir

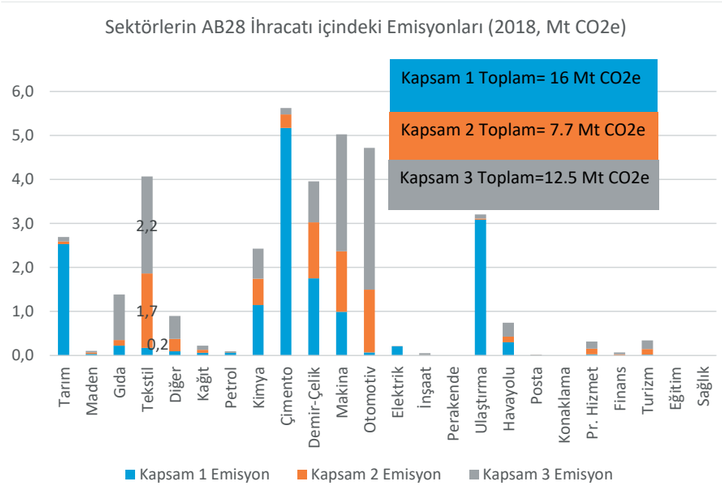

plan dahilinde Türkiye elektrik sektörünün dekarbonizasyonunun yapılmasıdır. Doğaldır ki, her tesisin kendi elektriğini üretmesi toplamda oldukça maliyetli bir iştir, buna gerek de yoktur.

> Tekstil ve hazır giyim sektöründe dönüşüm halihazırda hissedilmektedir. Yabancı firmalara fason iş yapan tesisler asgari geri-dönüşümlü malzeme kullanma gibi şartlara tabi olmaya başlamıştır. AB pazarını kaybetme lüksü yoksa bu dönüşümlere biran önce geçilmesinde fayda vardır.

Dolayısıyla, Türkiye'nin AYD'ye uyum konusunda atacağı ilk adımın ya da dönüşümün ilk adresinin, elektrik sektörü olmasında fayda vardır (SHURA, 2020)[3]. Buna karbon-yoğun elektrik sektörünün direneceğine şüphe yoktur. Ne var ki, mevcut fosil yoğunluğu ile elektrik sektörünün diğer sektörlere yüklediği maliyet de göz önünde bulundurulmalı ve ortak çıkarlar merkezinde bir çözüm üretilmelidir.

Tekstil sektöründe DE kaynaklı risklerden biri üretilen ürünlerde kullanılması gereken asgari geri-dönüştürülmüş malzeme şartıdır. Türkiye'de ikincil (geri-dönüştürülmüş) kaynak piyasasının hızlı bir şekilde derinleştirilmesi, yasal mevzuat yanında altyapı yatırımlarının da hızlı biçimde yapılması gerekmektedir. Burada yerel yönetimler ve merkezi hükümetin oynayacağı önemli roller mevcuttur. Halihazırda Sürdürebilir Kalkınma Derneği (SKD)-Türkiye'nin başını çektiği, atık üreten tesisler ile bunları girdi olarak kullanacak tesisleri eşlemeyi sağlayan Materials Marketplace projesi [4] dikkat çekicidir.

Dönüşümün maliyeti nasıl düşürülür?

Her dönüşüm, hele ki AYD'ye uyumun kapsamı düşünüldüğünde yukarıda bahsedilen dönüşüm firmaların tek başlarına altından kalkamayacağı kadar yüksek olabilir. Bu konuda atılabilecek adımlar bulunmaktadır. Türkiye 39 OECD ülkesi ve partner ülkeler

içerisinde GSYH'sına oranla en yüksek çevresel vergi toplayan ikinci ülkedir.[5] Özellikle akaryakıt/doğalgaz tüketiminden alınan vergiler çok yüksek olmasına rağmen bu gelirler çevre alanında harcanmamaktadır. Şirketlerin ve hane halklarının cebinden çıkan ve GSYH'nın yüzde 4'üne varan bu kaynak adilane biçimde sektörlerin dönüşümü için kullanılabilir.

İkinci bir kaynak da kurulması düşünülen Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi gelirleridir. AB ETS mevzuatında toplanan gelir üye ülkelere en az yüzde 50'sini yeşil dönüşüm alanında kullanılmak şartıyla geri ödenmektedir. Başarılı olan bu uygulamada ülkeler gelirlerin yüzde 70'ten fazlasını harcamayı rasyonel bulmuşlardır. Türkiye ETS sistemi de benzer bir yöntem izleyerek sektörlerden toplayacağı karbon gelirlerini, başka alanlarda kullanmak yerine, tekrar sektörlere dönüşüm şartıyla iade edebilir.

Bir üçüncü kaynak ise Yeşil İklim Fonu gibi küresel iklim

> Türkiye 39 OECD ülkesi ve partner ülkeler içerisinde GSYH'sına oranla en yüksek çevresel vergi toplayan ikinci ülkedir.

fonlarıdır. Ancak, göreli olarak ucuz ve kolay-erişilebilir bu fonların Türkiye'ye akmasının önündeki en büyük engel, izlediğimiz mevcut iklim politikasıdır. Türkiye Paris Anlaşması'nı parlamentosunda onaylamayan altı ülkeden biri olarak bu kaynaklardan mahrum kalmaktadır. Paris Anlaşması'nın onaylanmamış olması AB ile ilişkileri de kötü etkilemektedir.

Yeni bir uluslararası rejime ilerlerken

2015 Paris Anlaşması yeni bir dönemin habercisidir. AB ve ardından Çin'in yakın bir gelecekte iklim-nötr hedefleri koyması, ABD'nin Paris Anlaşması'na dönmekle kalmayıp, AYD benzeri programları ciddi biçimde düşünmeye başlaması bu yeni uluslararası rejimin doğum emareleri olarak görülebilir. Bu yeni rejime uyum sağlayanlar kazanacak, ayak direyenler ise günden güne artan ekonomik, siyasi maliyetlere katlanmak durumunda kalacaklar.

AYD'nin de gösterdiği gibi bu kapsamdaki bir dönüşümün başarıya ulaşabilmesi için katılımcı bir süreç yürütülmesi elzemdir. Sektör temsilcileri, işçi sendikaları, sivil toplum ve akademi gibi ilgili tüm paydaşların bu süreçte katkıları sunabilecekleri platformların kurulması hükümetin sorumluluğundadır.

Türkiye'nin vakit kaybetmeden bu dönüşüme başlaması ve bu dönüşümü adil biçimde gerçekleştirmesi kendi çıkarınadır.

[1] https://www.researchgate.net/publication/348306641_AVRUPA_BIRLIGI'NIN_SINIRDA_KARBON_UYARLAMASI_MEKANIZMASI_VE_TURKIYE_EKONOMISI

[2] https://www.researchgate.net/publication/344350271_Ekonomik_Gostergeler_Merceginden_Yeni_Iklim_Rejimi

[3] https://www.researchgate.net/publication/349395636_Salgin_sonrasinda_enerji_donusumu_ile_surdurulebilir_buyume

[4] http://www.skdturkiye.org/turkiye-materials-marketplace

[5] https://www.oecd.org/ctp/tax-policy/environmental-tax-profile-turkey.pdf

PANDEMİ, ÜRETİM MALİYETLERİNİ DE VURDU

Tekstil ve hazır giyim sektöründe üretim maliyetleri yükselmeye devam ediyor. Navlun ücretlerindeki artış yüzde 100 geçmiş durumda, hammadde fiyatlarındaki artış ise yüzde 50'nin üzerine çıktı. Fiyat artışının en fazla olduğu hammaddeler pamuk ve pamuk ipliği. Ancak bu artışları tek bir nedenle açıklamak mümkün değil. Sayılabilecek pek çok sebebin temelinde ise COVID-19 salgını yatıyor. ABD ile Çin arasındaki ticaret savaşları da ateşi körüklemeye devam ediyor.

Tekstil sektöründe, geride bıraktığımız 2020 yılının ortalarında belirginleşen üretim maliyeti artışı; 2021 yılında da yoluna devam ediyor. Tekstil sanayicisi hem üretim aşamasındaki fiyat artışlarıyla, hem de uluslararası taşımacılıktaki kaos ve devamındaki zamlarla karşı karşıya. Maliyetleri artıran her bir fiyat artışının hem uluslararası, hem de yerel nedenleri var.

Ticaret savaşlarının etkisi

Salgın nedeniyle uluslararası ticarette yaşanan kaos ve ardından gelen değişim, özellikle navlun fiyatlarında önemli oranda artışa neden oldu. Çin ve ABD arasındaki ticari savaş bu dönemde deniz taşımacılığına da yansıdı. Çin'in boş konteynerleri stratejik güç olarak kullanmaya başlaması, deniz taşımacılığında tam bir krize yol açtı. Çin, boş konteynerleri toplayarak, ABD'yi ülkesinden mal almaya mecbur bırakmak için hamlelerde bulundu. Bu savaşın sonucu olarak da son aylarda konteyner fiyatlarında yüzde 100 ile 300 arasında değişen oranlarda fiyat artışları yaşandı.

Türkiye Liman İşletmecileri Derneği (TÜRKLİM) Danışmanı Prof. Dr. Soner Esmer, sadece navlunları değil, ekipman üretim fiyatlarını da neredeyse iki kat artıran boş konteyner tedarik sorununun birçok ülkedeki lojistik süreçlerinin aksamasına neden olduğunu ifade ediyor. "Kısa sürede pandemiyi kontrol altına alarak yeniden üretime hızlı bir şekilde başlayan Çin'in boş konteyner talebini ısrarla sürdürmesi, bu süreci daha da olumsuz hale getiriyor" diyen Esmer, "Çin'in ihracatını sürdürmek için boş konteynere ihtiyacı var. Bunun için de armatörlere baskı yapıyor. Armatörler de daha kârlı olduğu için sanki Çin'den başka ülke yokmuş gibi karlılık odaklı düşünerek, boş konteyneri Çin'de pozisyonlandırıyor" diye konuşuyor.

Esmer, armatörlerin boş konteyner ısrarının devam etmesi halinde yükselen fiyatların yarattığı olumsuz durumun sadece ihracatçılar üzerinde değil, ithalatçılar üzerinde de ciddi bir baskı oluşturacağına, bazı yüklerin kuru yük gemilerine kaymasının beklendiğine dikkat çekiyor.

Medkon Lines CEO'su Mahmut Işık

Navlun fiyatlarının 2021'de normalleşmesi beklenmiyor

Navlun fiyatlarında yaşanan artışı Medkon Lines CEO'su Mahmut Işık, bir başka açıdan değerlendiriyor. Pandeminin başladığı 2020 yılının ilk çeyreğinde öncelikle, Çin'deki üretimin yavaşlaması ve ürün arzının düşmesiyle dünya ticaret hızının yavaşladığını ifade eden Işık, "Sonrasında Çin, pandemi etkisinden sıyrılarak, üretime kaldığı yerden devam etmeye başladı. Ancak bu süreçte, çoğu dünya ülkesi Çin kadar hazırlıklı değildi ve konteyner gemilerin tahliye limanlarına yanaşmasında gecikmeler yaşandı. Bununla birlikte tahliye edilmiş konteynerlerin de limanlarda bekleme süresinin artış göstermeye başlaması, dünya genelinde ekipman temininde sıkışıklık yaşanmasına neden oldu" açıklamasında bulunuyor.

Ekipman sirkülasyon hızının düşmesinin yanında; gemi kira ücretleri, liman masrafları ve petrol fiyatlarındaki artış da nakliye fiyatlarına direkt olarak yansıdı. Işık, günümüzde altın değerinde olan konteynerin yeni üretimi için fabrikalar termin veremezken, ikinci el fiyatlarında da ciddi artışlar gerçekleştiğine dikkat çekiyor. Limanlardaki operasyonel yoğunluk, gemilerin limanlara yanaşamamasına neden olurken, maliyetleri de artırıyor. Maliyetlerdeki bu denli keskin artışlar navlun

> Konteyner ve navlun krizinin yanı sıra pandemide hammadde üretimine ara verilmesi, dünya genelinde tedarik zincirinin kırılmasına neden oldu.

fiyatlarını yukarı yönde tırmanışa geçirmiş durumda. Artan navlun ücretleri, ürün fiyatını direkt etkilediğinden, artış sanayicilere yansıyor. Fiyat artışında bir düzelmenin yaşanması için öncelikle pandemiyle birlikte bozulan üretim ve tüketimdeki dengenin sağlanması gerekiyor ancak bu da yeterli değil. Işık, "Düzelme olması için ticaretin dengeyi bulmasından ziyade, konteynerlerin eskisi gibi yükleme ülkelerine pozisyonlanması gerekiyor. Dengenin tekrar eski haline gelmesi 2021 yılının son çeyreğini bulacak görüşündeyiz" şeklinde konuşuyor. Prof. Dr. Soner Esmer'e göre ise; Türkiye için sorunun çözümü güçlü denizcilik filosuna sahip olarak konteyner ve diğer yükler de taşıyan ülke konumuna geçmekte yatıyor.

Tedarik zinciri kırıldı

Konteyner ve navlun krizinin yanı sıra pandemi şartları dolayısıyla hammadde üreticilerinin üretime ara vermek zorunda kalması da dünya genelinde tedarik zincirinin kırılmasına neden oldu. Kırılan tedarik zinciri, hammadde fiyatlarındaki dikkat çeken düzeydeki artışın bir başka nedenini oluşturdu.

Pandemi sürecinin başında, hammadde veya ara malı temin edemediği için üretim faaliyetleri sekteye uğrayan firmaların stoklu çalışma prensibiyle hareket etmeye başladıklarına dikkat çeken Adana Sanayi Odası Başkanı Zeki Kıvanç, "Bu da dünya genelinde hammadde ve ara mallarının fiyatlarının yükselmesine sebep oldu. Pamuk ve pamuk ipliği fiyatları da önemli miktarda yükseldi. Bu dönemde, alternatif elyafların fiyatlarında da ciddi yükselişlerin olduğu gözden kaçmamalıdır" şeklinde konuştu.

Hammaddede fiyat artışına yol açan sebeplerin olumlu

Adana Sanayi Odası Başkanı Zeki Kıvanç

yansımalarını gözden kaçırmayan Kıvanç, "Batılı tüketicilerin, sürecin başındaki şoku atlattıktan sonra tüketime devam etmesi, kapanmanın olduğu dönemde bile online alışverişe yönelmesiyle talep yönünden endişe edildiği kadar sarsıntı yaşanmaması, navlun ve konteyner krizinin de kısa zamanda çözülemeyecek olması fiyatların sağlamlığına önemli ölçüde katkı yapmıştır" yorumunda bulunuyor.

Bossa Strateji ve İş Geliştirme Direktörü Besim Özek

Pamuktaki fiyat artışı yüzde 80'e ulaştı

Bossa Strateji ve İş Geliştirme Direktörü Besim Özek de fiyat artışlarının pandemi nedeniyle dünya tedarik zincirinin bozulmasından kaynaklandığı görüşünü destekliyor.

Pandeminin en çok hissedildiği günden günümüze kadar pamuk fiyatlarındaki artış yüzde 80 düzeyine ulaşmış durumda. Pamuk iplik fiyatları da benzer oranlarda arttı. İplik fiyatlarının artışından da yine ABD ile Çin arasındaki ticari savaşlar etkili oldu. Pamuk elyafta, ABD ve Avrupa Birliği'nin Çin'e uyguladığı yaptırımlardan dolayı Çinli üreticilerin kendi pamuklarını kullanmak yerine yakın coğrafyalarından pamuk iplik satın aldıklarına dikkat çeken Özek, "Özbekistan, Türkmenistan, Pakistan, Hindistan gibi ülkeler Çin'e pamuk ipliği satmayı tercih etmişlerdir. Bu yüzden de fiyatlarda artış oldu. Polyester, viskon gibi elyaflarda da benzer sorunlar var" ifadelerini kullandı.

İPUD YÖNETİM KURULU BAŞKAN YARDIMCISI FUAT TANMAN:

"Sürdürülebilir pamuk üretimine geçmezsek küresel tedarik zincirlerinin dışında kalarak mevcut pazarlarımızı kaybedeceğiz."

Pamuk ve pamuk ipliğinde yaşanan fiyat artışının öne çıkardığı başlıklardan biri de sürdürülebilir pamuk üretimi... İyi pamuk uygulamaları sürdürülebilir pamuk üretimine katkı sağlıyor. İyi Pamuk Uygulamaları Derneği (İPUD) Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı ve aynı zamanda İyi Pamuk Çiftçisi Fuat Tanman 2020 itibari ile Türkiye'deki pamuk üretiminin yaklaşık yüzde 10'unun İyi Pamuk (Better Cotton) Standardı'na uygun üretildiğini ifade ediyor. Bu standart, sürdürülebilir tarımsal üretimin en temel ilkeleri olan su koruyuculuğu, toprak sağlığı, zirai ilaç ve entegre zararlı yönetimi, biyolojik çeşitliliğin korunması, lif kalitesi ve insana yakışır iş koşullarının sağlanması gibi temel altı ana ilke çerçevesinde yapılandırılmıştır kriterleri içeriyor.
Sektöre yön verebilen birçok lider giyim ve tekstil markasının 2025 yılına kadar tedarik edecekleri ürünlerde kullanılacak pamuğun yüzde 100'ünün sürdürülebilir kaynaklardan sağlanması yönünde hedefleri olduğunu belirten Tanman, markaların bu hedeflerine ulaşmak için epey katı yaklaşımlarla tedarikçilerini zorladıklarına dikkat çekiyor. Hedeflenen sürdürülebilir üretim dönüşümüyle çevreye ve topluma sağlanacak kamusal fayda dikkate alındığında, ilgili bakanlıkların sürdürülebilir pamuk üretimi yapan çiftçilerimize pozitif ayrımcılık yapması gerektiğini vurgulayan Tanman, son olarak; "Çiftçilerimize sürdürülebilir üretim yapmayı teşvik edici destekler verilmez ve eski usullerle üretime devam etmelerine göz yumulursa, bir taraftan doğal kaynaklarımızı hızla yok etmeye devam edecek, diğer taraftan da küresel tedarik zincirlerinin dışında kalarak mevcut pazarlarımızı da kaybedeceğiz" diyor.

Dengesiz arz, fiyat dalgalanmalarına yol açtı

Pandemiyle, bir anda duran ekonomilerde Zeki Kıvanç'ın dikkat çektiği gibi ilk şokun atlatılmasından sonra arzın hızla artması, dengesiz gelişen arz hareketleri aynı zamanda birçok üründe çok ciddi fiyat dalgalanmalarına da yol açtı. Özellikle otomotiv, giyim gibi

1 yıllık pamuk elyafı fiyat değişimi

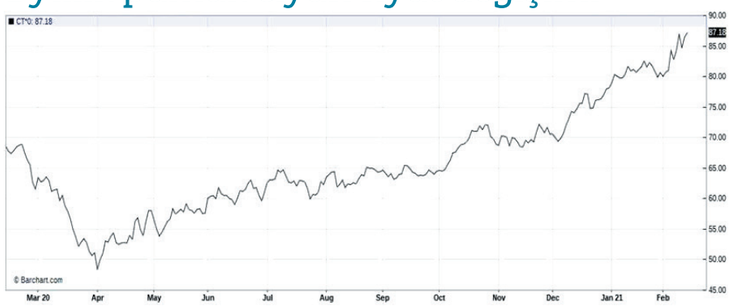

alanlarda yok olan talebin bir anda patlamasının, ürünlerin fiyatlarındaki dengesiz dalgalanmaya neden olduğuna vurgu yapan İzmir Ticaret Borsası Meclis Başkanı Barış Kocagöz, hammadde fiyatlarında artışa giden süreci şöyle özetliyor: "Bunlar yaşanırken diğer taraftan hepimizin de bildiği gibi krizle başa çıkabilmek adına pompalanan büyük likidite ile bazı yatırım fonlarının agresif alımları da bu işin cabası oldu. Tekstil sektörü de pamuk tarafında bu dalgalanmadan nasibini aldı. Pamuk hammaddesi özelinde dünya zaten azalan bir üretime doğru giderken, farklı ürün isteklerinde talep patlamaları stoksuz kalan sektör alıcılarının talebini doğal olarak fiyat artışına döndürdü."

İzmir Ticaret Borsası Meclis Başkanı Barış Kocagöz

Büyük üreticiler hammadde stokladı

Suni ve Sentetik İplik Üreticileri Birliği (SUSEB) Genel Sekreteri Eray Sanver de konuyu değerlendirirken, fiyat artışının dünyada ticaret savaşlarıyla başladığına işaret ediyor. Bir sonraki adımda pandemi nedeniyle düşen talebe bağlı olarak fiyatı da düşen ham petrolün fiyatındaki düşüşü durdurmak için üretimi azaltıldı. Sanver'e göre; azalan talebe bağlı olarak üretim kapasitelerini düşüren dünyanın önde gelen petrokimya üreticilerinin üretim seviyelerini artırmamaları, hammadde piyasasında özellikle 2020'nin Haziran ayından itibaren artan bir baskı oluşturmaya başladı. Öte yandan aralarında Çin ve Hindistan'ın olduğu büyük üreticilerin, dünya ekonomik konjonktüründeki belirsizliklerden kendilerini korumak için giderek daha fazla hammadde stoklamaya başlamaları hammadde fiyatlarının daha da artmasına yol açtı.

Hammadde üretiminde Çin hakimiyeti

- 2020 yılında dünyada 94.4 milyon ton tekstil lifi tüketildi. Bunun;
- 23.1 milyon tonu doğal liflerden,
- 65.9 milyon tonu sentetik,
- 5 milyon tonu da selülozik liflerden oluşuyor.
- Sentetik liflerin 52.8 milyon tonu ise polyester.
- 2000 yılında dünya polyester üretiminin yüzde 26'sı Çin tarafından yapılırken; bu oran 2020'de yüzde 72'ye çıktı.
- 2000 yılında dünya polyamid üretiminin yüzde 12'si Çin tarafından yapılırken; bu oran 2020'de yüzde 70'e yükseldi.
- 'Pandemi olmasaydı bu miktar, 94.4 milyon ton yerinde 105.1 milyon tona ulaşırdı' tahmini yapılıyor.

KAYNAK: SUSEB

Pandemi nedeniyle düşen talebe bağlı olarak fiyatı da düşen ham petrolün fiyatındaki düşüşü durdurmak için üretimi azaltıldı.

"Sadece petrokimya değil, demir-çelik, emtia gibi diğer endüstriyel hammaddelerdeki arz yetersizliği de hammadde fiyat artışına sebep olmaktadır" diyen Sanver, pandemi sürecinde tarımsal ürün üretiminde çalışanların çok azalmasının da tarımsal ürün hasadını olumsuz etkilediğini ve bunun da yine hammadde fiyatlarına olumsuz yansıdığını ifade ediyor. Sanver, "ABD ile Çin arasında halen tüm hızıyla devam eden ticaret savaşları bu darboğazı körüklemektedir" diyor.

Vadeli satışlarda aşırı fiyat farkı talep ediliyor

İplik ve tekstil hammaddeleri fiyatlarında aşırı fiyat artışına yol açan bir başka nedeni de Hisar İplik Yönetim Kurulu Başkanı Leon Kandiyoti dile getiriyor. Kandiyoti bu fiyat artışlarının bir kısmının tamamen kur artışları ve konjonktürel taleplerden kaynaklanmış olsa da bir kısmının hammadde eksikliğinden oluşan fırsatın değerlendirilmesinden kaynaklandığını düşünüyor. Kandiyoti, "İplik hammadde temininde, polyester filament iplikler dışında nisbi bir sıkıntı çekilmekte, fakat mal satışlarının peşin ödemesi şeklinde istenmesi, şirketleri zorlamaktadır. Vadeli satışlarda talep edilen fiyat farkı aşırıdır" vurgusu yapıyor.

Hisar İplik Yönetim Kurulu Başkanı Leon Kandiyoti

Yeni siparişlerde, müşterilerin

2020 DIŞ TİCARETİ, HAMMADDE FİYAT DEĞİŞİMLERİNDEN ÇOK FAZLA ETKİLENMEDİ

MAL GRUPLARI BAZINDA TÜRKİYE'NİN TEKSTİL İHRACATI (2018 - 2020) (000 KG-M²-Ad.-US$)

MAL GRUBU	2018					2019					2020				
	KG	m²/Ad	US$	$/KG	$/m²-Ad	KG	m²/Ad	US$	$/KG	$/m²-Ad	KG	m²/Ad	US$	$/KG	$/m²-Ad
ELYAF	367.693	0	738.448	2,01	0,00	368.550	0	638.163	1,73	0,00	420.612	0	632.586	1,50	0,00
İPLİK	585.135	0	2.037.658	3,48	0,00	595.249	0	1.928.850	3,24	0,00	559.975	0	1.762.130	3,15	0,00
MENSUCAT	656.133	1.780.058	3.954.849	6,03	2,22	681.173	1.819.372	3.743.683	5,50	2,06	672.015	1.730.494	3.299.093	4,91	1,91
ÖRME KUMAŞ	260.946	0	1.539.460	5,90	0,00	264.608	0	1.513.880	5,72	0,00	277.028	0	1.513.491	5,46	0,00
TOPLAM TEKSTİL	1.869.907	1.780.058	8.270.415	4,42	4,65	1.909.580	1.819.372	7.824.576	4,10	4,30	1.929.630	1.730.494	7.207.299	3,74	4,16
ÖRME KONFEKSİYON	543.932	3.507.250	9.094.920	16,72	2,59	585.469	3.739.010	9.125.296	15,59	2,44	542.235	3.380.471	8.396.615	15,49	2,48
DOKUMA KONFEKSİYON	301.645	755.044	6.290.276	20,85	8,33	346.924	837.025	6.471.733	18,65	7,73	360.752	690.592	6.598.345	18,29	9,55
DİĞER KONFEKSİYON	340.178	75.636	2.056.446	6,05	27,19	361.470	93.743	2.020.749	5,59	21,56	443.997	105.544	2.522.369	5,68	23,90
TOPLAM KONFEKSİYON	1.185.755	4.337.929	17.441.643	14,71	4,02	1.293.864	4.669.778	17.617.777	13,62	3,77	1.346.984	4.176.606	17.517.329	13,00	4,19
HALI	750.190	439.002	2.265.901	3,02	5,16	863.261	518.560	2.533.596	2,93	4,89	919.269	557.343	2.622.087	2,85	4,70
GENEL TOPLAM	**3.805.852**	**6.556.989**	**27.977.958**			**4.066.704**	**7.007.710**	**27.975.950**			**4.195.883**	**6.464.443**	**27.346.715**		

KAYNAK: TPTSB

MAL GRUPLARI BAZINDA TÜRKİYE'NİN TEKSTİL İTHALATI (2018 - 2020) (000 KG-M²-Ad.-US$)

MAL GRUBU	2018					2019					2020				
	KG	m²/Ad	US$	$/KG	$/m²-Ad	KG	m²/Ad	US$	$/KG	$/m²-Ad	KG	m²/Ad	US$	$/KG	$/m²-Ad
ELYAF	1.403.640	0	2.757.239	1,96	0,00	1.627.949	0	2.878.886	1,77	0,00	1.678.048	0	2.626.205	1,57	0,00
İPLİK	1.340.277	0	3.170.511	2,37	0,00	1.505.107	0	3.168.799	2,11	0,00	1.380.476	0	2.609.632	1,89	0,00
MENSUCAT	332.666	1.723.292	2.239.172	6,73	1,30	331.260	1.763.793	2.117.804	6,39	1,20	336.452	1.622.133	1.925.596	5,72	1,19
ÖRME KUMAŞ	79.628	0	402.388	5,05	0,00	79.147	0	385.969	4,88	0,00	73.119	0	344.543	4,71	0,00
TOPLAM TEKSTİL	3.156.210	1.723.292	8.569.311	2,72	4,97	3.543.463	1.763.793	8.551.457	2,41	4,85	3.468.095	1.622.133	7.505.977	2,16	4,63
ÖRME KONFEKSİYON	26.131	178.843	621.177	23,77	3,47	21.390	126.472	528.326	24,70	4,18	23.887	134.054	540.244	22,62	4,03
DOKUMA KONFEKSİYON	40.863	101.792	1.069.181	26,17	10,50	32.189	76.921	853.291	26,51	11,09	30.786	73.110	744.866	24,20	10,19
DİĞER KONFEKSİYON	50.709	4.592	162.381	3,20	35,36	50.804	3.161	132.285	2,60	41,85	113.098	2.794	219.944	1,94	78,71
TOPLAM KONFEKSİYON	117.702	285.228	1.852.739	15,74	6,50	104.383	206.554	1.513.902	14,50	7,33	167.771	209.959	1.505.054	8,97	7,17
HALI	13.871	7.088	53.180	3,83	7,50	13.755	6.783	53.682	3,90	7,91	12.230	6.798	43.735	3,58	6,43
GENEL TOPLAM	**3.287.784**	**2.015.607**	**10.475.230**			**3.661.601**	**1.977.131**	**10.119.041**			**3.648.096**	**1.838.890**	**9.054.765**		

KAYNAK: TPTSB

rejenere sentetik polyester, organik pamuk iplikler ve hatta rejenere pamuk ipliklerden mamul kumaş istediklerini ve bu hammaddelerin temininde sıkıntı çektiklerini ifade eden Kandiyoti, "Bu gibi taleplerin, yabancı şirketlerin nihai müşterilerine, ekolojik modasına uydukları ve insanlığa ne kadar değer verdikleri görüşünün propagandasından başka bir şey olmadığı ve sürekli bir trendin olmayacağı kanaatindeyim" yorumunu yapıyor.

2021 yılı 2020'den daha iyi olmayacak

Yeni normale geçilmiş olsa da, pandeminin etkisiyle bozulan dünya tedarik zincirinin kısa vadede düzelebileceği öngörülmüyor. Bossa Strateji ve İş Geliştirme Direktörü Besim Özek, 2021 hatta 2022 yılının dahi tedarik zincirini doğru yönetenlerin kazanacağı yıl olacağı görüşünde...

Hammadde fiyatları da 2021 yılında yükselme eğilimini koruyor. Pandemi nedeniyle tüm dünyanın bir anda daha önce bilmediği bir kaosla karşılaştığını ve bu dönemde yaşanan sürecin fiyat artışlarına yol açtığını ifade eden Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası (TTSİS) Yönetim Kurulu Üyesi ve Diktaş A.Ş. Yönetim Kurulu Üyesi Mustafa Denizer ise kısa vadede artışların geri dönmeyeceği

TTSİS Yönetim Kurulu Üyesi ve Diktaş A.Ş. Yönetim Kurulu Üyesi Mustafa Denizer

> Yeni normale geçilmiş olsa da, pandeminin etkisiyle bozulan dünya tedarik zincirinin kısa vadede düzelebileceği öngörülmüyor.

öngörüsünü dile getiriyor.

Denizer, hammadde fiyatlarındaki artışın tekstil sektörüne etkisini ise şöyle özetliyor: "Doğal ve sentetik elyaflar birbirini takip eder. Sezon başlarındaki bu yukarı hareket kısa dönemde geri dönmeyeceğe benziyor. Zaten dengesiz olan talep, bir de fiyat baskısı görünce, müşterilerin yeni zamlı fiyatlara adapte olması zorlaşıyor. Hammaddenin yanında Türkiye'deki maliyet artışları da TL'nin değerlenmesi ve asgari ücret, enerji fiyatları gibi nedenlerle fiyat tutturmada ve diğer ülkelerle rekabette bizi zayıflatıyor. Türkiye bazlı maliyet artışları daha önemli ve sektör için daha riskli."

"2021 maalesef dengesiz bir seyirle devam edecek" diyen Denizer, kapatmaların ve seyahat kısıtlamalarının artması durumunda, bu yılın 2020'den daha iyi olmayacağı görüşünde. Denizer aynı zamanda üçüncü veya dördüncü çeyrekte hayatın normale dönebileceği ve fiyat baskılarının azalabileceği umudunu da ifade ediyor.

Konteyner krizi avantaja dönüşebilir

Adana Sanayi Odası Başkanı Zeki Kıvanç ise hammadde fiyatlarındaki artış devam etse de bu durumun ihracatı olumsuz etkilemeyeceğini düşünüyor. Kıvanç, özellikle konteyner krizinin kısa vadede çözülemeyecek olmasının, Türkiye'nin Avrupa'ya coğrafi yakınlığı sayesinde ihracatçı için bir avantaja dönüşeceğini öngörüyor. Pandemi koşullarını da aynı şekilde değerlendiren Kıvanç, bu durumun rekabet ettiğimiz Uzakdoğu ülkelerinin Batı pazarlarına erişimini zorlaştırdığını ve daha esnek çalışma eğiliminde olan perakendecilerin Türkiye'ye yönelmelerini sağladığını ifade ediyor. İhracat performansının uzun vadede bu durumun devamına bağlı olduğunu belirten Kıvanç, "Kulağa biraz ironik gelse de, dünyanın pandeminin sebep olduğu tüm olumsuzlukları geride bırakarak normalleşme sürecine girmesi ve eski düzenin tekrar dönmesi, sektöre beklenin aksine menfi tesir edebilir" yorumunda bulunuyor.

Uzun planla yerli pamuk üretimi artırılmalı

Türkiye'nin yanı sıra, dünyada pek çok ülkeyi daha etkileyen konteyner krizinin çözümlenmesi için uzun zamana ihtiyaç var. Tekstil sektöründeki en önemli hammaddelerden biri olan pamuk ve pamuk ipliğindeki fiyat artışını dengede tutmak için sunulan en güçlü çözüm önerisi ise yerli üretimi artırmak ve ihracata bağımlılığı azaltmak.

İzmir Ticaret Borsası Meclis Başkanı Barış Kocagöz'e göre bunun ilk adımı henüz ulaşamadığımız '1 milyon ton eşik üretim hedefi'ni gerçekleştirmek. Bu da ancak üreticinin kazanmasını sağlamakla mümkün olacak. Ayrıca piyasanın yerle bir olduğu zamanlarda sektörde alıcı olan kesimin adil davranarak milli pamuğa pozitif ayrımcılık yapması gerektiğini de vurgulayan Kocagöz, "Çünkü bu eşik ve üzerinde bir değerde üretim yapmadığımız sürece daralan bir arz ve onun yarattığı aşırı dalgalanan fiyatların olması kaçınılmazdır" diyor ve ekliyor: "2021 yılında da 1 milyon ton eşik değerinin çok altında kalacağımız için dolar kuru ve dünya pamuk fiyatları düşmedikçe ülkemizde de fiyatların düşmesi için bir neden yok."

Pamuk üretiminin tarladan gömleğe kadar uzanan, ülkemiz için çok önemli bir sektör olduğunu vurgulayan Kocagöz, alınması gereken tedbirleri şöyle sıralıyor: "Stratejik önemi olduğu kabul edilerek politikalar üretilmeli. Yüksek maliyetler gibi, üreticinin yurt dışındaki üreticilere göre ne kadar dezavantajı varsa bunların giderilmesi gerekir. Üreticinin başka ürün üretme seçeneği olduğu unutulmamalı. 1 milyon ton eşik hedefe ulaşana dek destekler beş yıllık planlar dahilinde arttırılarak ilan edilmeli. Uzun vadeli plan yapamazsak üretimimiz hep dalgalı olacaktır."

Yerli üretim ithalata karşı korunmalı

Yaşanan süreci değerlendiren SASA Polyester Sanayi A.Ş. Yönetim Kurulu Üyesi Kadir Bal, "Bu yaşanan zorluklar sanayimizin girdisi olan ara malların yurt

SASA Polyester Sanayi A.Ş. Yönetim Kurulu Üyesi Kadir Bal

içinde üretilmesinin önemini bir kez daha ortaya koymuştur. Sanayimizin çarklarının durmaması için tedarik güvenliğinin ne kadar önemli olduğu bir kez daha yaşanarak tecrübe edilmiştir" yorumunu yapıyor.

"Eğer Türkiye'de polyester iplik üretiminin girdisi olan polyester elyaf ve cips üretimi yapılmaz ise, yurt dışından yapılacak tedarikin çok daha pahalıya mal olacağı aşikardır" diyen Bal, "Aynı durum tüm girdiler için de geçerlidir. Bundan dolayı değer zincirinin ilk halkası olan yerli üretim özellikle polyester elyaf ve cips'te ithalat nedeniyle düşük performansta çalışır ise, başka bir ifadeyle ithalatın zararlı etkisine karşı korunmaz ise; sonraki halkalar da zorda kalacaktır" şeklinde konuşuyor.

"Ülkemizdeki polyester elyaf üretimi arttıkça maliyetler azalacak ve bu fayda fiyatlara olumlu yansıyacaktır" diyen Bal, Ticaret Bakanlığı İthalat Genel Müdürlüğü'nce, polyester elyaf ithalatına karşı yürütülmekte olan korunma önlemi soruşturmasının artan ithalat nedeniyle önlemle sonuçlanmasının da ülkemizin ve dolayısıyla tüm paydaşların menfaatine olacağını ifade ediyor.

> SUSEB GENEL SEKRETERİ ERAY SANVER:
>
> **"Ülkemiz hammadde ithalatçısıdır"**
>
> Dünyanın en büyük polyester iplik ve elyaf üreticisinin Çin olduğunu, ikinci sırada ise Hindistan'ın yer aldığını belirten SUSEB Genel Sekreteri Eray Sanver Türkiye'nin konumunu şöyle değerlendirdi: "Ülkemiz Avrupa'nın en büyük, dünyanın ise sekizinci büyük üreticisidir. Polyester üretiminin en önemli hammaddesi ise PTA ve MEG isimli petrokimya ürünleridir. Ülkemizdeki PTA ve MEG üretimi toplam talebin yüzde 15'i civarında kalmaktadır. Ülkemiz net hammadde ithalatçısıdır. Dünyadaki hammaddeyi etkileyen değişimler ülkemizi de doğrudan etkilemektedir. Hammaddelerin fiyatları Haziran 2020'den beri sistematik olarak yükselmektedir."

HAMMADDE FİYAT ARTIŞLARI

	Uzak Doğu		A.B.D		A.B.	
	MEG	PTA	MEG	PTA	MEG	PTA
Haziran.20	535 $/ton	460 $/ton	593.18 $/ton	812.96 $/ton	619.32 $/ton	517.05 $/ton
Aralık.20	630 $/ton	480 $/ton	688.87 $/ton	856.70 $/ton	719.51 $/ton	691.46 $/ton
Şubat.21	800 $/ton	575 $/ton	860.03 $/ton	961.70 $/ton	890.24 $/ton	785.37 $/ton

KAYNAK: SUSEB

SALGINLA MÜCADELEDE ÖRGÜTLÜ İŞ YAŞAMI

ILO'nun Ocak ayında yayınladığı COVID-19 ve Çalışma Yaşamı Gözlem raporu çarpıcı veriler ortaya koyuyor. Rapora göre, 2020 yılında tüm dünyada çalışma saatleri 2019'un son çeyreğine göre yüzde 8.8 azalırken, 114 milyon istihdam kaybı yaşandı. Bu süreçte, işçi-işveren sendikaları ve işçi-işveren-devlet arasında sosyal diyalog ve sendikalaşma oranındaki artış ise dikkat çekici. Konuyla ilgili TİSK Başkanı Özgür Burak Akkol, ILO Türkiye Direktörü Numan Özcan ve Uluslararası İşverenler Örgütü (IOE) Başkanı Erol Kiresepi ile konuştuk.

COVID-19 salgını hem ekonomik, hem sağlık alanında küresel bir krize neden oldu. Salgının başladığı günden bu yana 130 milyondan fazla kişi virüse yakalandı ve virüs, 2.8 milyonun üzerinde ölüme neden oldu. Kısa sürede hem iş dünyasını hem de küresel ekonomiyi olumsuz yönde etkileyen salgınla tüm dünya arz, talep ve finansal şoku aynı anda yaşamaya başladı. Pandemiyle küresel tedarik zincirlerinin işleyişi bozuldu, işletmeler olumsuz yönde etkilendi ve milyonlarca insan işlerini kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya kaldı. Dünyanın neredeyse tamamını etkisi altına alan salgınla mücadele kapsamında hükümetler, virüsün yayılmasını engellemek için birçok kısıtlamaya gitti. Bunların yanında toplum sağlığını, üretimi, işletmeleri ve istihdamı korumak için de pek çok önlem ve teşvik paketi sundular.

İşyeri kapanmaları ve işgücü gelir kaybı

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) COVID-19 ve iş dünyası hakkında yayınladığı ocak ayı raporuna göre, 2021 yılı başlangıcıyla iş yeri kapanmaları gibi salgın kısıtlamalarının bulunduğu ülkelerdeki çalışanlar, tüm çalışanların yüzde 93'ünü oluşturuyor. Kısıtlamalar ve işyeri kapanmaları sonucunda çalışma saatlerinde büyük kayıplar yaşandı. 2020 yılında küresel çalışma saatleri, 2019 yılının dördüncü çeyreğine göre yüzde 8.8 azaldı. Bu azalma, 255 milyon tam zamanlı işe (haftalık 48 saat çalışma saati) eş değer.

Çalışma saatlerindeki kayıp, özellikle Latin Amerika, Güney Avrupa ve Güney Asya'da yüksek seviyede gerçekleşti. 2020'deki çalışma saatleri kaybı, 2009 yılı küresel mali krizindeki dönemden yaklaşık dört kat daha fazla oldu. 15-64 yaş aralığında bir kişinin haftalık çalışma süresi 2020'de 2.5 saat azalarak 24.7 saate düştü. 2009 yılındaki mali krizde, ortalama çalışma saatleri yalnızca 0.6 saat azalmıştı.

2020 yılı boyunca düşük orta gelirli ülkeler yüzde 11.3 ile en yüksek çalışma saati kaybını yaşadı. Genel olarak tüm dünyada en yüksek çalışma saati kaybı ikinci çeyrekte gerçekleşti.

İstihdam ve işsizlik

İstihdamda ise 2020 yılında pandemi etkisiyle 2019 yılına göre 114 milyon kişi düşüş görüldü. "Pandemi hiç yaşanmasaydı" öncülünü ele alarak oluşturulan bir senaryoda, istihdamın 2019 yılına göre 30 milyon artması bekleniyordu.

En yüksek istihdam kaybı yaşanan bölge Amerika kıtası iken, en düşük istihdam kaybı Avrupa ve Orta Asya'da gerçekleşti.

İstihdam kaybının yüzde 29'unu oluşturan işsizlik ise 2020 yılında 33 milyon arttı. İşsizlik oranı 1.1 puan yükselerek yüzde 6.5 oldu. 2009 krizinde bu artış yüzde 0.6 idi.

Kadınlar erkeklere göre daha büyük ölçüde istihdam kaybı yaşadı. Kadınlarda yüzde 5 istihdam kaybı görülürken, erkeklerde bu oran yüzde 3.9 olarak gerçekleşti. Kişi sayısı olarak bakıldığında erkeklerde 80 milyon, kadınlarda 64 milyon istihdam

2020 YILINDA ÇALIŞMA SAATİ, İSTİHDAM VE İŞGÜCÜ GELİR KAYIPLARI

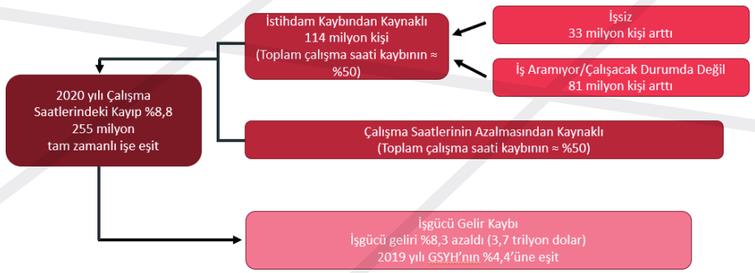

GELİR GRUPLARINA GÖRE 2020'NİN TAMAMINDA VE 2020 YILI ÇEYREKLERİNDE ÇALIŞMA SAATİ KAYIPLARI

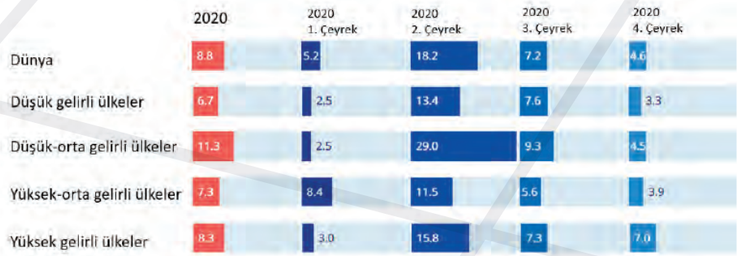

kaybı yaşandı. Burada kadınlarda istihdam kaybının oransal olarak daha büyük, mutlak olarak daha küçük olmasının sebebi, işgücünde erkekler ve kadınlar arasında var olan cinsiyet uçurumuna işaret ediyor. Yaşa göre bakıldığında ise genç işçilerde yüzde 8.7, yetişkinlerde yüzde 3.7 istihdam düşüşü gerçekleşti.

COVID-19 ve sosyal diyalog

Pandemi sürecinde ülkeler, işçi-işveren sendikaları ve işçi-işveren-devlet arasında sosyal diyalogların yanı sıra devletlerin ve işçi sendikalarının arasında da ikili etkileşimler gerçekleştirdi.

• ILO tanımına göre sosyal diyalog, ekonomik ve sosyal politikayla ilgili ortak çıkarlara ilişkin konularda devlet temsilcileri, işverenler ve işçiler arasında her türlü müzakere, danışma veya bilgi alışverişi olarak tanımlanmaktadır. Sosyal diyalog devletin resmi bir taraf olduğu işçi ve işvereni içeren üçlü bir diyalog olabilir ya da sadece işçi ve işvereni içeren ikili diyalog olabilir. Sosyal diyalog, ulusal, bölgesel ve işletme düzeyinde gerçekleşebilir ve meslekler arası, sektörel veya bunların kombinasyonu şeklinde meydana gelebilir.

ILO'nun salgın sürecinde sendikaların rolü üzerine hazırladığı rapora göre, Covid-19 krizinde ülkelerin birçoğu (133 ülkeden 108'i) sosyal diyaloğu, üçlü ve ikili olarak çözümlerin bir parçası olarak kullandı. Kapsamı ülkeler ve bölgeler arasında önemli ölçüde farklılık gösterse de sosyal diyalog, çoğu ülkede özellikle krizden ağır etkilenen çalışanları ve işletmeleri korumak için hedeflenen tedbirler üzerine bir fikir birliğine varılması konusunda yardımcı oldu. Arap ülkelerinin yüzde 100'ünde, Asya ülkelerinin yüzde 88'inde, Avrupa ve Orta Asya ülkelerinin yüzde 84'ünde, Afrika ülkelerinin yüzde 77'sinde ve Amerika kıtası ülkelerinin yüzde 76'sında en az bir sosyal diyalog biçimi kullanıldı.

Üçlü sosyal diyaloğun yer aldığı ülkelerde tartışılan konular:

• **Sağlık hizmeti:** Ateş, grip ve öksürük gibi semptomlar gösteren çalışanlara ücretsiz test imkânı dahil, acil durumlara müdahale sağlanabilecek sağlık hizmetlerine erişim için ek bütçe kaynakları tahsisi

• **Gelir koruması:** Kısıtlamalardan etkilenen çalışanlara geçici iş ve gelir koruması için tedbirlerin alınması (Kısa süreli çalışma programları, işsizlik yardımları gibi)

• **Geçici esnek çalışma düzenlemeleri:** Uzaktan çalışma ve vardiyalı çalışmayı teşvik etmek

• **Uyuşmazlık çözümü:** İstihdam düzenlemeleri ve işçi haklarının ihlalinden kaynaklanan toplu veya bireysel uyuşmazlıkları çözmek için üç taraflı geçici komitelerin oluşturulması

• **İşletmelere mali destek:** İş sürekliliğini garanti altına almak ve daha fazla iş kaybını önlemek için sosyal güvenlik katkı paylarının, vergi indirimlerinin, uygun kredilerin ve faiz oranlarının ertelenmesi yoluyla işletmelere destek olmak

İkili sosyal diyalog da bu süreçte

BÖLGELERE GÖRE SOSYAL DİYALOĞUN ÜLKELERDE KULLANILMA ORANLARI

	Sosyal diyalog türlerinden en az birini kullandı	Sosyal diyalog Üçlü Diyalog	İkili Diyalog	Devletler ve İşçi Sendikaları arasında İkili etkileşim	Bildirilen İhlaller (İşçilerin/Sendikaların Hakları)
Afrika	47 ülkeden 36'sı (%77)	47 ülkeden 28'i (%60)	47 ülkeden 28'i (%60)	47 ülkeden 12'si (%26)	47 ülkeden 10'u (%21)
Amerika	25 ülkeden 19'u (%76)	25 ülkeden 15'i (%60)	25 ülkeden 14'ü (%56)	25 ülkeden 9'u (%36)	25 ülkeden 5'i (%20)
Arap Ülkeleri	6 ülkeden 6'sı (%100)	6 ülkeden 2'si (%33)	6 ülkeden 6'sı (%100)	6 ülkeden 3'ü (%50)	6 ülkeden 4'ü (%67)
Asya ve Pasifik	17 ülkeden 15'i (%88)	17 ülkeden 10'u (%59)	17 ülkeden 12'si (%70)	17 ülkeden 7'si (%41)	17 ülkeden 6'sı (%35)
Avrupa ve Orta Asya	38 ülkeden 32'si (%84)	38 ülkeden 24'ü (%63)	38 ülkeden 22'si (%58)	38 ülkeden 15'i (%39)	38 ülkeden 11'i (%29)
Dünya	81%	59%	62%	34%	29%

• **Hastalık yardımı:** Hastalık yardımı süresinin uzatılması

• **Yaşlı ve engelli yardımı:** Krizden etkilenenlerin gelir güvenliğine ve sosyal koruma yardımlarına erişimini sağlamak

• **Aile izni ve bakım yardımları:** Aile üyelerine karşı özel bakım sorumlulukları sebebiyle evden çalışamayanlara aile izni, kreş ve uzun süreli bakım desteği sağlamak

• **Sosyal yardım:** Nüfusun daha yardıma muhtaç kesimi için gelir desteği sağlamak

• Özellikle sağlık, bakım ve gıda perakendeciliği gibi öncü sektörlerde çalışanlar için ayni faydaların (örneğin kişisel koruyucu donanım) sağlanması sıkça uygulanan bir pratik haline geldi. 133 ülkenin yüzde 62'sinde ikili sosyal diyaloğa başvuruldu. İkili sosyal diyaloglarla ortaya konan çözümler de devlete ortak öneriler ve tekliflerde bulunmak, çalışanların güvenliği ve sağlığını korumak için sosyal ortaklarla geliştirilmiş yöntemleri tartışmak ve uygulamak, belirli iş kategorilerine ek yardımlarda bulunmak ve toplu iş sözleşmeleri oldu.

133 ülkeden 46'sında da hükümetler ve sendikalar arasında ikili etkileşimler rapor edildi. Çoğu durumda üçlü diyaloğun gerçekleşmediği ülkelerde hükümetler ve sendikalar arasında ikili etkileşim gerçekleşti. Bir grup ülkede ise

üçlü diyaloğa bir ön adım olarak ikili etkileşim meydana geldi. Bu etkileşimler genellikle işçiler için olumlu sonuçlar verdi. İkili etkileşim kapsamında tartışılan konular; COVID-19 krizi ışığında mevcut mevzuatta yapılan değişiklikler, emeklilik avantajları ve işini kaybeden işçiler için işsizlik yardımları, serbest meslek sahipleri ve muhtaç kişiler için gelir desteği, sağlık çalışanları için ek faydalar, işçiler için gerekli güvenlik ve sağlık önlemleri oldu.

Sendikalaşmada durum

ILO raporuna göre salgın kapsamındaki kısıtlamaların, işyerlerinde örgütlenme ve sendikaların fiziksel faaliyetlerini sınırlamasına rağmen, işçi sendikaları üyelerine ulaşmak ve onları desteklemek için yenilikçi yöntemler geliştirdi. Örgütlenmenin zorluklarına ve halka açık toplantıların kısıtlanmasına karşın, sendikalar kriz boyunca yasal, ayni ve diğer türden destekler sunarak işçilere ve ailelerine yardım etmeyi başardı. Sendikaların bu destekleri arasında işçiler için acil durum fonlarının kurulması ve bu fonlara bağış yapılması yer aldı. Sendikalar ayrıca, salgın ve virüsün işyerinde ve evde yayılmasını önlemek için alınacak tedbirler hakkında üyelerini haberdar etmek amacıyla TV, radyo veya sosyal medyada bilinçlendirme kampanyaları yürüttü. Buna ek olarak, yardım hatları ve çevrimiçi platformlar aracılığıyla, işverenlerin suiistimalleri ve çalışma düzenlemelerine uymamaları ile ilgili iddiaları ve şikayetleri toplayarak hukuki tavsiye verdiler. Virüsün yayılmasını sınırlamak için hükümetlerin aldığı kitlesel toplantı ve sokağa çıkma yasağı gibi kısıtlamalar, işçi örgütlerinin sendikalaşmasını önemli ölçüde etkiledi. Buna cevaben, bazı sendikalar, bütçeleri üzerindeki olumsuz etkiye rağmen üyeleri için üyelik aidatı tahsilatını durdurmaya karar verdi. Bazı sendikalar da krizi, işçiler arasında sendikaların önemi konusunda farkındalık yaratmak ve kayıt dışı ekonomi çalışanlarına ulaşmak için fırsat olarak gördü ve başarılı üyelik kampanyaları başlattı. İşçi sendikalarına üyelik oranlarına bakıldığında, özellikle bu süreçten daha çok etkilenen sektörlerdeki çalışanların, sendikaları, salgının getirdiği zorlu ekonomik şartlar karşısında güvenli bir liman olarak gördüğüne işaret ediyor.

> Sendikaların destekleri arasında işçiler için acil durum fonlarının kurulması ve bu fonlara bağış yapılması yer aldı.

Türkiye'de son açıklanan verilere göre, 2021 Ocak ayı sendikalı çalışan sayısı, 2020 Ocak ayına göre yüzde 8 artarak 2 milyonu geçti. Sendikalaşma oranı Ocak 2020'de yüzde 13.8 iken, Ocak 2021'de yüzde 14.4'e yükseldi. Toplam çalışan sayısı ise aynı dönemler için yüzde 3.7 arttı.

Sendikalaşma oranı en fazla yükselen sektör yüzde 35.5 ile sağlık ve sosyal hizmetler oldu. Bu sektörde Ocak 2020'ye göre sendikalı sayısı yüzde 278, toplam çalışan sayısı da yüzde 39 arttı. Pandemide sağlık riskiyle en fazla karşı karşıya kalan ve iş yükü en çok artan sağlık çalışanlarının, talep ve ihtiyaçlarının karşılanması için sendikaları bir çözüm aracı olarak gördüğü söylenebilir.

Sağlık ve sosyal hizmetlerden sonra sendikalı sayısı bir yılda en fazla artan sektörler sırasıyla; yüzde 53 ile iletişim, yüzde 38 ile konaklama ve eğlence işleri ve yüzde 30 ile ticaret, büro, eğitim ve güzel sanatlar oldu.

Kasım ayındaki seçimlerin hükümet değişikliğine yol açmasıyla beraber sendikacılık ve çalışma hayatıyla ilgili politikalarda da değişiklik beklenen ABD'ye baktığımızda ise, 2020 yılında bir önceki yıla göre sendikalı çalışan sayısının yüzde 2.2 azalmasına rağmen (14.57 milyondan 14.25 milyona), sendikalaşma oranının yüzde 0.5 artarak yüzde 10.8'e ulaştığı görülüyor. Bunun sebebi, toplam işçi sayısı 141.7 milyondan 132.2 milyona düşerken, işini kaybeden bu 10 milyon kadar çalışan içinde sendikalıların oranının daha az olması.

Meslek grupları arasında en yüksek sendikalaşma oranı yüzde 36.6 ile savunma ve güvenlik sektöründe oldu. Eğitim ise yüzde 35.9 ile savunma ve güvenlikten sonra geliyor.

Örgütlü çalışmanın önemi

Tüm bunlar, dünya ekonomisini 2008 krizinden bile daha fazla etkileyen ve daha çok kişiyi işsiz bırakan salgının, gerek işverenler, gerekse çalışanlar üzerinde olumsuz etkisini sınırlamada örgütlü çalışmanın önemini bir kez daha gösterdi. İşveren örgütleri, işverenlerin ihtiyaçlarını karar alıcılara iletmek, onları karşı karşıya kaldıkları ekonomik zorluklara karşı korumak ve böylece istihdam etmeye devam edebilmelerini sağlamak için önemli bir köprü işlevi gördü. Öte yandan işçi sendikaları da üyelerini salgından korunmak için bilgilendirmek, bu süreçte haklarını kaybetmemeleri için bilinçlendirmek, iş kaybından en kötü etkilenen kesimlere destek olmak gibi görevler üstlendiler. Böylece, küresel düzeyde düşme eğiliminde olan sendikalaşma oranının farklı bir yön izlemesi beklenebilir.

HABER

ÖZGÜR BURAK AKKOL:

İşgücümüzü yarının işlerine hazırlayacak adımlar atıyoruz

COVID-19 salgını boyunca hem çalışanların sağlığını korumak hem salgının olumsuz ekonomik etkilerini azaltmak için hayata geçirdikleri projeleri anlatan Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) Başkanı Özgür Burak Akkol, sanayi odaklı işgücü dönüşümü yaklaşımını hızlandırdıklarını söylüyor. Akkol, "Küresel araştırmalara göre, işverenlerin salgından sonra en çok yatırım yapmayı planladıkları alan dijital dönüşüm. Bu dönüşüm hepimizi etkileyecek. Bu nedenle işgücünün dönüşümü TİSK'in en temel önceliklerinden biri" diyor.

COVID-19 ile mücadelede, TİSK şemsiyesi altındaki işveren sendikaları ne gibi görevler üstlendi?

Son bir yıldır dünyada ve ülkemizde zorlu bir süreçten geçiyoruz. Salgınla mücadele sürecini en az etkiyle atlatmak için üye sendikalarımız ve işletmelerimizle tek yürek olduk. Bütün dünyanın sağlıkla sınandığı bu zorlu yılda, işyerlerimizde çalışma arkadaşlarımızın sağlığını korumak üzere aldığımız en üst düzey tedbirlerle örnek olduk. Toplu iş sözleşmeli işyerlerinde, sözleşmelerimizin gereklerinin salgından etkilenmeksizin olağan seyrinde ve harfiyen uygulanmasını sağladık.

TİSK ekosistemindeki işyerlerimize ve çalışanlarımıza toplam 5 milyonun üzerinde maske, 100 tonu aşkın dezenfektan dağıtımı yaptık. Bununla birlikte, üyelerimiz ve işyerlerimizin büyük destekleri ile 'Biz Bize Yeteriz' kampanyasına Konfederasyon ekosistemi içerisinden yaklaşık 200 milyon TL bağışta bulunduk. En önemlisi, kısa çalışma ödeneği üzerine maaşları işverenler olarak bizler tamamladık. Çalışanlarımıza ve dahası ekonomiye doğrudan 5 milyar lira nakdi destek sağladık.

Öte yandan, salgın döneminde çalışma arkadaşlarımızın ve ailelerinin kişisel gelişimine katkı sunmak amacıyla TİSK Akademi Online Gelişim Platformu'nu kurduk. Platformumuz 2019'un Mayıs ayından bu yana yoğun bir ilgi gördü. 70 bin çalışma arkadaşımızı 120 bini aşkın eğitim ile buluşturmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

Sanayi odaklı işgücü dönüşümü yaklaşımıyla, işgücümüzü yarının işlerine hazırlayacak önemli adımlar atıyoruz. Bu yıl Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası'nın (TTSİS) işbirliği ve liderliğinde tekstil sektöründe başladığımız projemizde çalışan yetkinliklerini daha üst seviyeye çıkarmak için yola çıktık. Sektörü bekleyen yeni meslekler ve beceriler için eğitim müfredatımız hazır. İşgücü dönüşümü projemizi diğer sektörlere yaygınlaştırmak, önümüzdeki dönemde en büyük gayelerimizden biri olacak. Ayrıca, gençlerimizin çalışma hayatına güçlü bilişim uzmanları olarak hazırlanması hedefiyle başlattığımız 'Genç Dönüşüm' projemizi de zenginleştirip sürdürüyoruz.

Sosyal diyalogun önemli bir aktörü olarak TİSK, sürecin başından beri işletmeleri ve istihdamı korumak için işverenlerin talep ve ihtiyaçlarını Hükümet'e iletmek konusunda önemli bir köprü vazifesi gördü. Hangi talepler iletildi? Nasıl çözümler bulundu?

Yaşadığımız salgın süreci bizlere, kamu, işçi ve işverenden oluşan üçlü sac ayağının ortak hareket etmesi halinde her şeyin üstesinden gelebileceğimizi bir kez daha gösterdi. Salgın döneminde işveren camiamızın ihtiyaçlarını ve taleplerini ilk ağızdan devletimize aktardık. Başta Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Fuat Oktay olmak üzere toplantılarımızda çok sayıda kabine üyemizi ağırladık. Küresel örnek uygulamalarını Türkiye özelinde ve işveren bakış açısıyla değerlendirerek ilettiğimiz çözüm önerilerinin neredeyse hepsi kamu nezdinde kabul gördü. Kısa çalışmadan, telafi çalışmasının süre uzatımına, vergi/prim ödeme ertelemelerinden yıllık izin uygulamalarında esnekliğe kadar sektörlere ve çalışana ortak fayda sağlayacak pek çok önerimiz işgücü piyasasına can suyu oldu.

> Biz Bize Yeteriz' kampanyasına Konfederasyon ekosistemi içerisinden yaklaşık 200 milyon TL bağışta bulunduk.

Üçlü sac ayağının paydaşları olarak omuz omuza çalışmalarımızı artırarak her alanda sürdürdük. Bu kapsamda, geçen sene ülkemizde bir ilk olarak ve 'Birlikte Mümkün' diyerek hayata geçirdiğimiz Ortak Paylaşım Forumu'nda bu sene yine bir ilke imza attık. Salgın koşullarına rağmen genişletilmiş gerçeklik teknolojisi ile tüm paydaşlarımızı bir araya getirdik. Geçen yıl toplumsal hayatta önemli yer tutan paydaşlara odaklanan ve çalışma hayatının Davos'u olarak nitelendirilen Forumumuzda, bu yıl 'İşimizin Yarını'nı ele aldık. Öte yandan, geleceğe ortak olmak ve yarınlarımızı 'Birlikte Mümkün' kılmak umuduyla her yıl düzenlendiğimiz Kurumsal Sosyal Sorumluluk Ödül Programımızı bu sene Ortak Yarınlar Ödül Programı olarak şekillendirdik.

Salgının bu dönüşüme olumlu ve olumsuz katkılarını nasıl değerlendirirsiniz? Yeni dünya düzeninin konuşulduğu bu ortamda, TİSK'in gündeme getirdiği 'yeni nesil sendikacılık' kavramından bahseder misiniz?

Henüz salgın dahi başlamamışken, yeni dünya düzeninin adı dahi geçmezken, TİSK olarak ortaya attığımız bir kavram var: Yeni nesil sendikacılık. Bu neyi ifade ediyor? Biz TİSK olarak mevcutta yürüttüğümüz faaliyetleri devam ettirirken aynı zamanda çalışma hayatının da geleceğine odaklanıyoruz. "Rapor değil, icraat" diyoruz. Bu anlayış, Yeni Nesil Sendikacılık anlayışının ayrılmaz bir parçası. Geçtiğimiz sene Mckinsey & Company ile 'İşimizin Geleceği Araştırması'nı yaptık. Buna göre, "Ülkemizde 2030 yılına kadar kabaca 8 milyonluk bir işgücünün becerilerinin dönüşmesi gerekecek" diyorduk. Bu, salgının etkileriyle daha da arttı. Küresel düzeyde yapılan pek çok araştırmaya göre işverenlerin, yaşadıkları salgın tecrübesinden sonra en çok yatırım yapmayı planladıkları alan dijital dönüşüm. Bu dönüşüm hepimizi farklı ölçülerde kaçınılmaz bir şekilde etkileyecek. Bu durumu fırsata çevirmek için kamu, işçi, işveren iş birliği halinde ortak hareket etmeliyiz. Bu sebeplerle, iş gücünün dönüşümü TİSK'in en temel önceliklerinden biri. TTSİS liderliğinde hayat geçen 'Sanayide İş Gücü Dönüşümü' projemizin ana odağı tam olarak bu.

NUMAN ÖZCAN:

Salgın en çok kadınları ve gençleri vurdu

ILO Türkiye Direktörü Numan Özcan, son araştırmalara göre salgınla birlikte gençler, kadınlar ve kayıt dışı işçilerin istihdam düzeylerinin negatif trend gösterdiğini söylüyor. Salgın sürecinin çoğu sektördeki işverenler için de yadsınamayacak düzeyde olumsuz etkileri olduğunu belirten Numan Özcan, çözüm için işçi-işveren-devlet işbirliğiyle önlemler geliştirilmesinin önemine dikkat çekiyor.

COVID-19, geçen yıl başladığı günden bu yana işgücü piyasasından nasıl bir tablo ortaya çıkardı? Öncesi ve sonrası, durumu nasıl değerlendirirsiniz?

Etkileri Dünya Savaşları ile karşılaştırılan COVID-19 salgını, son yüzyılın en büyük sağlık ve ekonomi krizi. Bu küresel salgın, her alanı olduğu gibi işgücü piyasalarını da derinden etkiledi. Salgının yoğunlaşmasıyla, dünyadaki işsizlik rakamları arttı. OECD ülkelerinde işsizlik oranları incelendiğinde, Şubat 2020 döneminde bu oran yüzde 5.22 iken Mayıs 2020 döneminde yüzde 8.65'e yükseldi.

İşsizliğin küresel olarak yüzde 1.1 ya da 33 milyon kişi artarak 220 milyona çıktığı bir döneme şahitlik ediyoruz. Bu kayıp, 'Büyük Durgunluk' olarak da adlandırılan 2009 küresel mali krizindeki kaybın yaklaşık dört katı. Bu istihdam kaybının parasal karşılığını anlamak için rakamlara baktığımızda, 3.7 trilyon dolarlık yani toplam küresel gayrisafi hasılanın 4.4'ü kadar bir gelir kaybı yaşandığını görüyoruz.

ILO Türkiye Ofisi olarak, "Salgın olmasa istihdamda durum ne olurdu?" modellemesiyle yaptığımız, küresel salgının Türkiye'de istihdama etkisine ilişkin hesaplama bize, salgının zirve dönemine rastlayan 2020 yılının Nisan ve Mayıs aylarında Türkiye'deki ekonomik faaliyetin üçte birinin yok olduğunu, buna bağlı olarak çalışma saatlerinin Nisan ayında yüzde 34.9 ve Mayıs ayında da yüzde 33.8 düzeyinde azaldığını gösterdi. Haziran 2020'de koronavirüs önlemlerinin kaldırılmasıyla birlikte çalışma saatlerindeki kayıp büyük ölçüde ortadan kalksa ve 2020 boyunca toparlanması beklenen çoğu faaliyet toparlanmış görünse de, aslında tam olarak bir toparlanmadan söz edebilmemiz çok mümkün değil.

Daha çok çalışan açısından bir başka araştırma daha var. Salgınla mücadele kapsamında, hareketliliği kısıtlama ve hastalığın yayılma hızını düşürmeye yönelik Kasım 2020'de getirilen bir dizi önlemin Aralık ayında Türkiye'deki işgücü piyasası üzerindeki etkilerini değerlendirdiğimiz 'İkinci Dalga COVID-19 Önlemlerinin Türkiye'de İstihdam Üzerindeki Etkisi' konulu bu araştırmaya göre, yeni önlemlerin Aralık ayında 2.3 milyon iş kaybına neden olduğu tahmin ediliyor. Araştırmaya göre bu önlemlerin, ağırlama hizmetleri

değerlendirdiğimiz süreçlerin, çoğu sektördeki işverenler için de yadsınamayacak düzeyde olumsuz etkileri var. Türkiye'de kayıtlı işverenler Nisan 2018'de toplam 1.047 milyon iken, Ekim 2019'da 0.832 milyona düştü ve toparlanmaya başladığında (Şubat 2020'de 0.905 milyon) ise bu kez küresel salgın nedeniyle Temmuz 2020'de bu sayı 0.808 milyona geriledi.

Yine ILO Türkiye Ofisi olarak son dönemde yaptığımız ve Mart ayında yayınladığımız sektöründe görülen istihdam kayıplarını tekrar Nisan ve Mayıs düzeylerine götürdüğü anlaşılıyor.

Salgının istihdama etkisi önümüzdeki süreçte nasıl şekillenecek?

Geçtiğimiz yıl salgının Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi olarak tanımlandığı bu günlerde, ne salgının seyrini ne de ekonomide ve çalışma dünyasında yaratabileceği etkilerin bu kadar derin olabileceğini bilemiyorduk. Bu bağlamda, önümüzdeki süreci de tam olarak kestirebilmek pek mümkün görünmüyor. Zira, bu noktada çalışma dünyasının aktörleri olarak bizlerin tam olarak tespit edemeyeceği önemli değişkenler var; koronavirüs enfeksiyonlarının seyri, mutasyonların etkisi, aşılamanın hızı ve etkinliği gibi. Ancak tabii 2021 için çeşitli projeksiyonlar yapılıyor. Örneğin yukarıda değindiğim ILO'nun 'COVID-19 ve Çalışma Yaşamı Gözlem Raporu' aşılamanın genişletilmesiyle birlikte 2021'in ikinci çeyreğinde küresel anlamda güçlü bir ekonomik toparlanma yaşanacağına dair beklentileri ifade ederken, küresel ekonominin hâlâ büyük belirsizliklerle karşı karşıya olduğuna ve toparlanmanın dengesiz olma riski bulunduğuna dikkat çekiyor. Ayrıca rapora göre, son projeksiyonlar, 2021'de kalıcı iş açığı olacağını gösteriyor.

Dolayısıyla, 2021 yılının ikinci yarısında istihdam piyasasında bir toparlanma beklenmekle birlikte pandeminin etkilerinin 2021'de de süreceği anlaşılıyor.

İstihdam sorunu en çok hangi sektörlerde yaşanıyor? Bu süreç, Endüstri 4.0 ile birleştirdiğinde çalışanları sosyal güvence açısından nasıl bir tablo bekliyor?

Öncelikle şu tespiti yapmakta fayda var. Salgın ve salgınla mücadele kapsamında alınan önlemler genellikle kayıt dışı ekonomide yer alan çalışanları daha ağır biçimde etkiledi. Dolayısıyla biz ILO'nun "İnsana yakışır iş" diye tabir ettiğimiz ve bu kavramın ana bileşenlerinden biri olan 'güvenceli' çalışmanın önemi, salgınla bir kere daha ortaya çıktı.

Uzun yıllardır üzerinde

konuştuğumuz dijitalleşme ve uzaktan çalışma, hepimizin hayatında daha fazla yer almaya başladı. Fakat burada önlem alınması gereken iki durumla karşı karşıyayız. Birincisi, salgın döneminde evden çalışamayan, işlerini dijital araçlarla gerçekleştiremeyenler için alınması gereken iş sağlığı ve güvenliği önlemleri. Diğeri ise dijital araçlarla uzaktan çalışanların insana yakışır koşullarda çalışabilmeleri, yani gelirlerini güvenli ve güvenceli işler aracılığıyla sağlayabilmeleri için alınması gereken önlemler.

Özellikle GİG ekonomisindeki, yani emek arz ve talebinin dijital platformlar aracılığıyla kısa süreli iş anlaşmalarına dayalı olduğu çalışma biçimlerindeki bireylerin sosyal güvenceye erişmeleri için kolaylaştırıcı yöntemler geliştirilmeli. Yapılan araştırmalar, COVID-19 ile dünya çapında GİG ekonomisinde çalışanların neredeyse yarısının işlerini kaybettiklerini, yüzde 26'sının ise çalışma saatlerinin düştüğünü gösteriyor. Bu noktada bu kişilerin güvenceli çalışamamaları, büyük hak kayıplarıyla sonuçlanıyor.

COVID-19 döneminde, otomasyonun ve dijitalleşmenin ve ilgili dönüşümlerin hızlandığına tanık oluyoruz. Bir yandan, bazı çalışma biçimlerinin etkinliğinin ve yaygınlığının kaybolması ve bir yandan da ardından gelecek istihdam kaybı riskiyle karşı karşıyayız. Fakat otomasyon ve dijitalleşmenin yaratacağı yeni istihdam biçimleri ve iş fırsatları da olacaktır. Bu bağlamda, salgın sonrası için geliştirilecek politikalarda, üretimde daha da artacağı düşünülen dijitalleşme ve otomasyon eğilimlerinin, istihdam üzerinde yaratabileceği olumsuz etkiler göz önünde tutulmalı. Bu politikaların geliştirilmesi ve uygulanmasında ilgili ILO sözleşmeleri ve uluslararası çalışma standartlarının bir çerçeve işlevi sunması, çalışma koşullarını iyileştirecektir.

Bu süreci, işçi ve işveren dengesini gözeterek iyi yürüten ülkelere örnek verebilir misiniz?

Ülkeler salgın sürecinde ekonomik önlemler alırken ve destek paketleri oluştururken, farklı yaklaşımları takip etmiş, farklı önlemleri uygulamışlardır. Örneğin ABD'de çalışanları işten çıkarmaktan koruyan bir kanun bulunmamaktadır. Oysa ki, İtalya, Fransa veya İspanya gibi birçok Avrupa ülkesi, güçlü istihdam koruma önlemlerini uygulamışlardır. Bu ülkelerde, çalışanlar işten çıkarılmaya karşı korunmuş ve sözleşmenin feshine yönelik gerekçeler nadiren kullanıldıkları bir düzeye getirilerek, artırılmıştır. COVID-19 krizi devam ettiği için bu politikalar da uzun soluklu süreçte gözden geçirilerek yenileniyor.

Elbette her ülke, kendi işgücü piyasasının, yapısının özelliklerine göre mücadele etmeli ve önlem almalıdır. Fakat, bir ülkenin süreci iyi yönetmesi, ILO'nun da önerdiği gibi, insan odaklı bir yaklaşımla, insanı merkeze alıp, çalışanların sağlığını ve güvenliğini korumasını; işverenlerin kayıplarının da en aza indirilmesini sağlayan tedbirleri hayata geçirmesi ile mümkün olabilir. Bu da işçi, işveren ve hükümetin etkileşim içerisinde olabileceği üçlü sosyal diyalog anlayışı ile sağlanabilir.

İşveren örgütlerine istihdam konusunda verebileceğiniz tavsiyeler ne olabilir?

Pandemi sürecinde gördük ki, sürdürülebilir ve kapsayıcı adımlarla gerçekleşecek bir ekonomik kalkınma ve istihdam standardı, bundan sonra da karşımıza çıkabilecek her türlü kriz için adeta bir emniyet kemeri işlevi görecek. Salgınla, yaşamımızın her alanında bilgi ve teknolojinin ne kadar işlevsel olduğunu bir kez daha anladık. Bu sebeple işveren örgütlerinin, üyesi olan işletmelerle işbirliği içerisinde bilgi ve teknolojiye odaklanarak yürüttükleri çalışmalarına farklı işbirlikleriyle daha yoğun biçimde devam etmeleri, çalışma yaşamının tüm aktörleri için çok önemli.

Özellikle işçi örgütleriyle yapılacak işbirlikleriyle hatta bu işbirliklerine eğitim kurumlarının da dahil edilmesiyle, bilgi ve teknoloji temelli çalışma için vazgeçilmez olan genç ve dinamik nüfusun da işgücü piyasasının gereksinimleri doğrultusunda yetiştirilmesi ve istihdama dahil edilmesi sağlanabilir. Böylece, salgınla artan genç işsizliği sorunu için çözüm üretilmesinde yol alınabilir. Bu işbirliklerinin kapsayıcı sonuçlar üretebilmesi; genç, kayıt dışı ve az eğitimli bireylerin istihdam edilme ve daha kaliteli işlerde çalışmalarını sağlamaya yönelik programların geliştirilmesine bağlı.

Kapsayıcı, adil ve sürdürülebilir ekonomiler yaratmak için gereken toparlanma stratejilerini uygulamada sosyal diyalog çok kilit role sahip.

Çalışma yaşamındaki koşulları erkeklerle eşit olmayan kadınların, istihdama katılım oranlarının ve çalışma koşullarının salgınla birlikte daha da geriye gittiğini hepimiz gözlemledik. İşveren örgütlerinin, işletmelerin kadınların çalışma yaşamındaki koşullarının iyileştirilmesi platformlarının parçası olması önemli. Böylece, çalışma yaşamındaki mevcut toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin önlenmesine yönelik mekanizmalar da geliştirilebilir. Araştırmalar, gerçek anlamda toplumsal cinsiyet çeşitliliğine sahip işletmelerin önemli ölçüde kâr artışı da dahil daha iyi performans gösterdiğini ortaya koyuyor.

Bu süreçte sendikaların rolleri üzerine değerlendirmenizi alabilir miyiz?

Kriz dönemlerinin işgücü piyasası üzerindeki etkilerini azaltmak için sosyal diyalog mekanizmalarının güçlendirilmesi gerekiyor. Bu bağlamda, işveren ve işçi örgütlerinin kapasitelerinin olası krizlere çözümler üretmek üzere geliştirilmesi önemli.

Daha önce de belirttiğimiz gibi salgının yarattığı olumsuz koşullardan tüm sektörler eşit biçimde etkilenmedi. Bu bağlamda işçi ve işveren örgütlerinin sektör odaklı çalışmalar yapmalarına ihtiyaç var. Salgından olumsuz etkilenen sektörlerdeki çalışanların hak kayıplarının önlenmesi ve bu sektörlerdeki işyerlerinin sürdürülebilirliği için sosyal diyalog anlayışıyla çözümler geliştirmek gerekiyor.

Son olarak, işçi ve işveren örgütlerinin kamu kurumları ile işbirliğiyle bu krizden daha olumsuz etkilenen kadınların, gençlerin ve düşük ücretli işçiler de dahil diğer kırılgan grupların insana yakışır biçimlerde çalışabilmeleri için önlemler geliştirmesinin ve bu önlemlerin koordineli biçimde uygulanmasının gerekli olduğunu düşünüyorum. Kapsayıcı, adil ve sürdürülebilir ekonomiler yaratmak için gereken toparlanma stratejilerini uygulamada sosyal diyalog çok kilit role sahip.

EROL KİRESEPİ:

İş dünyasına dönük cesur reformları yapma zamanı

Erol Kiresepi 1951 yılında İstanbul'da doğdu. Boğaziçi Üniversitesi Kimya Mühendisliği ve İşletme Yüksek Lisans mezunudur. İkinci kuşak olarak devraldığı Santa Farma İlaç'ın Yönetim Kurulu Başkanlığı'nın yanı sıra; TİSK, KİPLAS, Türkiye İlaç Sanayii Derneği, İstanbul Sanayi Odası, G20, B20 gibi pek çok ulusal ve uluslararası oluşumda önemli görevlerde bulunmuştur. 2017 yılında Uluslararası İşverenler Teşkilatı'nın (IOE) Başkanlığına seçilen ilk Türk olmuştur.

Pandeminin yarattığı sorunların üstesinden gelmek için sihirli, herkese uyan çözümlerin olmadığını belirten Uluslararası İşverenler Örgütü (IOE) Başkanı Erol Kiresepi, küresel çapta yapılan analizlerin ortak paydasının, her koşulda istihdamın devamlılığını sağlamak olduğunun altını çiziyor. Kiresepi, "Pandemi kriziyle eş zamanlı olarak ekonomilerin uzun süredir karşı karşıya olduğu zorlukları ve kapsamlı reformlar konusunu da ele almamız gerek" diyor.

İş dünyasının COVID-19 ile küresel mücadelede verdiği sınavı nasıl değerlendirirsiniz? IOE bu mücadelede nasıl bir liderlik rolü üstlendi?

COVID-19 pandemisi, tüm ülkelerin sağlık, ekonomi ve istihdam alanlarında şimdiye kadar benzeri görülmemiş bir krize yol açtı. İşverenler son 12 ayda, işletmelerin ayakta kalması ve çalışanların sağlık ve refahının korunması ve bütün bunların pandemi şartlarına uygun olarak gerçekleşmesi konusunda büyük gayret sarf etti. Bu çalkantılı zamanlarda işverenler; hükümetler ve çalışanlar için güvenilir bir ortak olmuş, çalışanlarını ve de toplumu bilgilendirmede kilit bir kaynak haline gelmiştir. Nitekim Edelman Güven Barometresi'nin 2021 yılı sonuçları, iş dünyasının; hükümetlerden, sivil toplum kuruluşlarından (STK) ve medyadan çok daha ileride, güvenilen tek kurum haline geldiğini göstermektedir.

IOE'nin üyesi olan 145 ülkedeki 50 milyondan fazla şirketi temsil eden 154 işveren kuruluşu, pandemiye müdahalede stratejik bir rol oynamaktadır. Pandemi sürecinde şirketleri, özellikle küçük ve orta ölçekli şirketleri, sürekli değişen düzenlemeler hakkında bilgilendirmekte, iş sağlığı güvenliği (İSG) önlemleri ve virüsün yayılmasını nasıl durduracakları konusunda tavsiyelerde bulunmakta ve işletmelere çalışma modellerini yeni realiteye uyarlamaları için destek olmaktadır. Krizin işletmeler ve çalışanlar üzerindeki etkisini azaltmaya yönelik politikalar konusunda hükümetler ve sendikalarla işbirliği yapmakta ve ortak eylem planlarını koordine etmektedir.

> IOE'nin üyesi olan 145 ülkedeki 50 milyondan fazla şirketi temsil eden 154 işveren kuruluşu, pandemiye müdahalede stratejik bir rol oynamaktadır.

IOE, bu dönemde hedef odaklı tavsiyelerde bulunarak, karşılıklı öğrenme ve birlikte çalışma yöntemleriyle üyelerini destekliyor. Burada somut bir girişimden bahsetmek isterim: IOE; Uluslarrası Sendikalar Federasyonu (ITUC), IndustriALL, ILO ve birçok marka, yerel işveren ve işçi sendikalarıyla birlikte, pandeminin tekstil ve hazır giyim sektöründeki etkisini ele almış ve bunun için 'Hazır Giyim Endüstrisi Eylem Çağrısı'nı yapmıştır. Tekstil alanındaki, bu yoğun çalışmalarımızın sonuç vermeye başladığını memnuniyetle izlemekteyiz. Örneğin, bu çalışmalar sonucunda Bangladeş'te hazır giyim endüstrisine 115 milyon ABD Doları tutarında destek taahhüt altına alınmıştır. Eylem Çağrısı bu vesileyle çalışanların gelir güvencesine ve iş sürekliliğine kuşkusuz katkı sağlayacak. Ayrıca pandemi krizinde öncelikli olan diğer yedi ülkeye de para gelmeye başlayacak. Bu eylem çağrısının zor bir süreç olduğunu kabul etmemiz gerekir.

Bu nedenle özellikle Eylem Çağrısı'nı destekleyen ve tarafları bir araya getiren ILO'ya bir kez daha teşekkür etmek isterim. Çünkü böyle bir ortak ve yoğun çalışma olmasaydı, Eylem Planı kâğıt üzerinde kalacak ve gerçek anlamda sosyo-ekonomik etki yaratmayacaktı.

Son olarak başka bir girişimden daha bahsetmek istiyorum. IOE, COVID-19'un yayılmasının durdurulmasını, ekonomilerin tekrar canlanmasını ve işverenlerin öncülüğünde test, aşılama ve diğer önleyici tedbirlerle sınır ötesi hareketliliğe tekrar izin verilmesini amaçlayan CONVINCE girişiminin bir parçası. Kuruluşumuz, salgının üstesinden gelmek için, küresel ağımız ve 100 yılı aşkın uzmanlığımızla bu girişime özveriyle dahil olmuştur.

İstihdam kaybının sosyal ve ekonomik ölçülerini sınırlamak için, hükümetler, iş dünyasına çok çeşitli destek paketleri uyguladı. Bunlardan en yenilikçi ve etkili olanlar hangileriydi? Bir işletmenin bu krizde hayatta kalabilmesi için en etkin ve kalıcı çözümün ne olduğunu düşünüyorsunuz?

Bu dönemde hükümetlerin mali teşvikler, izolasyon ve test gibi krizin etkilerini gidermeye yönelik bir dizi tedbir aldıklarını gördük ve görmeye de devam ediyoruz. İşletmeleri desteklemeye yönelik tedbirler arasında krediye erişim, ödeme ertelemeleri, işletme maliyetleri için sübvansiyonlar yer alıyor. Hükümetler, ayrıca

kısa çalışma ödeneği, ücret sübvansiyonu ve hastalık iznine çıkan işçilere yönelik mali destek gibi tedbirler de geliştirdiler.

Siz de hak verirsiniz ki, konuyla ilgili sihirli bir çözüm ya da herkese uyan tek bir çözüm modelinden söz etmemiz mümkün değil. Bununla birlikte, krize etkili ve verimli bir yanıt verebilmek için anahtar gibi görünen bazı ilkeler var.

IOE'nin kurumsal ortağı Adecco'nun 20 ülkede yaptığı analizlere göre bazı ilkelerin ve önerilerin ön plana çıktığını görüyoruz. Bunlar;

• İşyerinde en üst düzeyde sağlık ve güvenliği korurken, ekonomik faaliyete devam edin.

• İşbirliği ve sosyal diyalog yoluyla sosyal barışı koruyun.

• Kısa çalışma programları ve çalışmayı devam ettirmeye yönelik diğer önlemler yoluyla istihdamı destekleyin.

• Ücret sübvansiyon programlarından sürekli yararlanmayı, beceri geliştirme araçlarından yararlanma koşuluna bağlayarak Aktif İşgücü Piyasası Politikalarını hızlandırın.

Görüleceği gibi, bu ilkelerin ve önerilerin ortak paydası her koşulda istihdamın devamlılığını sağlamak.

Pek çok ülkede, finansal desteğe erişmekte zorlanan şirketlerin önündeki en kritik engeller, gereksiz bürokrasi ve yavaş fon akışı olmakta. Bu nedenle, pandemi koşullarına çevik ve hızlı yanıt veren hükümetler ve ülkeler süreç içinde genellikle diğerlerinden daha iyi performans gösteriyor. Ancak, sadece mevcut krizin etkilerini hafifletmekle meşgul olmamamız gerektiğini de unutmamalıyız. Bu nedenle pandemi kriziyle eş zamanlı olarak ekonomilerin uzun süredir karşı karşıya olduğu zorlukları da ele almamız gerektiğini belirtmekte yarar görüyor ve iş dünyasına dönük cesur reformları yapma zamanıdır diye düşünüyorum. Bu reformların amaçlarını ise;

• Şirketleri yeni işe alımlara ve mevcut işgücünü elde tutmaya teşvik edecek, ayrıca bireylerin yeni iş imkânlarının yaratıldığı sektörlere kanalize olmasını destekleyecek daha dinamik, açık ve kapsayıcı işgücü piyasaları oluşturmak;

• KOBİ'ler başta olmak üzere, işletmelerin ekonomik şoklara karşı dayanıklılıklarını artırmaları ve güçlenmeleri için krediye erişimlerini kolaylaştırmak;

• Yeni istihdam olanakları ve büyüme için canlı ekonomiler yaratmak üzere girişimciliği ve inovasyonu teşvik etmek;

• Hem iş dünyası hem de toplumlar için önemli bir engel olan yolsuzluk ve bürokrasiyle mücadele etmek;

• Kayıt dışılığı ele almak ve toplumun tüm kesimlerinin ekonomilerin ve toplumların kalkınmasına katkıda bulunmasını sağlamak üzere yenilikçi yaklaşımlar geliştirmek,

olarak özetlemek istiyorum.

Ayrıca, 'Kayıt Dışı Ekonomiden Kayıtlı Ekonomiye Geçişle ilgili 204 sayılı ILO Tavsiye Kararı' ile, kayıt dışı sektörü kayıtlı hale getirmek üzere ne yapılması gerektiği konusunda küresel düzeyde üç taraflı bir konsensüs sağlanmıştır. Bu kararın titizlikle uygulanmasının çok yararlı olacağına inanıyorum.

IOE'nin kurumsal ortağı Adecco'nun 20 ülkede yaptığı analizlere göre bazı ilkelerin ve önerilerin ön plana çıktığını görüyoruz.

Küresel düzeyde talepte belli bir oranda toparlanma görülüyor ve bu durum imalata da yansıyor. Bir yanda yeni dalga virüsle mücadele sürerken, bir yandan da sosyal hayatta ve iş hayatında normalleşme süreci başlıyor. Güvenli işe dönüş için işverenlere tavsiyeleriniz neler? İşyerlerinde çalışma düzeninde ne gibi değişiklikler olmalı?

Evet, önleyici tedbirlerin, test süreçlerinin ve aşılamanın gittikçe artması ile ufukta artık umutlu bir tablo görüyoruz. Ancak COVID-19'un, şirketlerin müşterilerle etkileşim kurma biçimi, çalışma hayatını düzenleme ve birbirimizle sosyalleşme şeklimiz üzerindeki etkisi, bir süre daha devam edecek gibi görünüyor. Virüsün yeni varyantları, dünya genelindeki kapanma ve izolasyondan çıkış stratejilerini zorlaştıran durumları ortaya çıkarmaya devam ediyor. Kısacası, önümüzde hâlâ çok iş var gibi.

Aslında, etkili aşıların geliştirilmesinin pandemiyi sona erdirmek için güçlü bir araç olduğu kabul edilmekle birlikte, yine de aşıyı pandemi sürecinin yalnızca bir parçası olarak değerlendirmek gerekir diye düşünüyorum. Aşıların, temel olarak, test süreci, temas takibi, fiziksel mesafe, maskeler, el hijyeni gibi temel halk sağlığı önlemlerini tamamlamakla beraber, bunların yerini tutamayacağı bilimsel olarak kabul edilmiş durumda. Çünkü aşı olunsa bile bireysel olarak hastalığa karşı koruma sağlandığı, ancak yine de başkaları için bir tehdit oluşturabildiği öngörülüyor.

Genel bir politika olarak Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), zorunlu aşılamayı önermiyor. Aşıya geniş ve kolay erişim sağlayarak, aşı olması gereken kişilerin aşılanmasını sağlamak daha uygun görülüyor. İşyerleri, insanların aşı olmak için kendilerini daha güvende hissedecekleri yerler olarak değerlendiriliyor. Örneğin, bazı işveren kuruluşları, şirketler ve karar vericiler arasında bir köprü kurarak altyapılarını gerektiğinde aşılama için gönüllü olarak sunuyorlar.

İşverenlerin;

• Aşı hakkaniyeti talep etmede,

• Güvenli çalışma koşulları ile çalışanların fiziksel ve zihinsel sağlığını temin etmede,

• Pandemiye yönelik olarak sürdürülebilir bir çözüm sunma konusunda, hayati role sahip olduklarını düşünüyorum.

Bu kapsamda işverenlerin, aşıların ötesinde, koruyucu önlemlerin ve güvenli davranışların önemi konusundaki iletişimlerini güçlendirerek, COVID-19'un işyerlerinde yayılmasını önlemede ve yavaşlatmada kilit bir rol oynayabileceklerine inanıyorum.

HABER

ANKARA KEÇİSİ VE TİFTİK ÜRETİMİ YENİDEN CANLANIYOR

Tiftiğiyle ünlü Ankara keçisi, uzun yıllar sadece ülkemizde yetiştirildi, tiftik sadece ülkemizde üretildi ve dünyaya satıldı. 19'uncu yüzyılda Ankara keçisinin yurt dışına çıkışıyla rekabetin yönü değişti ve zamanla ülkemiz zirvedeki yerini kaybetti. Şimdi yeniden canlanma zamanı... Tarım ve Orman Bakanlığı Hayvancılık Genel Müdürlüğü sorumluluğunda 'Ankara Tiftik Keçisi Yetiştiriciliğini Geliştirme Projesi' başlatıldı. Hedef, Ankara keçisi yetiştiriciliğini anavatanında yaygınlaştırmak ve Türk tiftiğini dünyada hak ettiği yere ulaştırmak.

'Ankara keçisi' uluslararası adıyla 'Angora goat', Orta Asya'dan Anadolu'ya göç eden Türk kavimleriyle bu topraklara yerleştiği bilinen bir tiftik keçisi... Ankara ve çevresinde bozkır ikliminin hakim olduğu coğrafyada yetiştirilen Ankara keçisi, 19'uncu yüzyıla kadar yurt dışına çıkarılması yasaklandığı için sadece bu topraklara özgü kalmış. Tiftik, on binlerce el tezgâhında yüzyıllar boyunca önce ipliğe, ardından da sof kumaşına çevrilmiş ve bu keçi türü, Ankara için çok önemli bir ekonomik değere dönüşmüş. Tiftikten üretilen sof kumaşının Osmanlı Sarayı'ndan, İngiltere'ye, Hollanda'ya kadar uzanan bir yolculuğu var. Beyazlığının, parlaklığının ve ipeksi yumuşaklığının yanı sıra, sof kumaşının sıcak soğuk havalarda doğru ısı yalıtımı sağlaması ve su geçirmemesi gibi üstün özellikleri, lüks tüketim malı olarak hem yurt içi hem de yurt dışı pazarlarda satılmasına olanak tanımış.

Hamile bir keçi, rekabetin yönünü değiştirdi

18'inci yüzyılın ortalarından itibaren uluslararası tekstil ve ticaret ortamında yaşanan gelişmeler neticesinde ülkemiz için ayrıcalıklı bir ekonomik değer olan sof kumaşı dokumacılığı giderek rekabetçi gücünü kaybetmeye başlamış. Türkiye'nin tiftik keçisi yetiştiriciliğindeki liderliğini kaybedişinin başlangıç noktasını, Türkiye'nin tek tiftik tops üreticisi Ferla firmasının kurucularından Elif Yıldırım anlatıyor:

Ferla firmasının kurucularından Elif Yıldırım

"1838 yılında Güney Afrika'ya 12 dişi ve bir teke gönderilmiş. Teke ne kadar önceden kısırlaştırılmış olsa da, dişilerden birinin hamile olduğunun anlaşılması ve bir teke doğurması, Güney Afrika'da tiftik keçisi yetiştiriciliğinin başlangıç noktasını oluştururken, ülkemizin tiftik alanında liderliğini kaybettiği dönüm noktası olarak anılmaktadır. Bu tarihten sonra çok sayıda tiftik keçisi Güney Afrika ve ABD'ye ihraç edilmiştir."

> Ankara ve çevresinde yetiştirilen Ankara keçisi, 19'uncu yüzyıla kadar yurt dışına çıkarılması yasaklandığı için sadece bu topraklara özgü kalmış.

Yıldırım, 1988 yılında 25 bin ton olan küresel tiftik üretimi, aradan geçen 30 yıl içerisinde yüzde 80 azalmış olsa da Güney Afrika Cumhuriyeti'nin hâlâ dünyada tiftik üretimi alanında lider konumunu koruduğuna dikkat çekiyor. Kesin rakamlar belli olmamakla beraber, Güney Afrika Cumhuriyeti'nin ve daha sonra bağımsızlığını ilan ederek Güney Afrika Cumhuriyeti'nden ayrılan Lesotho Krallığı'nın, dünyada üretildiği öngörülen 5 bin ton hammaddenin yaklaşık yüzde 60-65'ini ürettiği tahmin ediliyor. Yıldırım, bu ülkeleri sırasıyla Arjantin, ABD ve yaklaşık yüzde 6'lık üretimle Türkiye'nin izlediğini ifade ediyor ve "Tiftiğin esas vatanı olan Anadolu, dünyanın en iyi tiftiğini üretebilecek niteliklere sahip. Bu nitelikleri en iyi şekilde değerlendirecek üretici yapıların oluşturulmasıyla Türk tiftiği de dünyada hak ettiği yeri mutlaka alacaktır" diyor.

Rekabet yoksa hayvancılık da yok!

Rekabetin yönünü değiştirmesiyle, Ankara tiftik keçisinin popülasyonu da, çeşitli sosyo-ekonomik ve yasal sebeplerle; 1960'tan 2000'li yılların başlarına kadar ciddi bir düşüş yaşamış. Neredeyse 6 milyon olan Ankara tiftik keçisi popülasyonunun, 2000'li yılların başında yaklaşık 60 bin seviyesine kadar gerilediğini vurgulayan 27'inci Dönem Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız, bu türün koruma altına alınmasına yol açan süreci ve sonrasında yaşananları şöyle özetliyor: "Tiftik lifleri hak ettiği değeri bulamayınca, oğlağının da doğum kilosunun çok fazla olmaması dolayısıyla Ankara tiftik keçisinin, kıl keçisiyle melezlenmesi yolu tercih edilmiş. Böylece, keçilerin koruma altına alınması ve Ankara tiftik keçisi ırkının ıslah edilmesi zorunluluğu baş göstermiş. 2005 yılına gelindiğinde artık Ankara tiftik keçisinin koruma altına alınması için o zamanki adıyla Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı koruma faaliyetlerini başlatıyor.

27'inci Dönem Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız

2006 yılında ise; 'Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı' projesi başlatılıyor. 2009 yılı itibariyle de anaç keçi, oğlak tiftiği ve tali tiftik sınıflandırmaları çerçevesinde, üretici desteği verilmeye başlanıyor." Yıldız, Ankara tiftik keçisinin ırkını koruyarak bugüne ulaşmasında, bu desteklerin hayati bir işlev üstlendiğini ifade ediyor.

Şimdi kontrollü üretim zamanı

Bugün gelinen noktada ise Türk tiftiğinin eski günlerine dönebilmesi için popülasyonun hızla artırılması için önemli adımlar atılıyor. 2020 yılında Zeynep Yıldız'ın önayak olduğu Tarım ve Orman Bakanlığı Hayvancılık Genel Müdürlüğü sorumluluğuna başlatılan 'Ankara Tiftik Keçisi Yetiştiriciliğini Geliştirme Projesi' kapsamında Siirt, Şırnak ve Mardin illerinde küçükbaş hayvan başına verilen 20 TL ek destekten 5 Kasım 2020 itibariyle Ankaralı tiftik keçisi yetiştiricilerinin de yararlanması sağlandı. Proje kapsamında popülasyonun kaliteli tiftik üreterek artması adına; Ankara Güdül'de, veterinerlerce tiftik mikronu uluslararası standartlara uygun olarak belirlenmiş,

TİFTİK ÜRETİMİ 60 YILDA ZİRVEDEN DİBE İNDİ

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Koordinasyon Sorumlusu Doç. Dr. Havva Eylem Polat Türkiye'de, yıllar içinde değişen tiftik üretimini tiftik keçisi sayısına bağlı olarak rakamlarla açıkladı:

TİFTİK ÜRETİMİ;

- 1890'da 2.247 ton,
- 1936'da 6.506 ton,
- 1956 yılına kadar 5.500-8.800 ton arasında yükseliş ve düşüşlerle,
- 1959'da 10.270 ton, (bugüne kadarki en yüksek üretim)
- 2009'da 194 ton, (en düşük)
- 2019 yılında ise 380 ton tiftik üretimi gerçekleştirildi.

TİFTİK KEÇİSİ VARLIĞI;

- 1863'te 1.5 milyon,
- 1928'de 2.5 milyon,
- 1941'de 5.5 milyondu.
- 1942-1944 yılları arasında 5 milyon civarına geriledi.
- 1960'da yüzde 133'lük artışla 6 milyona tarihinin en yüksek sayısına ulaştı.

Bu tarihten sonra ise yıldan yıla tiftik keçisi varlığında düşüşler yaşandı.

- 1990'lara gelindiğinde 1.3 milyondu.
- 2004'te 230.000'e düştü,
- 2010'da en düşük seviyelere geriledi.
- 2020 yılında yapılan çalışmalar ve projelerin yardımıyla tekrar artış göstermeye başladı ve 241.055'e ulaştı.

ıslah edilmiş tekeler yetiştiricilere dağıtıldı. "Ayrıca, proje kapsamında, çok sevdiğimiz keçilerimizin haklarını korumak adına, yetiştiricilerimize, modern kırkım makinelerinin dağıtımına da devam ediliyor" diyen Yıldız, projenin amacını şöyle anlatıyor:

"Proje, en temelde, standardize edilmiş mikrona sahip, ticarileştirilmeye uygun bir tiftik miktarına ulaşmayı ve emek emek bu keçileri büyüten yetiştiricimizin emeğinin karşılık bulmasını hedefliyor. Projede, kısa vadede değil, uzun vadede sonuç almayı planlıyoruz. Hem bir kültürel değer hem de bir ekonomik değer olan, Türk tiftiğinin on yıllar sonrasını inşa etmeye çalışıyoruz." Gerek bu projeyle, gerekse verilen desteklerle Ankara tiftik keçisinin popülasyonunun artırılması bakımından önemli yol kat edildiğini vurgulayan Yıldız, geçtiğimiz yıl itibariyle, Ankara tiftik keçisi sayısının 241 bine ulaştığına dikkat çekiyor.

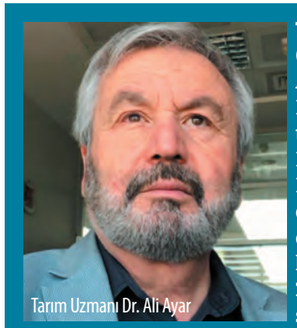
Tarım Uzmanı Dr. Ali Ayar

Tarım ve Orman Bakanlığı, Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü'nde Tarım Uzmanı Dr. Ali Ayar, Tarım ve Orman Bakanlığı adına Hayvancılık ve Su Ürünleri Daire Başkanlığı tarafından yürütülen 'Halk Elinde Hayvan Islahı Ülkesel Projesi' kapsamında Ankara Keçisi Islah Programı ile Ankara keçisinde oluşan yok olma tehlikesinin uzaklaştırıldığına dikkat çekti. Ankara'da 2004 yılında 123.000 kilo olan tiftik üretim miktarı 2019 yılında 293.449 kiloya ulaştı. Islah programı sayesinde projedeki sürülerde tiftik miktar ve kalitesinde önemli iyileşmeler oldu. Ayar, "Islah programında alınan verilerin analizi ve bilimsel yöntemlerle değerlendirilen kaliteli damızlıkların kullanımının yaygınlaşmasına paralel olarak, tiftik verim ve kalitesindeki artışı hızla gerçekleştirecek bir potansiyel bulunmaktadır" dedi. Proje kapsamında; 31.500 anaç keçi ve yavrularına tiftik incelik analizi yapıldı. Ayar, Ankara İlinde Ankara Keçisi Islah Projesi kapsamında 2019 yılında proje gerekliliklerini yerine getiren toplam 65 yetiştiriciye 2.465.980,00 TL destekleme ödemesi yapıldığını, bugüne kadar toplamda yapılan ödeme miktarının 13 milyon 506 bin TL'ye ulaştığını ifade etti.

Dr. Ali Ayar, ıslah çalışması sonrasında atılması gereken adımları şöyle sıraladı:

- Islah programından elde edilen damızlıkların kullanımının yaygınlaştırılması sağlanmalıdır.
- Tiftik kırkımı ve kırkım sorasında sınıflandırılarak tasnifi konusunda yetiştirici eğitimi ve organizasyonu, hem üreticinin hem de sanayicinin işini kolaylaştıracaktır.
- Sanayicilerimizin ıslah programındaki işletmelerden başlayarak "sözleşmeli" diyebileceğimiz bir model üzerinden satın alma yapmaları halinde; kırkım, tasnif, üretim miktarının ve hayvan sayısının artırılmasıyla kaliteli damızlık kullanma yönlendirmesi ivme kazanacaktır.
- Yerel yönetimler, kalkınma ajansları ve STK'ların Ankara keçisinin Ankara için kültürel ve ekonomik değerini öne çıkaracak tanıtım, hediyelik/ turistik eşya, giyim, aksesuar ve hatta gıda ürünleri gibi alanlarda daha aktif ve sinerji oluşturacak bir koordinasyon içinde olmaları sağlanmalıdır.

Ankara İli Halk Elinde Hayvan Islahı Sürülerde Yapılan Çalışma

Yaş	n	İncelik (mikron)	Minimum	Maximum
7-12 aylık	162	24.6±0.26	17.25	32.66
2	321	25.7±0.20	19.57	35.22
3	148	25.9±0.15	20.50	37.03
4	263	26.0±0.24	15.57	35.75
Top-ort	894	25.6±0.09	15.57	37.03

Ankara keçisi çiftliği kuruluyor

Ankara keçisi yetiştiriciliğinin yaygınlaşması kadar, tiftiğin tekstildeki kullanımının sağlanması da bütüncül bir ekonomik sürdürülebilirlik için kritik önem taşıyor. Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız bu kapsamda İTHİB ve tekstil sektörünün temsilcileriyle görüşmeler yaptıklarını ve bu yönde adımlar attıklarını ifade ediyor. Proje kapsamında ayrıca hikâyesi ve tarihi olan Ankara tiftik keçisini vatandaşların da yakında tanıyabileceği, eko-turizmin parçası olabilecek örnek bir çiftliğin kurulması da kararlaştırıldı. Bu çiftlik için Ankara'da tek 'cittaslow' yani 'sakin şehir' unvanını almış olan Güdül ilçesi seçildi. Zeynep Yıldız, Güdül'de kurulacak çiftliğin işlevini şöyle anlatıyor: "Burada kurulacak çiftlikte doğal malzemelerin kullanılması, hayvan refahının öncelenmesi, çiftliğin eko-turizme elverişli bir biçimde kültürel boyutu ile birlikte kurgulanması ve Güdüllü elleri öpülesi çiftçilerimize hizmet etmesi benim kırmızı çizgilerimdi. Ankara Valiliğimiz de Güdüllü çiftçilerimizin paydaşı olacağı bir işletme modeli üzerinde çalışıyor, burada nihai karar Ankara Valiliği'nin olacak. Bu projenin ayrılmaz bir parçası olarak bir sof müzesi kurulması için de elimden gelen gayreti göstereceğim."

Dünya markası olmaya aday

Ankara Tiftik Keçisi Yetiştiriciliğini Geliştirme Projesi'nde yer alan isimlerden Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Koordinasyon Sorumlusu Doç. Dr. Havva Eylem Polat, tiftik keçilerinin beton yığınlarının arasında değil de olabildiğince doğal ortamlarda yetiştirilmesi için en uygun ağıl planları üzerinde çalıştıklarını anlatıyor. Polat, "Projemizi hayata geçirmeyi başardığımızda, ülkemizde tiftik keçisi yetiştiriciliği için önemli bir adım atmış olacağımız inancındayım. Yaptığımız tüm çalışmalar yörenin kalkındırılması ve tiftik keçisi yetiştiriciliğinin canlandırılması özelinde, ülkemiz için olmaktadır" dedi.

> Ankara keçisi yetiştiriciliğinin yaygınlaşması kadar, tiftiğin tekstildeki kullanımının sağlanması da ekonomik sürdürülebilirlik için önemli.

Tiftiğin dayanıklılığının yanında, leke tutmama, yanmaya dayanıklılık gibi özellikleriyle gelecekte daha farklı alanlarda da kullanılabileceğine dikkat çeken Polat, "Teknoloji geliştikçe, farklı gereksinimler ya da eldeki hammaddenin mevcut gereksinimleri karşılamadığı durumlarla çok kez karşılaşılacaktır. Nitekim günümüzde, özellikle tekstil endüstrisinde kullanılan yanmaz, leke tutmaz, elektriklenmeyen, çok ince ama termal özellik gösteren özel kumaşlar üretilmekte ve hayli iyi bir pazar bulmaktadır. Ankara keçisi tiftiği, bu özellikleriyle hiç de yabana atılır bir hammadde değildir" diye konuşuyor. Polat, tiftik keçisini, yalnızca yetiştiricilik anlamında değil, ülkemizden çıkan bir dünya markası ve önemli bir ticaret aracı olarak düşünmek gerektiğine vurgu yapıyor.

Tiftik, Avrupa'nın elmas ipeği, asil yünü

Ankara keçisinin en belirgin özelliği, vücudunun neredeyse tamamının tiftikle kaplı olması. Tiftik, parlaklığı, uzunluğu ve dayanıklılığı nedeniyle tekstil endüstrisinde önemli bir rol oynuyor. Kalitesi çok yüksek olduğundan Avrupa ülkelerinde 'elmas iplik' ya da 'asil yün' olarak biliniyor. Tiftikten elde edilen sof kumaş da yüksek kaliteli olduğundan pahalı fiyatlarla alıcı buluyor. Doç. Dr. Havva Eylem Polat, geçtiğimiz yüzyıl içerisinde, daha ucuz olan yapay liflerin kullanılması nedeniyle tiftiğin önemini yitirdiğine, organik-doğal ürünlere talebin artmasıyla da son yıllarda yeniden önem kazandığına dikkat çekiyor. Tiftik, kolay boyanması, leke tutmaması, dayanıklılığı ve sağlıklı olması nedeniyle özellikle mobilya döşemeleri, battaniye gibi mefruşat, kumaş, triko, atkı-şal giysi eşyalarının üretiminde elyaf olarak kullanılıyor. Tiyatro, sinema, konser salonları ve oteller gibi hizmet sunumu yapılan alanların tefrişatlarında da dayanıklılık ve kullanım kolaylığı özellikleri nedeniyle her zaman tercih edilen bir döşeme malzemesi. Tiftik, farklı dokularda kumaş olarak dokunduğu gibi örme endüstrisinde de önemli bir yere sahip. Serin tutması, çok fazla buruşma özelliği göstermemesi, güneşin zararlı ışınlarını geçirmemesi ve nemden koruması özellikleri onu diğer tekstil hammaddeleri içerisinde tercih nedeni yapıyor.

Polat, tiftiğin genellikle diğer pamuk ve yapağı gibi yünlerle birlikte kullanıldığını ifade ediyor. Diğer yünlere belirli oranlarda karıştırılarak giysilerin parlaklık ve dayanıklılıkları artırılıyor. Genç keçilerden elde edilen ince tiftik

giyim için kullanılırken, yaşlı hayvanlardan elde edilen kalın tiftikten ise döşeme, halı ve dış giyim ürünleri üretiliyor.

Dünyada tiftiğin üretim ve kullanımına değinen Polat, İngiltere ile İtalya, İspanya ve Fransa'nın ürettikleri tiftiğin büyük bölümünü tops yani yarı işlenmiş tiftik, iplik, tiftik ipliği ya da kumaş olarak dış ülkelere sattıklarını anlatıyor. Dünyada tiftiğin yüzde 75'i el ve makine örgü ipliği, yüzde 20'si giysi kumaşı, yüzde 4'ü döşeme kumaşı olarak, yüzde 1'i ise endüstriyel tüketimde kullanılıyor. Moda, dünyada tiftiğin tüketiminde önemli bir etken oluşturuyor.

Uluslararası rekabet için daha ince tiftik üretilmeli

Dünyada tiftik üretiminde söz sahibi olmak için Ankara keçisinden tiftik elde edilmesi kadar üretim kalınlığı da önem taşıyor. Bahariye Mensucat San. ve Tic. A.Ş. Kalite Güvence & Planlama Müdürü Şansal Çetin de Ankara keçisinden elde edilen tiftiğin Türkiye'de ancak 27 mikron kalınlıkta üretilebildiğine dikkat çekiyor. Çetin, "Bahariye Mensucat olarak takım elbiselik kumaş imalatında kullandığımız yün ortalama 18-21 mikron olup çok ince kalınlığa sahiptir. Şu anki haliyle kumaş imalatımız için uygun değildir. İlk etapta yapılacak olan, keçi postundaki ince mikronlu bölgelerin ayrılmasıdır. Daha sonra diğer iyileştirme çalışmalarıyla uluslararası piyasalarda tercih edilen 23 mikron seviyeleri yakalanabilir" diye konuşuyor.

Bahariye Mensucat Kalite Güvence & Planlama Müdürü Şansal Çetin

"Sürdürülebilirlik kapsamında; üretim çiftliklerinin sertifikalandırılması uluslararası piyasalarda tanıtım sağlayarak pazarda hızlı bir şekilde yer edinmemizi sağlayacaktır" diyen Çetin, sözlerini şöyle tamamlıyor: "Dünyanın kaynaklarını hoyratça kullandığımız şu günlerde; önümüze sık sık gelmeye başlayan mikro plastikler, iklim değişikliği, kaynak kıtlığı gibi problemlerin insanın kendisini kendi eliyle yok etmekten başka bir açıklaması yoktur. Ankara tiftiğinin hem ülkemize hem dünyaya kazandırılması en başta insanlık olarak boynumuzun borcudur."

Suni ve sentetik elyaf, hayvansal tiftiğin yerini aldı

Yıllar içinde tiftik üretiminin azalmasıyla birlikte hayvansal elyaf kullanımı da azaldı. Suni ve sentetik elyaflar daha çok tercih edilir oldu. Türkiye'nin dünyada üretimde birinci olduğu ürün grubundan birinin el örgü iplikleri olduğunu vurgulayan Diktaş Dikiş İplik A.Ş ve TTSİS Yönetim Kurulu Üyesi Mustafa Denizer, "Türk malı el örgü ipliği dünyada kalitesini ispat etmiştir. Tabii ki; bunun en önemli dayanağı Türkiye'de dünyanın en büyük el örgüsünün olmazsa olmaz elyafı olan akrilik üretim tesisinin bulunmasıdır. Yıllar içinde iplik üretimi, terbiye, dizayn da gelişince bu başarı ortaya çıkmıştır" diye konuşuyor. Dünya el örgü hacminin yüzde 60-70 oranında üretimini Türkiye karşılıyor. Türkiye'nin çok daha büyük üretim kapasitesine sahip olduğunu belirten Denizer, "Tüketimi çok sınırlı bir piyasa olduğundan ve zaman içinde yalnızca hobi olarak kullanıldığından talepte bir düşüş vardı. Trend aşağıya doğruydu ki; pandemi bu trendi yukarıya doğru yönlü değiştirdi. Son bir yıldır tüm fabrikalar yoğun bir şekilde ihracata çalışıyor. Hammaddede ihracatını olumlu etkiliyor" diyor.

TTSİS Yönetim Kurulu Üyesi ve Diktaş A.Ş. Yönetim Kurulu Üyesi Mustafa Denizer

'El örgü yünü' olarak da adlandırılan el örgü ipliğinin zamanla tüm tekstilde olduğu gibi yün, tiftik, angora gibi doğal hayvansal elyaf kullanımını azalttığına dikkat çeken Denizer bu durumu şöyle açıklıyor: "Bunun en büyük nedenlerinden biri akrilikle, hayvansal elyafın fiyat farkıydı. Zamanla teknolojiyle birlikte suni ve sentetik elyaflarla doğal görünüm yakalandı. Tabi ki bölgesel olarak yüne ve tiftikli mallara talep devam ediyor ama toplam yün ipliği sektöründe kullanımı yüzde 3-5'ten fazla değil. Dünyada yün tüketimi zaten son 10-15 yıldır tonaj olarak yerinde saymakta fakat genel elyaf üretimleri her yıl artmaktadır."

Tiftik keçisi yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılmasını amaçlayan projeyi yorumlayan Denizer,

"Tarihte Türkiye'den çıkma bir ürün olan tiftiğin desteklenmesi ve tekrar özüne uygun olarak üretiminin artırılması doğru bir politikadır. Sonuçta ithal ettiğimiz bir elyafın Türkiye'den temin edilmesi hem cari açık olarak hem de ilerde geliştirilecek yeni ürünlerle ihracat artışı olarak Türkiye ekonomisine fayda sağlayacaktır. Tiftiğin yanında yün üretimi de desteklenmelidir" değerlendirmesinde bulunuyor.

Tiftiğin kullanıldığı halı dokumaları durma noktasına geldi

Tiftiğin çok kıymetli bir hammadde özelliği taşıdığı bir başka sektör de halıcılık... İstanbul Halı İhracatçıları Birliği (İHİB) Başkan Yardımcısı Ahmet Hayri Diler, Anadolu'da halı ve kilim dokumaların üretiminde geleneksel olarak eski dönemlerden beri tiftiğin kullanıldığını ifade ediyor. Uzun bir elyaf olması dolasıyla dokumaların sağlam ve uzun ömürlü olmasını, parlaklığı ve yumuşaklığı ile kaliteli bir yapağı elde edilmesini sağlıyor.

> "Türkiye'den çıkma bir ürün olan tiftiğin desteklenmesi ve tekrar özüne uygun olarak üretiminin artırılması doğru bir politikadır."
>
> MUSTAFA DENİZER

Özellikle Orta Anadolu'dan Doğu Anadolu'ya kadar geleneksel olarak halı ve kilimlerde belirli oranlarda yün elyafla karıştırılarak üretim yapılmış. 'Filikli' denilen dokumalarda yumuşaklığı ve parlaklığı sayesinde, sedir yaygısı ve seccade olarak dokunan halılarda da tercih edilmiş. Ancak bu tür dokumaların günümüzde azalarak, neredeyse durma noktasına geldiğini vurgulayan Diler, "Üretildiği zaman dünya pazarında, özellikle ABD ve Avrupa'da rağbet gören bir halı türüdür. Diğer yün elyaflarla karıştırıldığı zaman, halıya ve kilime hem sağlamlık, hem de parlaklık vermesi sayesinde katma değeri yüksek üretim yapılmasını sağlar" diyor.

İHİB Başkan Yardımcısı Ahmet Hayri Diler

Halıcılığımız dünyadaki özel yerini yeniden alabilir

Günümüzde ülkemizdeki halı üreticilerinin kaliteli tiftik temininde zorlandığına dikkat çeken Diler, Ankara keçisi sayısının artırılması, atılacak doğru adımlarla tiftik üretiminin yeniden canlandırılması gerektiğini ifade ediyor. Ankara keçisi ırkının koruma altına alınarak, diğer keçilerle melezleşmesinin önlenmesinin yanı sıra halı sektörünün gereksinimlerinin paydaşlarla istişare edilerek dikkate alınması gerektiğini söyleyen Diler, değerlendirmelerini ve tavsiyelerini şöyle sıralıyor: "Tekstil ve halı sektörlerinde dünya pazarının beklentileri değerlendirilmeli, sürdürülebilirlik göz önüne alınarak doğru adımlar atılmalı. Yakın bir zamana kadar dünyanın en kaliteli tiftiğinin üretildiği ülkemizde, geleneksel yöntemlerin göz ardı edilmediği, veterinerlik hizmetlerinin düzgün olarak sağlandığı, sürdürülebilirlik ve kırsal kalkınmaya yapacağı katkıların hesaba katılarak doğru adımlarla geliştirildiği bir proje ile yeniden ihtiyaçların karşılanabileceği aşikardır. Temennimiz bu kaliteli elyafın yok olmasının önlenmesi ve halıcılığımızın dünyadaki özel yerine yeniden erişmesinin sağlamasıdır. Bir halının en önemli özelliği sağlamlığı, parlaklığı ve desenlerinin, tasarımının güzelliğidir. Bunların yanı sıra ülkemizde dokuma zanaatının usta ellerine sahip hanımlarımızı da unutmamamız gerekiyor. Bütün bu özelliklere sahip ülkemizde sanırım tiftiğin ne kadar önemli olduğu artık anlaşılmıştır."

KÜRESEL YAN ETKİLERE KARŞI BÜNYEYİ NASIL GÜÇLENDİRECEĞİZ?

BADER ARSLAN
DÜNYA GAZETESİ ARAŞTIRMA MÜDÜRÜ

Ekonomik krizler büyük oranda talep şoklarıyla ortaya çıkar. Arz yönlü sıkıntılar çok nadir görülür. Ama 2020, küresel ekonomi için hem arz hem talep şokunun yaşandığı bir yıl oldu. Covid-19 salgını başladığında, önce Asya kaynaklı bir arz şokuna neden oldu. Ardından bu, dünyanın geri kalanına da yayıldı. Evlerine kapanan insanlar, harcamalarını aniden azaltınca, bu kez de talep bir anda dondu. Tedarik zincirlerinde sıkıntılar başladı.

Arz ve talepte yaşanan ilk şokun ardından, bazı ürünlere talep önce salgın öncesi seviyelere, ardından bunun da üzerine çıkmaya başladı. Genel anlamda hizmet sektörleri zayıf seyrini sürdürürken, sosyal kısıtlamalar, evden çalışma, internet alışverişleri bazı sektörlerin ciddi anlamda büyümesine zemin hazırladı.

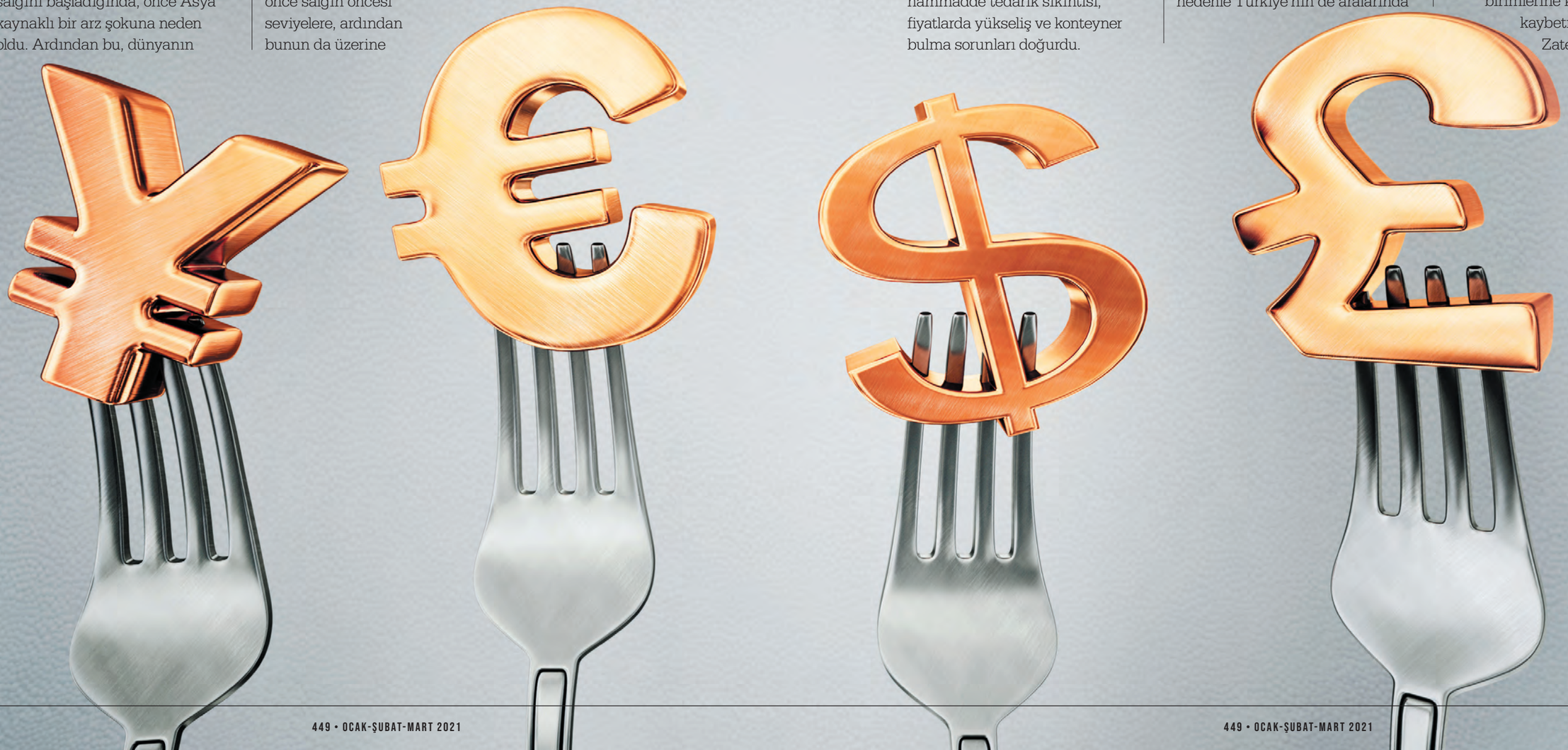

Salgının ilk aylarında hızla gerileyen fiyatlar, sonbahardan itibaren yükselişe geçti.

2020 sadece Covid-19 ve onun yarattığı etkiler nedeniyle değil, küresel ısınma ve bunun neden olduğu kuraklık dolayısıyla da zor bir yıldı. Yılın ikinci yarısında neredeyse tüm ürünlerde fiyatlar yukarı döndü. Doların küresel bazda değerinin düşüyor olması da bunu destekledi. Ama asıl büyük etki yıl sonunda ortaya çıktı. Çin başta olmak üzere bazı ülkeler, gıda ve tarımsal emtia stoklarını artırma yoluna gittiler. Bütün bunlar, hammadde tedarik sıkıntısı, fiyatlarda yükseliş ve konteyner bulma sorunları doğurdu.

> Küresel piyasadaki gelgitler, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de fiyatlama dengelerini bozdu.

Çin'in stok biriktirme politikası, 2021 başında küresel bazda deniz trafiğini terse çevirdi. Gemiler önceleri Asya'dan dolu gelip, ABD ve Avrupa'dan mal bulmakta zorlanarak dönerlerdi. Artık daha fazla gemi, Asya'ya dolu gidiyor ve bu ülkelerde biriken konteynerler, Batı'da talep yükselmediği için orada kalıyor. Bu nedenle Türkiye'nin de aralarında olduğu pek çok ülke mal ihraç etmek için konteyner bulamadı; bulunduğunda ise ciddi bedeller ödendi. Elbette bu, çok uzun sürecek, yeni bir normal değil. Birkaç ay içinde trafik yeniden normale dönecek. Ancak geçici de olsa, konteyner sıkıntısı, navlun maliyetlerinin sıçramasına neden oldu.

Küresel piyasadaki bu gelgitler, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de fiyatlama dengelerini bozdu. Türkiye'deki üreticiler için başka bir sorun daha vardı. Yılın ikinci yarısında TL, diğer para birimlerine karşı hızla değer kaybetmeye başladı. Zaten yükselmekte

olan emtia fiyatlarına bir de kur etkisi eklenince, üretim maliyetleri daha da arttı. Bazı ürünlerde, genel enflasyonun çok üzerinde fiyat artışları yaşandı.

Kasım ayında ekonomi yönetimindeki değişikliklerin ardından, faiz artırımı ve kararlı açıklamalarla piyasa beklentilerindeki bozulma durdu. Kurdaki artışın spekülatif kısmı bir anda dönüşe geçti. TL'nin yavaş yavaş değer kazanmasıyla, özellikle iç piyasada fiyat indirimi beklentileri artmaya başladı. Oysa, üreticilerin maliyetleri büyük oranda kurların yüksek seyrettiği dönemde oluşmuştu. Bu nedenle henüz içeride fiyat indirimi beklemek için erken. Ayrıca son birkaç haftada kurların yüzde 10 civarında yükselmesi, kurulmakta olan dengelerin yeniden bozulmasına ve fiyat indirimi beklentilerinin de zayıflamasına yol açtı.

Fiyatlama mekanizması

Türkiye'deki firmaların en çok zorlandıkları alanlardan biri fiyatlamadır. Yüksek enflasyon, dalgalanan kur, genel ekonomik büyümedeki volatilite, tedarik-üretim-pazarlama planlamasını zorlaştırdığı gibi; fiyatlama mekanizmasını da bozar. Bu sorun özellikle kârlılığın çok da yüksek olmadığı sanayi sektörlerinde daha net hissediliyor.

Türkiye'de sanayi sektörlerinin fiyatlama sistematiğindeki zayıflığın temelinde birçok neden var. Fakat 'bazı sektörlerdeki ithalat eğiliminin yüksek olması, fiyatlamayı zorlaştıran faktörlerin başında geliyor' diyebiliriz. İthal girdi oranının yüksekliği, kur hareketlerinin büyük oranda ürün maliyetini etkilemesine zemin hazırlıyor. Bu nedenle kurlardaki oynaklık, Türkiye'deki üreticileri, başka herhangi bir ülkedeki üreticilerden daha olumsuz etkiliyor. 2020'nin Ekim-Kasım döneminde kurlar yüksekken ithal edilen hammadde ve ara girdiler ile üretilen bir malı, iki ay sonra kurlar düştüğü için ucuza satmak mümkün değil. Bu durum hem üreticiyi, hem tüketiciyi zorda bırakıyor.

> Yaygın kanaatin aksine, kurlardaki yükselişin Türkiye'nin ihracatı üzerinde kayda değer bir pozitif etkisi yok.

İşin ihracat boyutu da var

Kamuoyundaki yaygın kanaatin aksine, kurlardaki yükselişin Türkiye'nin ihracatı üzerinde kayda değer bir pozitif etkisi yok. Yani 'kurlar yükselirse (TL değer kaybederse), ihracatımız da o kadar artar' doğru bir yargı değil. Yükselen kurun ihracat üzerindeki etkisi oldukça cüz'i ve geçici bir etki. Nitekim, tekstil ve hazır giyim sektörlerinde küresel tedarik zincirlerinde yer alan firmalarımız bunu en yakından deneyimleyenler arasında. Bu üretici-ihracatçıların, bir de kurlar düştüğünde döviz bazlı fiyatlamalarının zorluğunu tasavvur edin.

Ne yapmalı?

Firma tarafına baktığımızda, çok önemli gördüğüm üç önlem sayabilirim:

1. Klasik olacak ama; yöneticilerin sürekli geciktirdikleri, ertelediklerini hedge etme enstrümanlarına ağırlık vermeleri gerekiyor.

2. Firmalarımızın yıllardır vazgeçemedikleri düşük maliyet-düşük fiyata dayanan rekabet anlayışından çıkıp, katma değer odaklı (marka-Ar-Ge–tasarım–inovasyon) çalışmalara dönmeleri gerekiyor. Mevcut rekabet anlayışıyla kur sorunu bir gün bitse bile kalıcı başarı yakalamak mümkün değil

3. Firmalarımızın önemli zaaflarından biri ölçeklerinin çok küçük olması. Küçük kalmak, üretim-finansman-depolama ve lojistikteki birim maliyetlerinin büyümesine neden oluyor.

Kamu tarafına baktığımızda ise şunları sıralamak mümkün:

1. İstikrarlı ve sanayi odaklı büyüme politikası izlemeliyiz. Son yıllarda büyümedeki volatilite yüksek seyrediyor ve bu da mikro bazda dengeleri oturtmakta firmaları zorluyor. Büyümenin sektörel dağılımı homojen değil.

2. Düşük enflasyonun yeniden bir numaralı önceliğimiz olması gerekiyor. Enflasyon düşmediği müddetçe güçlü bir ekonomik bünye oluşturmamız zor.

3. Çok güçlü ve orta vadeli bir tarımsal atılıma ihtiyacımız var. Sadece gıda enflasyonu nedeniyle değil, üretim, istihdam, cari açık gibi ana olgular için de tarımsal üretimin artması büyük bir momentum yaratır. Tarım sadece tarım değil. Üretim artışı, tekstil ve hazır giyimden mobilyaya, kimyadan otomotive kadar pek çok sektör için bir katalizör olacaktır.

İstiklal Caddesi

ALIŞVERİŞ CADDELERİNDE DURUM NASIL?

Dünyanın önde gelen gayrimenkul danışmanlık şirketlerinden Cushman & Wakefield, İstanbul'un üç ana caddesini inceleyen yedinci 'İstanbul Alışveriş Caddeleri' raporunu yayınladı.

Rapor, pandeminin yarattığı olumsuz etki ve beraberinde hafta sonu dahil olmak üzere tekrarlanan kısıtlandırmalar sonrasında ziyaretçi sayısının önemli ölçüde düşüşe geçtiğini ortaya koyuyor. Bir önceki yıl tüm caddeler toplamında boş olan 85 mağazanın 2020 yılında 41 tanesi kiralanabilmiş. Kiralanan alana bakıldığında ise 2019 rakamları ortalama 307 metrekare olarak görünürken, 2020 yılında 103 metrekareye gerilemiş. 2019 yılında gerçekleşen yeni kiralama işlemlerinin yüzde 32'si giyim ve ayakkabı sektörüne ait iken, 2020 yılında bu oran işlemlerin yüzde 36'sına denk geliyor ve bu kategori, en çok işlem gören sektör olarak öne çıkıyor. Yeme-içme kategorisinde ise bir önceki yıla kıyasla yüzde 33'ten yüzde 27'e gerileme gözleniyor.

Cushman & Wakefield'ın araştırması, Avrupa yakasında İstiklal Caddesi ve Rumeli, Teşvikiye, Vali Konağı ve Abdi İpekçi'yi kapsayan Nişantaşı Bölgesi ile Anadolu yakasındaki Bağdat Caddesi olmak üzere İstanbul'un üç ana caddesini inceliyor. Yedinci 'İstanbul Alışveriş Caddeleri' raporuna göre, toplam kiralama işlem sayısı bu yıl kısmi artışa geçerken, metrekare bazında azalma gösteriyor: Üç ana cadde toplamında kiralama işlemleri sırasıyla, 2017 yılında 109, 2018 yılında 139, 2019 yılında 112 ve 2020 yılında 128 olarak gerçekleşmiş. Diğer taraftan, 2019 yılında yine tüm caddeler toplamında boş olan 85 mağazanın 2020 yılında sadece 41'i kiralanabilmiş.

'İstanbul Alışveriş Caddeleri' raporuna göre, toplam kiralama işlem sayısı bu yıl kısmi artışa geçerken, metrekare bazında azalma gösteriyor:

Yaya tarafığındeki en büyük düşüş İstiklal Caddesi'nde

Rapora göre, İstiklal Caddesi'nde bir önceki yıl ivme kazanan yeme – içme ve aksesuar – kozmetik kategorilerinde azalma görülürken, giyim ve ayakkabı kategorisinde kaydedilen kısmi düşüş 2020 yılında da devam ediyor. 2019 yılında boş olan 11 mağaza, 2020 yılında da kiralanmamış.

Kiralama işlem hacmi, 2020 yılından önce son üç yıldır, metrekare bazında artış göstermesine rağmen, sayı olarak benzer seviyelerde kaydediliyor. Diğer yandan, önceki yıllarda artış eğilimi gösteren toplam arz ve düşüş kaydeden boşluk oranı, 2020 yılında pandeminin doğrultusunda ters yönde değişiklik gösteriyor. Kiralama işlem hacmi ve sayısı belirgin ölçüde azalırken, boş mağaza sayısında önemli bir artış kaydediliyor. Cadde üzerinde, 2020 yılında toplam 22 kiralama işlemi gerçekleşirken, boş mağaza sayısı 23 olarak belirlenmiş. Atatürk Kültür Merkezi projesinin planlanan açılışının 2021 yılı içerisinde gerçekleşmesiyle, İstiklal Caddesi'nin ve civar

Bağdat Caddesi

bölgenin önümüzdeki dönemde yaratacağı çekim gücüne katkı sağlaması bekleniyor.

Bağdat Caddesi de boş

Cushman & Wakefield'in raporuna göre, hem İstanbul'un en uzun hem de Anadolu Yakası'nın en gözde alışveriş caddesi olma özelliklerini taşıyan Bağdat Caddesi'nde, 2020 yılında bir önceki yıla göre benzer seviyede kaydedilen perakende arz sayısı 343 oldu. Caddede kentsel yenileme çalışmaları, alışveriş caddeleri arasında en yoğun şekilde seyrederken, 2020'de sayı metrekare bazında geçen seneye kıyasla düşüş gösterdi. Bağdat Caddesi son dört yıldır azalan boş mağaza sayısıyla caddeler arasında bu kategoride öne çıkıyor.

Bağdat Caddesi'nde tahmin edilen ortalama ziyaretçi sayısında bir önceki yıla göre, hafta içi yüzde 15 düşüş kaydedilmiş durumda. Bir önceki yıl yükselişe geçen yeme-içme sektörü Bağdat Caddesi'nde devamlılığını korurken bu kategorideki mağaza sayısında artış gözleniyor. Aksesuar,

> Bağdat Caddesi'nde tahmin edilen ortalama ziyaretçi sayısında bir önceki yıla göre, hafta içi yüzde 15 düşüş kaydedilmiş durumda.

kozmetik, ev eşyası ve dekorasyon mağazaları da artış trendinde. Giyim ve ayakkabı kategorisi ise bir önceki yıla aynı seviyede seyrediyor.

Bağdat Caddesi'nde 2020 yılında kiralama işlem sayısında artış kaydedilmesine karşın, metrekare bazında geçen yıla kıyasla daha küçük işlemler gerçekleştiği görülüyor. Kaydedilen işlemlerin büyük çoğunluğunu yeni kiralama anlaşmaları oluştururken, geçen sene Bağdat Caddesi özelinde yüzde 30 oranında kaydedilen yer değiştirme projeleri bu yıl yüzde 10 oranında sınırlanıyor.

Bağdat Caddesi üzerindeki uluslararası marka sayısı da düşüş kaydederek 64'ten 62'ye gerilemiş durumda.

Nişantaşı'nın kiraları ulusal markalardan

Raporda, Avrupa Yakası ve İstanbul'un en önemli lüks perakende merkezi olan Nişantaşı bölgesindeki yaya trafiği 2020'de, bir önceki yıla göre yüzde 40 azalmış görünüyor.

Perakende arzı benzer seviyede, 383 mağaza olarak kaydedilen Nişantaşı bölgesinde, geçtiğimiz yıl boş olan 24 mağazanın yüzde 60'tan fazlası kiralanmış. Kiralama hacmi sayı ve metrekare bazında artış gösterirken, önceki yıllarda ulaştığı seviyeleri yakaladığı gözlenen bölgede, 2020 yılında öne çıkan önemli fark, kiralama işlemlerinin büyük çoğunluğun ulusal markalar tarafından gerçekleşmesi.

Nişantaşı bölgesinde, tüm kategoriler incelendiğinde sektör dağılımında önemli bir farklılık görülmezken, bir önceki yıl giyim ve ayakkabı kategorisinde görülen artışın bu yıl yerini düşüşe bıraktığı fark ediliyor. Yeme-içme sektörüne ait mağaza sayısında değişim kaydedilmezken, geçen sene itibariyle ivme kazanan yeme – içme kategorisinde kiralama işlemi bu yıl Nişantaşı bölgesinde dengede görünüyor. Bununla birlikte, kozmetik ve aksesuar kategorisinde kısmi

Nişantaşı

artış gerçekleşirken, boş mağaza sayısında son yıllarda süregelen azalma eğilimi 2020 yılında yerini artışa bırakmış durumda.

2019-2020 içerisinde toplam 51 kiralama işleminin, 20'si Abdi İpekçi'de, 13'ü Rumeli Caddesi'nde, 11'i Vali Konağı'nda, ve 7'si Teşvikiye'de gerçekleşmiş. Rumeli Caddesi ve Abdi İpekçi caddelerindeki kiralama işlem sayısında kısmi artış gözleniyor.

Caddelerdeki kırılganlığın minimum seviyelere inmesi uzun vadede gerçekleşecek

Verileri değerlendiren Cushman & Wakefield Yönetim Kurulu Başkanı Tuğra Gönden, "İstanbul'un en gözde üç alışveriş caddesinin ağırlığını oluşturduğu ana cadde pazarında; perakendeci talebi, geçtiğimiz yıl etkisini gösteren ekonomik yavaşlama, devam eden dalgalı döviz kuru ve Türk Lirası cinsinden kira sözleşmeleri düzenlemesi faktörlerine ek olarak, 2020 yılında fiziksel perakendenin en önemli değişkeni olan pandeminin sonuçlarıyla büyük oranda baskılandığını görüyoruz. Pandeminin kontrol altına alındığı önümüzdeki dönemde, her üç caddedeki kırılganlığın minimum seviyeye inerek toparlanması zaman alacaktır" diyor.

Sergi, Fişekhane'de görülebilir.

MASKE VE FARKLI ÇAĞRIŞIMLARI

Contemporary Istanbul Vakfı'nın ilk üretim ve sergi mekanı Cocoon, Baksı Müzesi'nin 'Maske/Çağrışımlar' sergisine ev sahipliği yapıyor. 20 sanatçı ve tasarımcının maskenin geçmişten bugüne hayatımızdaki rolünü ve pandeminin etkisiyle toplumları nasıl kontrolü altına aldığını anlatan Maske/Çağrışımlar sergisi, bir Sanko Holding kuruluşu olan Maisonette'in sponsorluğunda gerçekleşiyor.

Prof. Dr. Hüsamettin Koçan, Feride Çelik, Banu Çarmıklı ve Özlem Yalım'ın bulunduğu sanat kurulunun şekillendirdiği 'Maske/Çağrışımlar' sergisi, dünyanın içinde bulunduğu kaotik ortamı ele alarak, sanatçı ve tasarımcıların yorumlarıyla sanatseverleri kavramsal bir yolculuğa çıkarmayı hedefliyor. İnsanlığın beklenmedik bir anda pandemiyle paniğe ve umutsuzluğa kapıldığı bugünlerde, sanatçılar korunmanın temel unsuru maskeyi farklı bir pencereden gösteriyor. İnsanlıkla, maske arasındaki bağı metafor olarak sorgulayan sergi, 21 Nisan'a kadar Fişekhane'de ziyaret edilebilecek.

Sergide işleri yer alan sanatçılar şöyle: Alp İşmen • Aykut Erol • Beyza Boynudelik • Enis Karavil • Felekşan Onar • Ferhat Özgür • Fırat Engin • Gülcan Şenyuvalı • Gülten İmamoğlu • Halit Berker • Hatice Gökçe • İrfan Önürmen • Mehmet Kavukçu • Uniqka - Kerem Ariş / Merve Ariş • Mehmet Dere • Mike Berg • Mustafa Horasan • Sinan Logie • Simay Bülbül • Özlem Süer

Baksı Müzesi Kurucusu, sanatçı

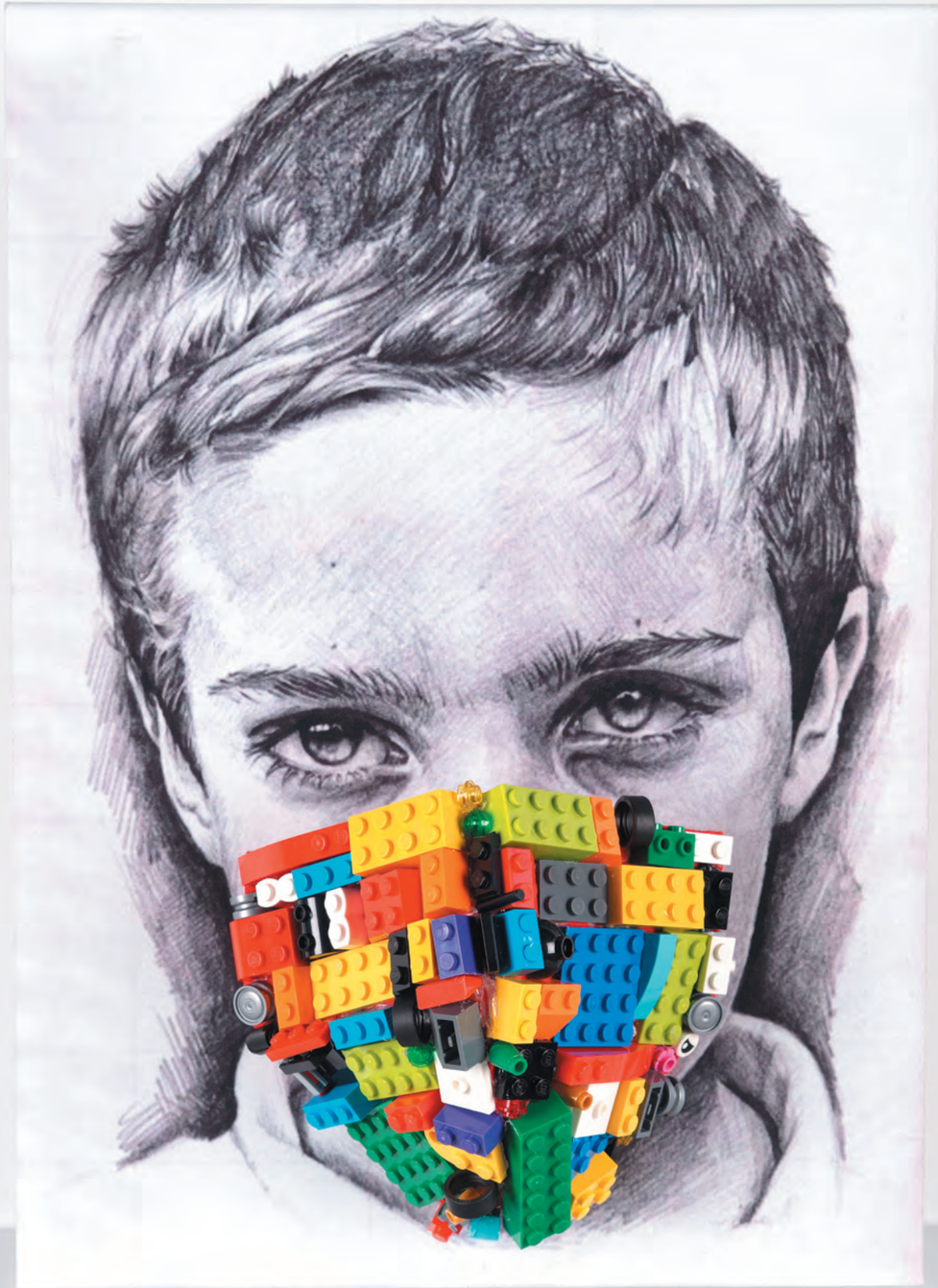
Eser: Simay Bülbül

HABER

Beyza Boynudelik / Merhaba Yabancı

Aykut Erol / Love Mask

Mehmet Dere / Göz Göze

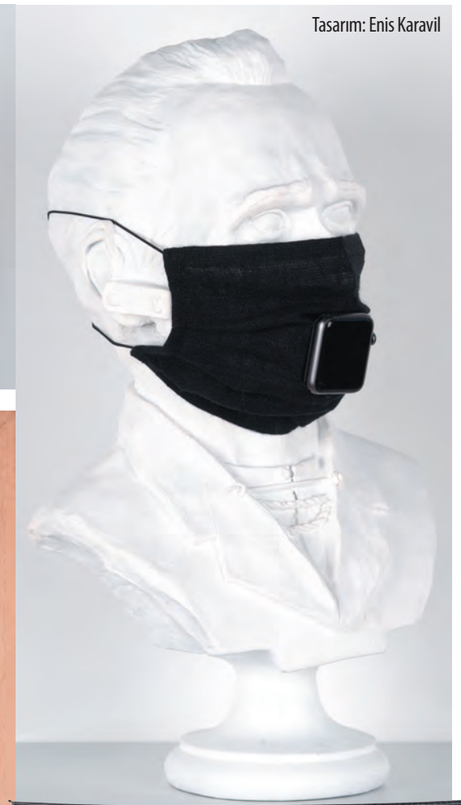
Tasarım: Enis Karavil

Mehmet Kayukçu / Maskelesme

Halit Berker / İster Uzak İster Yakın

Eser: Felekşan Onar

Gülten İmamoğlu / Maske

Alp İşmen / Biri

Kerem Ariş ve Merve Parnak (Uniqka) Öz

Özlem Süer / Bayburt Ejderhası

Prof. Dr. Hüsamettin Koçan, sergiyi farklı açılardan dikkate değer buluyor: "Baksı Müzesi olarak 2021 yılına güzel bir işbirliğiyle 'Merhaba!' dedik. Geçtiğimiz sonbaharda Bayburt'ta, müze mekânımızda sanatseverlerin beğenisine sunduğumuz 'Maske/ Çağrışımlar' sergisini bu kez İstanbul'da geniş bir çevreyle buluşturmanın heyecanını yaşıyoruz. Toplam 20 sanatçı ve tasarımcının eserlerini bir araya getiren bu sergide, hayatımızın merkezine oturan pandemiyi ve 'maske' imgesini, en iyi bildiğimiz dille, sanatla yorumlamaya çalıştık, anlam araştırmasına giriştik. Hayatımızın parçası haline gelen maskeleri, Anadolu'da bir tepenin üstündeki müzede çarpıcı yorumlarla seslendirmiş olmanın özellikle dikkate değer olduğunu düşünüyorum. Ortaya çıkan yapıtların zenginliği ve beğeniyle karşılanması, bizi bu sergiyi daha çok kişiye ulaştırma konusunda motive etti. Pandeminin neden olduğu kısıtlamalara rağmen sergimizin İstanbul'da izleyicilerle daha yakından buluşması hem katılan sanatçılar hem de müzemiz adına anlamlı bir destek oluşturuyor. Baksı Müzesi koleksiyonuna bir 20'nci yıl armağanı olan bu yapıtları ve izleyicide yarattıkları duyguyu İstanbul'a taşımış olmaktan mutluluk duyuyoruz."

Sanko Holding Kurumsal İletişim Direktörü Pınar Ulutaş ise 'Maske/Çağrışımlar' sergisinin ana sponsorluğunu üstlenmekten büyük mutluluk duyduklarını aktardı. Ulutaş, maskenin sanatla buluşmasını şu cümlelerle değerlendirdi: "Sergide eserleriyle yer alan değerli sanatçı ve tasarımcılarımızın umut dolu, yorumlayan, çözümleyen, alternatifler sunan çalışmaları, pandemi ortamının zorlaştırdığı hayatlarımıza ışık ve enerji katıyor, maske kavramını çok yönlü ele alarak maskelerle barışmamızı sağlıyor. Maisonette markamızla, dünyanın ve doğanın iyileşmeye ihtiyaç duyduğu bu dönemde, korunmanın temel çaresi olan maskelerin en konforlu ve en çevre dostu versiyonunu sosyal sorumluluk bilinci ile ürettik ve tüm dünyaya ulaştırdık. Maisonette'in yıkanabilir yüz maskeleri, doğada kendiliğinden yok olabilen organik pamuktan üretildi. Sergi alanında da teknoloji, tasarım ve çevre vizyonumuzdan ilhamla bu mesajlarımıza dikkat ekmek istedik. Tüm dünya olarak zor bir süreçten geçerken, sanatın birleştirici ve iyileştirici gücü hepimize iyi gelecek."

TASARIM

ECE GÖZEN:

DOĞAYLA İŞBİRLİĞİ İÇİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİR BİR MODA SEKTÖRÜ MÜMKÜN

Moda endüstrisinin birçok bölümünde edindiği 10 yıllık tecrübenin ardından kendi markasıyla yola devam eden Ece Gözen, genç ve yetenekli bir tasarımcı. Gözen, modada sürdürülebilirlik meselesine kafa yormakla kalmayıp Gozen Institute'teki laboratuvarında ekibiyle birlikte vegan deri, biyoplastik gibi sürdürülebilir materyaller tasarlayıp üretiyor.

Moda sektöründe gelecek nesilleri ve çevreyi gözeten işlere imza atıyorsunuz. Her şey nasıl başladı; sizi yakından tanıyabilir miyiz?

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Moda ve Tekstil Tasarımı Bölümü'nden mezun olduktan sonra 10 yılı aşkın moda endüstrisinin her noktasını deneyimledim. 2013 yılında kurduğum markamla, yarattığım koleksiyonlarla, tüketim çılgınlığını ve milyonlarca kişiyi kendine çeken moda olgusunu daha akıllıca kullanma peşinde oldum. Kariyerime doğayı, sanatı, bilimi ve teknolojiyi yenilikçi fikirlerle harmanladığım 'multidisipliner' vizyonumu yansıtarak hazırladığım ilk koleksiyonumla Vogue Italia tarafından 'en vizyoner tasarımcı' seçilerek başladım. 2013 yılından bu yana koleksiyonlarım organizatörlerin özel davetleriyle Mercedes Benz Fashion Week Istanbul, Mercedes Benz Fashion Week Berlin, Who's Next Paris, Tranoi Paris'te küresel moda dünyasının beğenisine sunuldu. 10'u aşkın global ve lokal markayla işbirliği yaptım. Vogue, CFE London, Koza, Toyp, Elle Style Awards'tan birçok önemli ödül kazandım.

Ece Gözen

Oluşturduğunuz sürdürülebilir model nasıl çıktı ortaya?

Tüm bu deneyimlerimin ardından aslında hep içinde bulunduğumuz evreni anlama, sahip olduğum doğayla kopardığımız bağları onarma ihtiyacını barındıran bir tasarım felsefesini çok daha geliştirerek başka bir boyuta taşıma isteğimin olduğunu fark ettim. İçinde bulunduğum moda sektörü ise hepimizin bildiği gibi son yıllarda bu bağın kopmasına neden olan sektörlerin başında geliyordu. Moda ve tekstil endüstrisinin dünyada yarattığı kirliliğe çözüm olarak tasarım, biyoteknoloji ve sanata odaklanarak yeni bir sürdürülebilir model oluşturdum ve bir kadın girişimci olarak Gozen Institute'ü kurdum. Vizyonumu ve Gozen Institute'ü Samsung, Nike gibi birçok global marka gerçekleştirdiğimiz projelerle destekledi. Şu an ekibimle Gozen Institute'teki laboratuvarımızda tekstil endüstrisi için ürettiğimiz yeni dünyanın sürdürülebilir biyomalzemelerini

"Daha yavaş olmayı, daha yavaş tüketmeyi öğreniyoruz"

Artık bilinçli olmayı, doğaya daha fazla saygı duymayı, daha 'yavaş' olmayı ve 'yavaş tüketmeyi' öğrendiğimiz bir sürece giriş yaptık. Girdiğimiz bu süreci uzun yıllardır içinde olduğum moda ve tekstil sektörüyle de örneklendirmem gerekirse, artık bir kıyafet alırken hangi materyallerden yapıldığını araştırıyoruz ve eğer bir denim pantolon üretmek için 10 bin litre su harcandığı bilgisini içselleştirmişsek çok da ihtiyacımız olmayan sadece tarzı hoşumuza gittiği için almayı 'arzu ettiğimiz' dördüncü, beşinci denim pantolonu almıyoruz. Dolayısıyla bundan sonra en çok yaşantımızda 'tercihler' konusunda farklılıklar yaşanacağına inanıyorum. Y, Z ve Alpha kuşaklarının da benimsediği, dünyanın daha sürdürülebilir bir yer olması için yapılacak tercihlerin önemi giderek daha da görünür hale gelecek. Gozen Institute olarak bizler de araştırmalarımız ve çalışmalarımız kapsamında sürdürülebilir tercihler için yeni biyomateryaller geliştirerek tekstil endüstrisinin ve kişilerin ihtiyaç duyduğu çevreci çözümleri ve seçenekleri üretiyoruz.

geliştirmek ve küresel markalarla, üreticilerle biyotasarım ve malzeme prototipleri geliştirmek için yoğun şekilde çalışıyoruz. Aynı zamanda bu konudaki bilinci artırmak amacıyla multidisipliner olarak çalıştığımız biyofilik bilim-sanat projelerimizi de çalışmalarımıza paralel olarak devam ettiriyoruz.

Probleme materyalden başlayan bir çözüm modeli sunuyor

Modada sürdürülebilirliği sizin baktığınız yerden nasıl özetlersiniz?

Dünyaya en çok zarar veren endüstrilerin başında gelen moda ve tekstil endüstrisinin yarattığı ümitsiz tabloda her zaman Buckminster Fuller'in sözü aklımdaydı: "Var olan gerçeklikle savaşarak asla bir şeyleri değiştiremezsiniz. Bir şeyi değiştirmek için mevcut modeli geçersiz kılacak yeni bir model inşa edin." Benim modelim ise probleme en derin kaynağından yani materyalden başlayan bir çözüm modeli sunabilecek kurucusu olduğum Gozen Institute oldu.

Önemli üreticilerin, markaların, kurumların daha 'yeşil' bir moda için aldıkları aksiyonları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Olumlu etkiler var. Bu noktadan sonra hiçbir sektör eski alışkanlıklarıyla devam edemez, etmemeli. Moda sektörü de döngüselliğe ve sürdürülebilirliğe doğru geçişin öncüsü olan bir sektör. Alınan aksiyonlar, geri dönüşümden ziyade en başında materyal ve üretim süreci odaklı olmalı. Aynı zamanda sürdürülebilirlik ve modanın geleceğinin farklı platformlarda konuşuluyor ve

Moda sektöründe alınan aksiyonlar, geri dönüşümden ziyade en başında materyale ve üretim sürecine odaklanmalı.

anlatılıyor olması da bu aksiyonların altının doldurulabilmesi açısından çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Gozen Institute'te ne tür çalışmalar yürütülüyor?

Türkiye'de moda, tasarım, biyoteknoloji ve sanatı birleştiren ilk kurum olarak kurduğum Gozen Institute'teki laboratuvarımızda ekibim ve ben geleceğin sorumluluğunu alan, her aşamada seçimlerimizi sorguladığımız geleceğin sürdürülebilir yeni biyomateryallerini ve tasarımlarını üretiyoruz. İçeriğinden, üretim yöntemine ve kullanım döngüsüne kadar tamamen inovatif ve geleceğe hizmet eden yeni bir materyal dünyasını tasarlıyoruz. Alışık olduğumuz dünya düzenindeki materyal üretiminde ham madde olarak kullanılan petrol, hayvan ya da bitkilerin yerine doğrudan mikroorganizmalarla işbirliği yapıyoruz. Doğanın kendisiyle yaptığımız bu işbirliği sayesinde kimyasalsız, üretiminde litrelerce suya gerek duymayan, çevreyi kirletmeyen, üretim sürecine dahil olan hiçbir canlıya zarar vermeyen ve sömürmeyen biyomateryaller yetiştirebiliyoruz. Ürettiğimiz bio-materyaller belli bir yaşam döngüsü olan, ömrünü tamamladığında biyolojik olarak çözünen ve toprağa atıldığında doğaya kaynak olarak tekrar dönen böylece de doğanın ritmine ve döngüselliğine uyumlu tekstiller. Aynı zamanda laboratuvarımızda biyosanat çalışmalarına da bir yandan devam ediyoruz. Bu üretimlerim ise mayıs ayında Contemporary Istanbul'un teknoloji, bilim ve sanat kapsamında bir parçası olan Plug-in'de sergilenecek.

Yüzde 100 vegan deri

Vegan deri ürettiniz değil mi, ne zaman göreceğiz?

Gozen Institute Lab kendi ilhamından beslenen bir yapıdan yola çıkıp çok daha profesyonel bir ortama taşındı ve ekibimle yaptığım çalışmalar sonucunda yüzde 100 vegan, toksik kimyasalsız, sürdürülebilir derilerimizi ürettik. Artık deri adına hayvanların katledilmediği bir dünyada yaşamak için her şey hazır ve biz de biyomateryallerimizi çok yakın bir zamanda dünyayla paylaşmak için çok heyecanlıyız.

Biyo-plastik üzerine de çalışıyorsunuz. Bu iki temel konunun moda dünyasına yansımalarını nasıl hayal ediyorsunuz?

Plastik, ucuz ve kolay ulaşılabilir olması sebebiyle çokça kullanılan bir malzeme fakat antroposen çağında 34 milyon metrekare genişliğinde 7 milyon ton ağırlığında plastik yığınından yedinci kıtayı oluşturmuşken, artık bu tüketimin durdurulması gerekiyor. Gozen Institute Lab'de geliştirdiğimiz biyoplastik başlıca paketleme ve giyim olmak üzere birçok alanda kullanılabilir. Toprakta çözünen, suya atıldığında su ekosistemini besleyen, plastiksiz ve kimyasalsız hem de atıklardan ürettiğimiz bir materyal olarak biyoplastik, plastiğin yarattığı tüm sorunlara çözüm sunuyor. Biyotasarımda bildiğimiz 'doğayı taklit eden ya da ilham alan tasarımın' aksine, tasarıma direkt olarak biyolojik sistemleri entegre ediyoruz. Laboratuvar ortamında mantarlar, algler, maya, bakteriler ve kültürlenmiş doku gibi canlı materyalleri kullanımını içeren yeni

Ece Gözen

Gozen Institute laboratuvarının biyosanat üretimleri mayıs ayında Contemporary Istanbul'un teknoloji, bilim ve sanat kapsamında bir parçası olan Plug-in'de sergilenecek.

bir tasarım hareketi diyebiliriz. Bu noktada bir biyotasarımcı olarak tasarım sürecinde doğayla ve canlı organizmalarla işbirliği yaparak, tasarımın dilini doğanın kendini ifade ediş biçimiyle birleştiriyorum aslında. Amaç, tasarım bazlı bir doğa yerine doğa bazlı bir tasarım disiplini oluşturmak ve yok etmeden yaratmak.

Ürettiğiniz biyomateryalleri nasıl koruyorsunuz?

Gozen Institute olarak ürettiğimiz biyomateryallerimiz tüm hukuksal alt yapısıyla birlikte patentli olarak korunuyor. Bu açıdan iş modelimizi ve stratejimizi belirlerken tüm haklarımızı korumak üzerine özellikle önem gösterdik.

Buluşlarınızı endüstriyel skalada ne zaman kullanabileceğiz, belirli bir standardizasyonu olacak mı?

Laboratuvarımızda belli bir ölçeğe ve standardizasyona getirdiğimiz biyomateryallerimizi bir üst seviyeye çıkarmak için yerli ve yabancı birçok marka ve üreticilerle yaptığımız görüşmelerimiz sonucunda yakın bir süreçte endüstriyel skalaya da adapte olacak.

Biyoteknoloji alanında global anlamda bizleri önümüzdeki yıllarda neler bekliyor?

Özellikle pandemiyle beraber dünya genelinde de biyomateryal ve biyo tasarım konularındaki AR-GE çalışmaları, doğa temelli teknolojiler ve bu konuda yapılan yatırımlar arttı. Birkaç yıl içinde yapılan işbirlikleriyle ürün çıktılarını raflarda görebileceğimiz bir skalaya doğru ilerliyor. Gozen Institute olarak bizim de ürettiğimiz biyomateryallerimizin endüstriyel skalada kullanılması için markalar, üreticiler ve yatırımcılarla çalışmalarımız giderek hız kazanıyor. Bu nedenle planlarımız arasında ilk aşamada laboratuvarımızda ürettiğimiz yeni dünyanın materyallerini ve tasarımlarını dünyayla tanıştırmak var. Bunlar dışında online workshop çalışmalarımız ve eğitimlerimizin hazırlığı içerisindeyiz. İleri vadede ise Gozen Institute altyapısını çok daha geniş bir platforma taşıyacağımız çalışmalara kanalize olmuş durumdayız.

Doğanın şefkatli kollarında

Bahar geldiğine göre yollara düşmenin tam zamanıdır. Özellikle açık havada doğanın tadının çıkarabileceğiniz rotalar, kent ve çalışma hayatının stresinden biraz olsun uzaklaşmanız için sizi bekliyor.

Yenice, Karabük

Karadeniz'de ormana dal

YENİCE, KARABÜK

Bir ilçe düşünün; yüzde 85'i orman kaplı olsun! Karabük'e bağlı Yenice'den söz ediyoruz. İlçenin zümrüt rengi bakir ormanları, Dünya Doğal Hayatı Koruma Vakfı'nın (WWF) 'Avrupa'nın, biyolojik çeşitlilik açısından en değerli ve acil korunması gereken 100 ormanı' listesinde yer alıyor. Devasa ebatlara ulaşmış anıt ağaçlar, dağlar, vadiler, kanyonlar ve şelalelerle bezeli bu uçsuz bucaksız yeşil; yaban kedisi gibi vahşi güzelliklerin de yuvası. Keşif için ideal sezon nisan ayında başlıyor. Yenice ormanında, uluslararası kurallara göre işaretlemesi yapılmış kısa, günübirlik ve uzun 21 ayrı yürüyüş rotası bulunuyor. Çok büyük bir alandan söz ettiğimiz için, bölgeyi bilen bir rehberle maceraya dalmak en doğrusu olur.

Maviyi ilk sen kulaçla!

GÜNEY EGE VE AKDENİZ

Ege ve Akdeniz'in billur sularının ısınmaya başladığı bahar günlerinde, mavi yolculuğa çıkmak için makul sebepler var: Koylarda tekne kalabalığı yaza göre daha az, tur fiyatları ve tekne kiraları yüksek sezona göre daha uygun ve yelkenleri şişirmek için uygun rüzgarı bulmak daha kolay. Zaten tekne sahibiyseniz şehirde durmanız için sebep yok demektir. Bu dönemde, özellikle mayıs ayında Gökova, Hisarönü gibi güney Ege kıyıları ile Akdeniz'i tercih edebilirsiniz.

Ege otlarına yumul!

EGE BÖLGESİ

Müptelaları bilir; şu sıralar Ege'yi envaiçeşit otun rayihası sarıp sarmalıyor. İşi bilenler için dağlardan, kırlardan türlü türlü otu toplayıp zeytinyağı ve sarmısakla buluşturmanın vakti geldi. Bu yemek geleneğini yerinde izleyip midenize bayram yaşatmak isterseniz, Ege yollarına düşmenin tam zamanı. Yüzünüzü özellikle Ayvalık, Alaçatı, Urla gibi yerel pazarlarında bol ot bulabileceğiniz rotalara çevirirseniz, hem Ege'nin bahar havasını içinize çekebileceğiniz mis gibi günler geçirirsiniz, hem de şehre eliniz kolunuz şifalı otlarla dolu halde dönersiniz. Pandemi şartlarında imkânların elverdiği ölçüde restoran hizmetinden de yararlanabilirseniz ne mutlu.

Likya'da ışığa yürü! MUĞLA-ANTALYA

Pandemi döneminin en gözde aktivitesi açık havada yürüyüş. İster şehirdeki yürüyüş parkurlarını tercih edin, isterseniz büyük şehirlerinde dışındaki doğal güzelliklere dalın. Yürüyüş severlere tavsiyemiz, Fethiye'den Antalya'ya uzanan yolun uzunluğu tam 509 kilometre olan Likya yolu. Kırmızı-beyaz boyalarla işaretlenen ve tabelalarla ilerleyen rotayı çizen Kate Clow, yolun tamamının 19 günde yürünebileceğini öngörmüş. Rotanın tamamını yürümek elbette iyi kondisyon ve zaman istiyor, ama bir ya da birkaç etapla da yetinebilirsiniz. 'En güzel manzaralı' ya da 'en kolay yürünebilen' rotayı arıyorsanız, konuyla ilgili internet sitelerini, blogları taramanızda fayda var. Bu yolda, rahatça yürünebilen patikalar kadar, sarp inişli ve çıkışlar da mevcut. Karşınıza Letoon, Patara, Simena gibi antik kentler de çıkabiliyor. Yol üstünde küçük otel ve pansiyonlar bulunuyor, ama bazı yerlerde doğayla tamamen başbaşasınız.

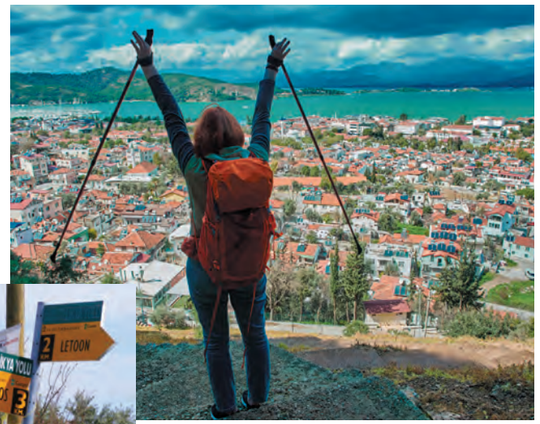

FİLM

Sen Hiç Ateşböceği Gördün mü?

Yılmaz Erdoğan'ın kült oyunu 'Sen Hiç Ateşböceği Gördün mü?' yaklaşık 20 yıl aradan sonra bu kez film olarak karşımızda. Netflix'te izlenebilecek yapımda, Demet Akbağ'ın yıllar önce canlandırdığı Gülseren karakterini bu kez genç oyuncu Ecem Erkek oynuyor. Türkiye'nin farklı dönemlerinde, güçlü bir metin ve başarılı oyuncular eşliğinde yolculuk yapmak isteyenler için.

KONSER

Deep Purple, 'The Long Goodbye Tour'

Deep Purple hayranları buraya! Grup, 2017'de 20'nci stüdyo albümleri 'Infinite'i çıkardıktan sonra, tanıtım programıyla ilgili bunun 'belki de son büyük turları olacağını' açıklamıştı. Deep Purple'ın ertelenen konserinin İstanbul'da 30 Mayıs'ta gerçekleşmesi planlanıyor. Plan kelimesinin anlamsız kaldığı günümüzde, konserin güvenli şartlar altında gerçekleşmesini umut etmekten başka şans yok. Ama kabul edelim, umudu bile güzel! Lifepark.com.tr

Duygusal Zekâ ve Liderlik

Harvard Business Review'da yayınlanan makaleleriyle iş dünyasına 'duygusal zekâ' kavramını sokan Daniel Goleman, duygusal zekânın liderler için vazgeçilmez bir özellik olarak kabul edilmesini de sağladı. 'Duygusal Zekâ ve Liderlik' kitabıysa, okuyucuya duygusal zekayla odaklanma ve ölçülebilir iş sonuçları arasındaki doğrudan bağı göstermekle kalmıyor, Goleman'ın 'Lideri lider yapan nedir?', 'Odaklanmış lider' ve 'Sonuç alıcı liderlik' başlıklı en çok okunan üç makalesini de ilk kez bir araya getiriyor. Kendi duygusal zekânızı tanımak, geliştirmek ya da diğerlerinin duygusal zekâsını güçlendirmek istiyorsanız, Goleman'ın zamana direnen araştırmaları, etkili bir lider olmanız için pratik ve kullanışlı yollar sunuyor.

KİTAP

KİTAP

Veba Geceleri

Orhan Pamuk'un yeni romanı 'Veba Geceleri' Yapı Kredi Yayınları'ndan çıktı. Kitaptaki hikâye, 1901 yılında Osmanlı'nın 29'uncu vilayeti Minger adasında geçiyor. Bir siyaset ve aşk kitabı olarak tanımlanabilecek eserde Pamuk, salgın, karantina, devlet ve birey konularını ele alıyor.

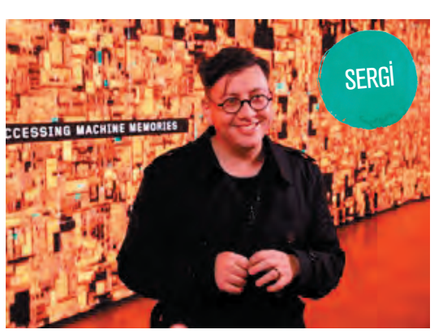

SERGİ

Refik Anadol'dan 'Makine Hatıraları: Uzay'

Hayatını ABD'de sürdüren medya sanatçısı ve yönetmen Refik Anadol, İstanbul'da pandemi döneminde sekteye uğrayan kültür-sanat hayatınının fitilini yeniden ateşledi. Sanatseverler, sanatçının 'Makine Hatıraları: Uzay 'sergisinde toplanan dijital işlerini görmek için uzun kuyruklarda beklemeyi göze alıyor. Dolapdere'deki Pilevneli Galeri'de 25 Nisan'a kadar görülebilecek serginin ilk bölümü 'Hatıralar'da, Anadol'un teleskoplar aracılığıyla kaydedilen 2 milyondan fazla görüntüyü kullanarak oluşturduğu eserler yer alıyor. Bu görüntüler, şimdiye kadar bir sanat enstalasyonunda kullanılan en büyük uzay temalı veri kümesi. İkinci bölüm 'Düşler' ise aynı arşivden elde edilen üç boyutlu veri heykelleriyle, 15 dakikalık yapa zekâ sinemasından oluşuyor. Sergi ücretsiz ve randevusuz gezilebiliyor. Ancak COVID önlemleri nedeniyle içeriye sınırlı sayıda ziyaretçi alınıyor.

Organized work life in combating the epidemic

According to the January report published by the International Labor Organization (ILO) on COVID-19 and the business world, employees in countries with epidemic restrictions such as workplace closures by the beginning of 2021 make up 93 percent of all employees. Global working hours decreased by 8.8 percent in 2020 compared to the fourth quarter of 2019. This reduction is equivalent to 255 million full-time jobs (48 hours per week). According to the ILO's report on the role of trade unions in the epidemic process, many of the countries (108 out of 133 countries) used social dialogue as part of triple and bilateral solutions in the COVID-19 crisis. While its scope varies significantly between countries and regions, social dialogue has helped to reach a consensus in most countries on targeted measures to protect workers and businesses, particularly those severely affected by the crisis. Trade unions have also undertaken duties such as informing their members to be protected from the epidemic, raising awareness so that they do not lose their rights in this process, and supporting those who are most affected by job loss. Thus, the rate of unionization, which tends to decrease globally, can be expected to follow a different direction.

European green deal and its impacts on Turkey's textile-apparel industry

In December 2019, the President of the European Commission, Ursula von der Leyen, announced the European Green Deal (EGD) development program. Although it is perceived as having only ecological concerns due to the 'green' in its name, we have a program that aims to transform every area of life when we look at its content. EGD will affect not only EU countries, but also all countries that have commercial, financial and political relations with the EU. These effects are expected to occur over two channels. The first is the 'Climate neutral' Europe (CNE) mechanism and the second is the Circular Economy (CE) regulations. Even though the circular economy is perceived as recycling with a narrow perspective, it appears much more comprehensively in EGD documents. Contrary to CNE, it can be thought that our sectors will be relatively prepared for CE regulations, as the eco-design and labeling regulations in the textile sector have been ongoing for a long time. However, CE regulations will rapidly expand the scope of eco-design and labeling and may stipulate brand new product standards. This transformation is already being felt in the textile and ready-to-wear sector. As EGD shows, it is essential to carry out a participatory process for a transformation in this scope to achieve success. It is the responsibility of the government to establish platforms where all relevant stakeholders such as sector representatives, trade unions, civil society and academia can contribute to this process.

Türkiye
Tekstil Sanayii İşverenleri
Sendikası

Metrocity A Ofis Blok Büyükdere Cad. No: 171 K: 19 34330 1. Levent - İstanbul
Tel: (0212) 344 07 77 (Pbx) Fax: (0212) 344 07 66-67
www.tekstilisveren.org.tr info@tekstilisveren.org.tr